

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل : کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

شماره ۲۲۵۴ ۳۰ شنبه ۲۰ آبان ماه ۱۳۳۱ سال هشتم

شماره مسلسل ۳۴
دوره هفدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۳۴۴
صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۱ شنبه
یازدهم آبان ماه ۱۳۳۱

فهرست مطالب :

- ۱ - طرح و تصویب صورت مجلس
- ۲ - بیانات قبل از دستور - آقای خلخالی
- ۳ - بیانات آقایان مهندس رضوی و مشار طبق ماده ۹۰ آئین نامه
- ۴ - بیانات قبل از دستور آقایان صفائی - دکتر بقائی - و وزیر امور خارجه
- ۵ - تقدیم لایحه تمدید فرمانداری نظامی در هشت نقطه خوزستان
- ۶ - معرفی آقای دکتر خسروانی بمعاونت وزارت اقتصاد ملی بوسیله آقای وزیر اقتصاد ملی
- ۷ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع بوظیفه وراثت مرحوم سرهنگ نورشاد
- ۸ - طرح لایحه دو فوری راجع با اجازه تعقیب آقای احمد قوام ومو کول شدن بجلسه بعد
- ۹ - طرح گزارش کمیسیون بودجه راجع با اجازه پرداخت یکدوازدهم مهرماه ۱۳۳۱
- ۱۰ - تعیین موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس نه وینجاه دقیقه صبح بریاست آقای محمد ذوالفقاری (نایب رئیس) تشکیل گردید

۱ - تصویب صورت مجلس
نایب رئیس : غائبین جلسه گذشته قرائت میشود
(بشرح زیر خوانده شد)
غائبین با اجازه - آقایان : مکی - مهندس حسینی - ناظرزاده - مدرس - عبدالرحمن فرامرزی
غائبین بی اجازه - آقایان : دکتر امامی بهادری - محمد حسین قشقائی - دادور -

فتحعلی افشار - معتمد دماوندی - امیرافشار راشد - تولیت - میراشرافی
نایب رئیس : نسبت بصورت جلسه اعتراضی نیست ؟ آقای کریمی
کریمی : در جلسه گذشته بنده يك سوألی از وزیر دفاع ملی كردم راجع به مسبین قتل سی ام تیر در کرمانشاه كه آنها را بدون مجوز قانونی فراری دادند وقبلا هم با آقای نخست وزیر این موضوع نوشته شده بود ایشان فرموده بودند كه این افسران

عین مذاکرات مشروح سی و چهارمین جلسه ازدوره هفدهم قانونگذاری اداره تندنویسی وتحریر صورت مجلس

دوباره بمجلس حوزه محكمه شان كه كرمانشاه باشد مراجعت داده شوند ولی بعد اطلاع رسید كه هنوز مراجعت نكرده اند این سوأل را بنده تقدیم كردم و جزء صورت مجلس نوشته شده است

نایب رئیس : سوأل در صورت مجلس نوشته نمیشود

کریمی : مال جناب آقای كنجه نوشته شده از این جهت توضیح دادم

نایب رئیس : اطلاع داده میشود برای جواب حاضر بشوند آقای وكيل پور وکیل پور - عرض كنم بنده قبلا از هیئت تندنویسی مجلس تشكر میکنم كه آنچه را كه بنده گفتم خیلی خوب نوشته اند فقط يك دواشتهای مطبوعه ای دارد كه تصحیح میکنم ولی يك اشتباهی كه این جاهست و ایجاد سوء تفاهم میکند این است كه بنده غرضم این نبود كه مستخدمین و كارمندان دولتی حاضر زیاد هستند حتی بر عكس ادعای آقای وزیر دارائی معتقدم كه مستخدمین زیاد نیستند در وضع حاضر خواستم این را تذكر بدهم ضمنا دو سوأل هم از آقای وزیر دارائی کرده بودم كه در جلسه قبل استعفا كردم كه ایشان حاضر بشوند - برای جواب گفتن الان دو هفته میگذرد و حاضر نشده اند این تكلیفی كه در قانون پیش بینی شده است برای وزراء كه در موقع معین بیایند و سوأل و كلاء جواب بدهند برای این است كه تأخیر نکنند و مجددا حالا از مقام ریاست استعفا میکنم كه هر چه زودتر امر بفرمایند برای جواب سوألات حاضر بشوند

نایب رئیس : تا كبد خواهد شد آقای حائری زاده

حائری زاده : يك مختصر اصلاحی است كه باشد را نباشد نوشته اند و این را در مطبوعه اشتباه كرده اند بنده نویسی تذكر میکنم

این را تذكر بدهم ضمنا دو سوأل هم از آقای وزیر دارائی کرده بودم كه در جلسه قبل استعفا كردم كه ایشان حاضر بشوند - برای جواب گفتن الان دو هفته میگذرد و حاضر نشده اند این تكلیفی كه در قانون پیش بینی شده است برای وزراء كه در موقع معین بیایند و سوأل و كلاء جواب بدهند برای این است كه تأخیر نکنند و مجددا حالا از مقام ریاست استعفا میکنم كه هر چه زودتر امر بفرمایند برای جواب سوألات حاضر بشوند

نایب رئیس : تا كبد خواهد شد آقای حائری زاده

حائری زاده : يك مختصر اصلاحی است كه باشد را نباشد نوشته اند و این را در مطبوعه اشتباه كرده اند بنده نویسی تذكر میکنم

نایب رئیس : اصلاح میشود آقای دکتر سنابادی

دکتر سنجابی : در ضمن عریاضی كه در سوأل جلسه گذشته كردم گویانذ كر دادم كه این دستكامهائی كه آقای وزیر كشور فرمودند بفرستنده تعبیر شده روی بعضی از اینها نوشته شده است میدان كراند برتین

نایب رئیس : اصلاح میشود آقای دکتر فقهی شیرازی

دکتر فقهی شیرازی : در صورت مذاکرات قبل در یکی دو جمله اشتباهی شده است كه بنده یادداشت كرده ام میدهیم بنده نویسی استعفا میکنم تصحیح بشود

نایب رئیس : اصلاح میشود آقای اخگر فرمایشی دارید

اخگر : يك عرض كوچكى دارم

نایب رئیس : بفرمائید

اخگر : دو طومار از ماربین اصفهان رسیده است دایر بر پشتیبانی از دولت و جلوگیری از اخلاگران ومفسدین يك طومار هم از طرف اهالی بوشهر رسیده است دایر به پشتیبانی از دولت ملی و تمناى جلوگیری و بر كناری عمال خارجه از آن حدود كه تقدیم میگردد

نایب رئیس : اعتراض دیگری نیست (اظهاری نشد) صورت جلسه پنجشنبه هشتم آبانماه تصویب شد

۲ - بیانات قبل از دستور آقای خلخالی

نایب رئیس : نطق قبل از دستور خلخالی

خلخالی : قبلا يك تذكری را مجبور شدم تصدیق بدهم و آن نوشته های ماری از حقیقت بعضی از روزنامه های متضاد میباشد كه لابد نویسندگان نادان ومعرض داند

در باره حضور من در روز سلام که با لباس عادی یعنی با همین لباس رفته بودم البته آنها بدو غ نوشته اند قصد توهمین داشتند و من جدا آنکدیب می کنم که نظر توهمین نبوده است بلکه مخصوصاً بعد از توضیح تفهیم قانون اساسی و علل وجوهای دیگر لازم دیدم که شرفیاب بشوم و میفرمایند جناب آقای مهندس رضوی اصرار فرمودند و بنده حتی عرض کردم لباس ندارم و تهیه آنرا هم از دیگران لازم نمی بینم فرمودند با این لباس هم مانعی ندارد مطلب دیگری که میخواهم عرض کنم گرچه چند جلسه گذشته ولی در همان موقع من متأثر شدم و شاید هم در خاطر بعضی از آقایان باشد موقعی که طرح مربوط بوقایع خونین سی ام تیر مطرح بود با کمال تأسف آقای کریمی تحت تأثیر قرار گرفته نسبت با آقای مشار مطلبی فرمودند که بعقید بنده حقیقت نداشت (کریمی - اجازه بفرمائید خود آقای مشار گله کنند نه شما) اجازه بدهید این مقدمه است برای ذی المقدمه ای که آقای مشار هم بعقیده بنده از جاده حقیقت منحرف شده اند برای اینکه فرمودند این مجلس یک عدم اش مجذوب و یک عدم اش مرعوب هستند (حائری زاده - عین حقیقت را گفتند) من از طرف آقایان دفاع نمی کنم ولی شایسته نبودم ادام که من در این مجلس این فرمایش گفته بشود (ناظر زاده - فقط شما؟) (احسن است) عرض کردم من بدیگران کاری ندارم در مجلس شورای ملی بهتر از من هم وجود دارد بنده وکیل آنها نیستم البته اگر مصداقی برای مجذوب بودن وجود داشته باشد مجذوبیت حق و عدالت است این را من اعتراف می کنم که در برابر حق و عدالت و درستی زندگی مردم ما مجذوب هستیم باید تصدیق کرد که ما در جوانی بمبارزه در راه تحقق مال ملت تصمیم گرفتیم و مصمم هستیم جز در پیشگاه عدالت همانطوری که عرض کردم حتی بفلک تعظیم نمی کنیم.

گر بشرط پای بوسی سر بماند در تن جان ده ورد کن که سرافکنند کی در کار نیست اگر امروز با آقای دکتر مصدق یا مردان ملی دیگری اظهار عقیده میشود برای خاطر مردم است آقایان تصدیق میفرمایند که در عرایض مختصری که در جلسات غیر رسمی هم عرض کردم حتی در نطق اولم که بطور علنی در مجلس ایراد شد انتقاداتی هم که منطقی و بی فزضانه بود عرض شد حالا هم عرض خواهم کرد این صدای مظلومیت ملت و استغاثه طبقه محروم است که ما را در صف مبارزه استقرار و برای جان بازی تشویق می کند ما نه تنها از افکار و آرزوهای مقدس ملت بلکه از مردان فداکار و مجاهد گذشته که دوره خیات خود را با مبارزات سر - سختانه تمام کردند و با محرومیت چشم از این جهان برای ابد پوشیدند از آنها الهام می گیریم ما می خواهیم زاه و رسم مبارزه را

که بحث تازه ای نیست آنقدر دنبال کنیم که نتیجه برسد و مخصوصاً در این موقعی که قدرت هائی خواه از طرف دولتها خواه از طرف طبقات فاسد و افراد منحرف برای منحرف کردن مبارزات ملت ایران اهتلال می شود این روح صلابت و سیر سختی و پادامه این مبارزه پرافتخار لازم است که تقویت بشود ممکن است در این مبارزه مقدس تنک نفسانی در وسط راه بمانند ولی آن چه مسلم است ملت رشید و اقماً رشید و قهرمان ایران لاجرم بسر منزل مقصود خواهد رسید (صحیح است) حتماً نیروهای اهریمنی استعمار و قدرت های شیطانی را خرد و نابود خواهد کرد (صحیح است) در چند جلسه پیش یعنی چهارمین باری که بنده آمده بودم صحبت کنم البته صحبت هائی که در آن جلسات میخواستم عرض کنم مرور زمان که مخصوصاً در مجلس خیلی زود صادق است و شامل می شود آن بحث هارا از بین برد من ضمناً از روزنامه ها اخباری را جدا کردم و اینجا می خواستم مطرح کنم که خارجی ها چقدر تلاش می کنند و در انتظار سقوط کابینه آقای دکتر مصدق هستند عرض کردم ما به اشخاص کاری نداریم آقایان نمی دانم شنیده اند یا نه مخصوصاً در مبارزه انتخاباتی در تبریز علناً در مجامع به مردم میگفتم که من ارتباط شخصی و بستگی خاصی با جناب آقای دکتر مصدق و جناب آیت الله کاشانی و کسانی دیگر ندارم حتی اعلامیه ای که جناب آقای آیت الله کاشانی در مسافرتی که بعد از ختم انتخابات تهران کردم در باره تجلیل بنده لطفاً صادر فرموده بودند منتشر نکردم هنوز هم برای حفظ احترام مانده مبارزه مستقلانه آذربایجان، طوری بود که علی رغم فعالیت های بعضی از سران ارتش و عمال در کن دوم و قوای انتظامی که بسختی میکوشیدند حتی چند مرتبه قصد ترور من را داشتند مانع از نتیجه رسیدن مبارزات مردم تبریز باشند ولی علی رغم تشبثات خائنه آن مردم توانستند نمایندگانشان را به مجلس بفرستند و من نمیگویم فساد نا پذیرم ولی تا جان در بدن دارم از راه مبارزه پو افتخاری که عرض کردم و برای ما اسباب سز افزای و سر بلندی است بر نمیگردم صحبت فرد نیست تابع اشخاص نیستم صحبت مجذوبیت مطلقاً در کار نیست البته این قسمت را هم عرض کنم که ما خصوصت با کسی و یا دولتی نداریم ما وطنمان را میخواهیم مستقل باشد و دور از پلیدیها زندگی شرافتمندانه ای که مطابق وضع گذشته و حاضر ملت ایران باشد بدست آوریم که در آن برادری و برابری کاملاً مشاهده بشود البته این نکته هم باز تصریح میشود اگر چنانچه در قرن بیستم در عصری که زندگی میکنیم بفریاد مظلومیت

ملت ایران توجهی از طرف ملت ها سازمانهای بین المللی نشود منظور من این است یقین بدانید که روزی هم صدای مظلومانه آنها هم توجهی نخواهد شد بقول شهریار شاعر آذربایجان پس از این گوش فلک شنود افغان کسی که من این گوش فلک را بفغان کردم البته از نقطه نظر حق طلبی بدون توجه باین که یک ملت ضعیف کوچک با یک ملت مقتدری مثل انگلستان مبارزه میکند طرفداری و جانبداری از نظر اتحاد نظامی یا هر عمل دیگری نباید بشود عدل و انصاف و شرافت باید رعایت گردد روزی یکی از همکاران اینجا تجلیل از سازمان ملل متحد می کردند که ما هم معتقدیم برای اینکه این آرزوی بشریت است که عدالتی بوجود بیاید که بین المللی باشد که همه مخصوصاً ملل ضعیف و کوچک از آن استفاده بکنند ولی این نکته را نمیتوان نا گفته گذاشت و باید تذکر داده میشد که در منشور ملل متحد مخصوصاً محاصره اقتصادی یکی از مجازاتها است در صورتیکه بدون تقصیر ملت ایران را بچنین مجازاتی دچار کرده اند و این کاملاً مایه تأسف است از این که این دولتی هم که یک چنین کاری کرده است یکی از مؤسسه بین سازمان و امضاء کنندگان منشور است حالا بحث در این قبیل موارد خیلی زیاد است چون حقانیت ملت ایران بر تمام ملل ثابت شده است باید مردانگی و حق طلبی و حق خواهی تمام ملل مصروف این باشد که آثار شوم فشار اقتصادی دولت انگلیس را مخصوصاً از بین ببرند تا مبارزات ملت ایران بشمر برسد و رفاه و آسایش ملی بوجود بیاید خطرات احتمالی (ما مردم و ملت های دیگر را نمیرسانیم) خطرات احتمالی بوجود نیوند و مطلب دیگری که میخواستم عرض کنم و یکی از مظاهر آن توطئه هائی است که اشاره کردم سعی و تلاش دشمنان ما و عوامل آنها در راه مایوس کردن مردم است که آنها را از مبارزه خود منصرف گردانند البته این در تمام جاها همانطوری که در مرکز است مخصوصاً در شهرستانها با قدرت تمام انجام میگردد مخصوصاً در تبریز و آذربایجان اخباری هم که می رسد من فوق العاده متأثر میشوم و سعی میکنم و سعی میکنم که در حال تأثر مطلبی عرض نکنم تا جائیکه بمن ایراد می کردند شما سکوت اختیار کرده اید و من میدانم که دشمن خوب تشخیص داده است که حربه برنده ما در این مبارزه ملی فهم و ادراک و اندیشه و کمک و حمایت مردم ایران است این حربه برنده را از دست پیشوایان و مبارزین قهرمان میخواهند بگیرند یا آن را بسختی کند بکنند که مؤثر واقع نشود من جمله در آذربایجان شایع میکنند بطور مستقیم و غیر مستقیم که نمایندگان ملی شما کاری نکرده اند من اعتراضات زیادی دارم روزی هم در حضور آیت الله کاشانی عرض

کردم مادر عین حال که در امور دولتی نمی خواهیم دخالت کنیم و در عزل و نصب مأمورین کاری نداریم ولی این مردم که سخت در بدبختی فرو افتاده اند انتظار دارند که بداد آنها برسیم و بمصداق شعر لایستون اخاهم بخون بندیم فی النایات علی ماقال برهان آنها انتظار دارند حتی ما به استغاثه آنها دلیل و برهان نخواهیم بکمک آنها بشتاییم همانطور که از نظر فقر عمومی کمک می کنیم از نظر ظلم و اجحاف مأمورین که در نتیجه اعمال نفوذ بحقوق مردم حتی بجان مردم مسلط شده اند آن تسلط شیطانی آنها را رفع کنیم بلی منظور این بود که در چنین موقعی که دشمن باین حبله می خواهد مردم را مایوس کند و مبارزه را از اینراه عقیم گذارد حسن تشخیص و استنباط صحیح ملت کمال ضرورت را دارد که مسائل اجتماعی را تجزیه و تحلیل کند و حق و باطل را از هم جدا سازد و بفرض اینکه دولت خدای نکرده در کار خود توفیقی حاصل نکند به نماینده ای که نماینده ملت است مبین آلام مردم است تهمت بناحق نزنند یعنی مواظب باشد که افکاری را مشوب نکنند برای اینکه مانع اینده هستیم نه متصدی حکومت و شریک قوه مجریه از خدای می خواهیم دولت در اینکار توفیق حاصل کند و تمام تلاش ما این است که دولت را که تا کنون مشغول تخریب بوده و کاخ های امیال شیطانی دشمنان ملت را ویران کرده و باید بکند بیک دستگاه سازنده ای مبدل گردد که اعمال مثبت او هم امید در دل مردم ایجاد بکند و راه بهبود اصلاح را به مردم نشان بدهد

نایب رئیس - آقای خلخالی وقت شما تمام است

خلخالی - حالا اگر آقایان اجازه بفرمایند بنده چند مطلب دیگر داشتم

نایب رئیس - محتاج برای است

ناظر زاده - مخالفی که نیست بفرمائید حرف های خوبتان را گوش میدهم

اشاره صادقی - رأی میدهم آقای چند نفر از نمایندگان - مخالفی نیست

نایب رئیس - بفرمائید

خلخالی - البته تذکر این مطلب مانع از این نمیشود که ما نسبت بدولتی که مورد اعتمادمان است و تا کنون هم کوشش کردیم که بدست او اصلاحاتی انجام بگیرد انتقادات منطقی نیز نکنیم و این هم یکی از دلایلی است که برای رد فرمایشات آقای مشار عرض کردم ما چنین مجذوب نیستیم که حق را فراموش کرده باشیم عرض کردم تانی و کندی که در کارهای اصلاحی دیده میشود البته معلول علل اجتماعی ممکن است باشد و هست ولی آن شهامت

وقدرت کار دولت است که این علل اجتماعی را که کارهای اصلاحی را به عقب می اندازد و فرصت و وقت مردم که معتمد است از دست می دهد استفاده نماید دولت بسایه باصلاحات و سرسختی خود تمام موانع را همانطور که موانع بزرگ خارجی را تا اندازه زیادی برداشته موانع داخلی را هم بردارد و سیاست داخلی نیز مورد توجه کامل دولت قرار بگیرد عرض کردم مخصوصاً من خودم هم متوجهم در گذشته وادوار گذشته خزانه مثل امروز خالی نبوده است بجران اقتصادی وجود نداشته است اصلاً مبارزه ای در کار نبوده است که وضع فوق العاده ای داشته باشد ممکن است کسانی اعتباراتی برای نقاطی میگردند من برای نقاطی نظر خاصی ندارم این را من باب مثال عرض می کنم که ممکن است اعتباراتی هم میگردند در ضمن حیف و میل مقداری هم به آن محل کمک میشد اکنون که هیچ کمکی بمردم نمیرسد تصور میکنند که در نتیجه سهل انگاری ما است من بمردم آذربایجان باید صریحاً از اینجا عرض کنم من برای تحقیق آمال ملت ایران مخصوصاً برای عملی ساختن خواسته های مردم آذربایجان که در مشروطه آنهمه جانبازی ها کرده اند و برای استقلال ایران آن همه فداکاری ها کرده اند و امید و آرزوی فداکاری بیشتری را دارند تاپای جان ایستاده ام من و دوستان من البته من بطور خصوصی هم که با آقایان صحبت می کنم علاقه خاص آنهارا هم به آذربایجان می بینم چون اسم آذربایجان بمیان آمد باید تبلیغات ناروای خارجی که مخصوصاً برای ترسانیدن ملت و ارباب مردم در این موقع حساس از طرف دولت ترکیه که در روزنامه های ترک گاهگاهی انتشار پیدا می کند راجع به آذربایجان تنفر شدید خودمو و کلین خودم را بیان کنم و بگویم که آذربایجان برای هر متجاوزی قبرستان خوبی است درست است که عدم توجه دولت های گذشته آذربایجان را به تل خاکستر و بقرستان بیشتر شبیه گردانیده است ولی این دلیل آن نمیشود که روح تجاوزکارانه دیگران را قوی کند همان طور که از تمام نقاط ایران باید دفاع کرد مخصوصاً از آذربایجان که مهد شیران و دلیران است و اکنون بانهایت فقر و تنگدستی بصری برده باید دفاع کرد آن جا نه برق دارد نه آب دارد مسئله لوله کشی ناقص مانده حتی نان و گوشت گران شده وضع را هم مخصوصاً فوق العاده نشان میدهند و استقامت مردم را درهم میشکنند نمی خواهم راجع به شهرستانها و استانهای دیگر صحبت کنم برای اینکه فرقی ندارد و همه جا مورد احترام ما است ولی باید عرض کنم غیر از فداکاریهایی که در صدر مشروطه از افراد غیور آذربایجانی به منصفه ظهور رسیده و غیرت و شجاعت و هرات آنها در

مشروطه اثر مهمی داشته است از نظر مرزی بودن از نظر حق طلبی و حقانیت و صداقت و مسلمانی مردم آنجا باید توجه بیشتری بشود و باید بایجان بشود کارهایی که باید انجام بشود میشود این مایه تأسف است ممکن است دولت بودجه ای نداشته باشد اعتباری نداشته باشد کارهای عمرانی و ساختمانی نتواند انجام بدهد ولی برای تغییر مأمورین دغل و دزد مأمورینی که بمبارزه مردم قیام ملت اعتقاد و ایمان و علاقه ای ندارند اقدام نمیکند و آنها را تغییر نمیدهند مدتی اینجارجع بفرمانده لشکر آنجا صحبت کردم تا بعد تغییر دادند بعد از تغییر او تازه معلوم نیست زیردستان او عوض بشوند یا وضع چاقو کشانی را که برای ارباب مردم بوجود آورده بودند و در هر مبارزه ای آنها را تشجیع میکردند برای از بین بردن مبارزات مردم عوض بشود یا نشود و یا دستگاه پلیسی - آن روز البته رئیس شهربانی را عوض کردند نسبتاً فرد بدی بنظر نمیرسد چون اعتقاد من این است اصلاً از مأمور دولت نباید تعریف کرد مگر اینکه کار خوبی انجام بدهد (افشار صادقی - سرلشکر مقبلی آدم خوبی است) بنظر شما (هدی - بنظر خیلی ها) باز بنظر شما منظورم از انتقاد این نیست که من از فامیلم سر لشکری هست یا سرتیپی هست اصلاً در ادارات دولتی يك فردی از فامیلم ما نیست که بخواهیم سرکار بیاوریم حتی يك پیشخدمتی هم ندارم در ادارات دولتی آنجا من احتیاج ندارم فقط مردم با من هستند آقای مکی که آمدند ، حالا درباره ایشان چون اینجا نیستند صحبت نمیکنم آقای مکی دیدند که چهل تا پنجاه هزار نفر تظاهر نموده و مرا که من را روی دست بلند میکردند این موقعی بود که راجع باعتبار نامه ها صحبت میکردند من گفتم اعتبار نامه من همین جماعتی است که اینجا ابراز علاقه میکنند در هر حال از بحث خارج نمیشوم منظورم اینست که آذربایجانی بدانند که ما آنها را فراموش نمیکنیم تا باینجا برای تحقق آمال آنها مبارزه خواهیم کرد ولی علل و موانعی هست که عملیات و مبارزات ما را خنثی میکنند از خداوند متعال می خواهم که این علل و موانع را برطرف کند من فراموش کردم که يك نامه ای که در یکسال و اندی پیش بجناب آقای دکتر مصدق نوشته بودم و نظر انتقاد خودم را عرض کرده بودم اکنون بیان کنم برای خاطر اینکه این نظر را من از سابق داشتم حتی قبل از اینکه وکیل بشوم نوشته ام آنوقت من یک فرد عادی بودم این نظر خودم را نوشتم و بوسیله جناب آقای دکتر شایگان که اینجا حاضر هستند تقدیم کردم قسمتی از آن را اجازه بدهید بخوانم تا توجه بفرمائید که اگر من انتقادی میکنم مبنی بر خیر و صلاح مملکت و ملت است و برای علاقمندی به مبارزه و پیروزی مردم ایران است عرض کردم ممکن است این نامه ای که در یکسال

و خورده ای قبل نوشته شده یعنی در ۲۸-۲-۳۰ و جوابی نوشته اند امروز هم مورد توجهی توانم قرار بگیرد در این نامه عرض کرده ام به جناب آقای دکتر مصدق «در این موقع که توجه آنجناب بامر مهم نفت معطوف گردیده و سعی دارید در يك محیط آرام و دور از تشنج کوششهای ملی بشمر برسند نمیخواستم مصدق بشوم ولی برای اینکه همیشه خواهان حکومت صالحی بودم که مبارزات سنگین اینجناب را در دستگاه فاسد اداری بنتیجه برساند لازم دیدم نظر آنجناب را بمراتب زیر جلب کنم»

اولاً تصدیق میفرمائید نظر عالی در مورد عدم تشنج بانام محسناتش نباید به صورتی در آید که از یکطرف افراد لایق و فاسد تحت حمایت قرار گیرند و از طرف دیگر عناصر وطنخواه و پاکدامن مأیوس گردند.

ناکنون فضیلت و تقوی و صلاحیت اشخاص کمترین تأثیری در احراز مقام و پیشرفت اجتماعی نداشته بلکه تشبث و انتساب بمقامات ذینفوذ و بند و بست و انحرافات دیگر بوده که در جریان بطور فاطح دخالت داشته است. از طرفی مسلم ادامه این وضعیت با بقاء و سعادت جامعه مغایرت دارد در صورتیکه بین اجرای ملی شدن صنعت نفت و آغاز تحول و اصلاحات دیگر منافاتی بنظر نمیرسد. ماهمه اعتقاد داریم بالاخره برای رهایی از تنگنای حوادث اصلاحات لازم است اصلاحاتی که همه جانبه باشد برای انجام همین تمنیات ملی بود که مردم با ابراز علاقه شدید از جنابعالی پشتیبانی میکردند اکنون که زمام امور کشور را در دست آن جناب می بینند با تشویش از اینکه نمی توانند به پایداری دولت تمام مشن باشند انتظار دارند جنابعالی نه تنها در مورد نفت نفع جامعه ایرانی را حفظ نمائید بلکه برای تحقق سایر آرزو های ملی و اصلاحات اساس کمترین فرصت را از دست ندهید. متأسفانه باید عرض کرد غالباً جریان وزارت خانه ها در مسیر است که بوده هیچگونه تغییری حاصل نگردیده مگر انتصاباتی که ثابت میکنند این حرفها مسخره است و مملکت در انحصار خائنین معدودی است که در هر حال باید منافع نامشروع آنها حفظ بشود)

ایشان هم يك جوابی دادند بمضمون اینکه «نامه شما عز وصول ارزانی بخشید تشکر میکنم نظریات مفید شما عملی خواهد شد منظورم یادآوری بود که امروز که فرصت دارید و می توانید این کارها را بکنید عطفی بفرمائید چودر روی زمین باشی توانائی غنیمت دان که گردون ناتوانی ها بسی زیر زمین دارد (احسن)

۳- بیانات آقایان: مهندس رضوی و مشار طبق ماده ۹۰ آیین نامه

نایب رئیس - آقای مهندس رضوی فرمایشی دارید بفرمائید

مهندس رضوی - بنده يك توضیح مختصری با استفاده از ماده ۹۰ میخواستم عرض کنم آقای خلخالی ضمن فرمایشاتشان فرمودند که مهندس رضوی بنده اصرار کردند سلام بیایم بنده اساساً اهل هیچ نوع اصراری در هیچیک از تشریفات نیستم بخصوص آقایان محترم می دانند که دعوت عمومی در سرسرا آگاهی میشود منتهی چون بعضی از آقایان متذکر شدند که ممکن است دعوتها را عده ای از آقایان ندیده باشند (صحیح است) این است که بانظر هیئت رئیسه دستور دادم بوسیله تلفن با آقایان اطلاع بدهم که چنین دعوتی بعمل آمده است اما در مورد خود ایشان تصدیق می کنم که بنده فرمودند که لباس رسمی ندارند و بنده عرض کردم که از این نظر اگر لباس مشکی داشته باشند هیچ مانعی ندارد و این را هم عرض کنم که به عقیده بنده این قبیل لباسهای تشریفاتی اساساً مبنای زیادی در مملکت ندارد.

نایب رئیس - آقای مشار مشار - اعتراض آقای خلخالی به بنده شبیه بهمان اعتراضی بود که قبل از روزنامه نگاران کردند که چرا ننوشتید که آقا با لباس عادی به سلام شاه رفتند خوب ایشان لباس عادی پوشیدند و روزنامه نویسا هم نوشتند لباس عادی پوشیده بود (خلخالی - نوشته اند که قصد توهین بشاه را داشته) شما حرف زدید ما ساکت بودیم حالا هم حرف میزنیم شما ساکت باشید هیچ اعتراضی نمی شود روزنامه نویس کرد که ایشان را که بالباس عادی دیدند در سلام آن وقت بنویسند که بارد نکوت رفتند همان لباس که تفتان بوده است با همان لباس هم نوشته اند و این همه تغییر هم پشت تریبون لازم نبود که برای روزنامه نویس که نوشته است این آقا لباس عادی پوشیدند از خودشان نشان بدهند من هم عیناً مثل همان روزنامه نویس آنچه استنباط کردم گفتم هیچ خلاف نبود تمام مردم این شهر و حتی مردم مملکت هم عرض مرا تصدیق کردند چون گفته من مثل امثال سائر درالسنه و افواه هست و همه آن را می گویند و تکرار میکنند آقایان اگر مرعوب نیستند راجع باین اوضاع باید این عمل ، این بحث ، این مذاکرانی که در مجلس واقع میشود شجاعت اخلاقی خودشان را نشان بدهند و اگر نشان ندادند معلوم می شود که شجاعت ندارند و یا اینکه واقفاً مرعوب هستند

دکتر شایگان - اینکه معنی ندارد اینطور حرف زدن این حرفها یعنی چه!

ما مرعوب هیچکس نیستیم ، آقا این حرف تکرارش یعنی چه ؟ یک عده توهین کردن یعنی چه ؟ مرعوب یعنی چه من توی دهن شیر میروم تکرار این حرف یعنی چه ؟ (زنك رئیس) چهل سال من توهین می کنند ؟ (صدای زنك رئیس دعوت به سکوت) آقا (خطاب بنایب رئیس) جناب عالی چرامی گذارید توهین کنند ما مرعوب نیستیم (مشار - شما مجذوب هستید) تکرار این حرف چیست آقا يك حرفی زدند و جنابعالی هم فرمایشی کردید تمام شد و رفت (مشار - چی تمام شد و رفت) تمام شد رفت اگر شما حرفی زدید تمام شد رفت یعنی بایستی بیایید اینجا ر علیه بنده صحبت کنید (مشار - علیه جنابعالی نبوده است) مرعوب و مجذوب یعنی چه ؟ (زنك شدید رئیس) این ملت میخواهد مقابل خارجی بایستد شما این را در مقابل ملت می گوئید (مشار - همین مرعوبیت است من از اول عمر در مقابل اجانب قیام کرده ام وقتی که شما در دستگیر فوالم السلطنه بودید و از کافتار دزدید و برائی میکردید آقا ای دکتر شایگان) این درست است با جانب است (مشار - من هر چه گفتم در روزنامه ها هست) امشب رادیو لندن خواهند گفت که مشار توی مجلس گفت نمایندگان مرعوب هستند (زنك رئیس) (مشار - من بهمه اعتراض کردم بروس و انگلس و هر اجنبی دیگر من اعتراض کردم بن میگوئید ؟ مرا میخواهید معرفی کنید پیش مردم ؟ مردم از بیست سال پیش مرا میشناسند شما فقط این اسباب دستتان شده است) اسباب دست شما شده است (مشار - شما در کابینه فوالم السلطنه کافتار دزد را حمایت می کنید حالا بمن حمله می کنید احسن آقا ای دکتر شایگان این بود مطلب چکار کردم در کابینه فوالم السلطنه ؟ (زنك) رئیس دعوت به سکوت

نایب رئیس - بهر دو نفر آقایان تذکر میدهم

دکتر شایگان - بنده آقا مطابق ماده ۹۰ اظهار دارم

قنات آبادی - مطابق ماده ۹۰ شما هم جواب ایشان را بدهید

خلخالی - صلاح نیست آقای مشار این فرمایش را بفرمائید شما فرمایشتان جرأت بآبکاران میدهد

مشار - ناچار در این مملکت مردم صدایش هم در نیاید

نایب رئیس - جلسه را بعنوان تنفس تعطیل میکنم

(در ساعت ده و بیست دقیقه صبح جلسه بعنوان تنفس تعطیل و مجددا در ساعت دوه ۴ دقیقه تشکیل گردید)

نایب رئیس - آقای مشار **مشار** - نسبت به شخص آقای دکتر شایگان تمام اعضاء و افراد جمعیتی همیشه

يك ارادت خیلی جامع و کامل و در حقیقت يك ایمانی بشخص ایشان داشته اند (صحیح است) البته غیر از اعضاء جبهه ملّی دیگر اشخاص هم که در این شهر در این مملکت با ایشان بر خورد کرده اند همیشه بفضائل اخلاقی و صفات عالی ایشان ایمان پیدا کرده اند و در نزد همه وجود محترم ایشان باندازه کافی معرفی شده است (صحیح است) بنده خیلی متأسفم که در اینجا يك صحبت هائی شد که اصلا ملت ایران انتظار نداشت بین دو نفر اعضاء جبهه ملّی يك چنین صحبت هائی بشود (صحیح است) اما حرف هائی که بنده زدم حرف های بنده شاید حرف هائی بوده است که متناسب بوده است و بر اثر بیانات آقای خلخالی بنده هم تهییج شدم که حرف هائی بزنم (صحیح است) بنده از آقای خلخالی هم انتظار دارم که همیشه با رفقای خودشان صمیمی باشند (خلخالی - طوری نفرمائید که باز از ماده ۹۰ استفاده بشود من صمیمی هستم) (احسن) باید هم صمیمی باشید من با آقایان ارادت دارم و می خواهم اینجا يك موضوعی را عرض کنم که حقیقه مردم آذربایجان در شجاعت و تهور ضرب المثل بوده اند يك قصه كوچك تاریخی هست گرچه اقتضا نیست حالا عرض آقایان میرسانم ولی بطور اختصار عرض میکنم و آن این است که وقتی که قشون ترك در زمان صفویه با آذربایجان حمله کرد و بعد از چندی شهر تبریز را محاصره کرد و خیلی شهر تبریز و تبریزی ها دفاع کردند بالاخره كار بجائی رسید که مشکل شد زندگانی بر مردم شهرو خواستند که از شهر خارج بشوند و قشون ترك هم با آنها موافقت کرد که از شهر خارج بشوند اهالی شهر در آن زمان که در تواریخ مانت است صوماً مرد ها زن ها و بچه های خودشان را جلو انداختند دست زن هایشان را گرفتند ، بچه هایشان را جلو انداختند و با شمشیر برهنه از توی صف قشون ترك آمدند و خارج شدند و این رشادت از مردم آذربایجان در تاریخ ثبت است (صحیح است) و همه می دانند مردم آذربایجان مردم رشیدی بوده اند هستند (حاج سید جوادی - خلخالی آن زمان نبود) مشروطیت ایران قسمت اعظمش مرهون فداکاری های مردم آذربایجان است مرحوم ثقة الاسلام ، ستارخان ، باقرخان و بالاخره خیلی دیگر از شهدای آذربایجان منتهای شجاعت و شهامت را بخرج دادند و فداکاری های ایشان همیشه در خاطر مردم ایران هست و آقای خلخالی هم از حرف بنده بیخود تأثیر پیدا کرده بودند و اینکه تفصیل دادند مطلب را حالا هم بالاخره بنده باز در آخر عرض این مطلب را اضافه میکنم که باید ایشان اعتدال را از دست ندهند هر وقتی از اعتدال خارج شوند (کریمی - مورد اعتراض میشوند) البته يك تفسیری پیدا میکند مقصود عرض بنده هم در آن جلسه پیش این بود که نمایندگان باید همیشه اعتدال را حفظ بکنند

چون اگر اعتدال حفظ نشود بهر سمتی برویم آخر نتیجه خوب ازش حاصل نمیشود **نایب رئیس** - بانو ضیاعائی که آقای مشار دادند یعنی میگویند آقایانی که از ماده ۹۰ میخواهند استفاده کنند صرف نظر میکنند (صحیح است)

نادعلی کریمی - این حق قانونی بنده است (بعضی از نمایندگان - صرف نظر بفرمائید) بنده صرف نظر نمیکنم آقای رئیس حق دارم صحبت کنم بناد که آقای مشار راجع بر مرعوب و مجذوب توضیح بدهند و توضیح ندادند من میخواهم صحبت کنم مطابق ماده ۹۰ من حق دارم خواهش می کنم اجازه بدهید (بعضی از نمایندگان - حالا صرف نظر بفرمائید)

۴- بیانات قبل از دستور - آقایان : صفائی - دکتر بقائی و وزیر امور خارجه

نایب رئیس - آقای صفائی بفرمائید **صفائی** - عرض کنم که بنده نسبت بخودم عرض میکنم و البته با آقای مشار هم احترام میکنم از آقای خلخالی هم عزیز بنده و محترمند و همچنین آقای دکتر شایگان که مورد احترام همه ما هستند با مناقشه و منازعه ای که بین آقایان واقع شده است کاری ندارم نسبت بخودم عرض میکنم که بنده نه مجذوب هستم در این مجلس و نه مرعوب (یکی از نمایندگان - هیچکس نیست)

(شمس قنات آبادی - مجذوب حق که هستید البته) و امیدوارم که این نظر آقایان درباره بنده درست وجود نداشته باشد شاهد بنده در این مورد راجع بطراحی است که مربوط بتقلیل دوره سنابود که من رأی ندادم چرا ؟ برای اینکه مطالعاتی در اطراف این قضیه نداشتم (صحیح است) چون در فرا کسیون مطرح نشده بود و بنده اطلاعات کافی نداشتم و وقتی این طرح را آوردند بنده نه اعضاء کردم و نه رأی دادم این دلیل استقلال فکر

بنده که نه مجذوب و نه مرعوب (خلخالی - در عین حال عدم اطلاع هم هست) البته اطلاعات جنابعالی که بمراتب و سیم مرتب و دقیق تر هست در این تردیدی نیست ایشان میفرمایند با بودن بنده در مجلس نباید يك كار دیگر بشود بدون مشورت بنده ، ایشان اطلاعاتشان زیاد است (خلخالی - بنده باید از ماده ۹۰ استفاده کنم جنابعالی توهین میکنید بنده) شما از ماده ۹۰ میخواهید استفاده کنید ؟ شما حق ندارید بگوئید شما بی اطلاعات معلوم نیست شما از کجا آمده اید که اطلاع دارید (خلخالی - فرمودید که رأی نداده اید برای سنابود عرض کردم که شما بی اطلاع بوده اید که حق است یا نه) شما هم از همان جایی آمده اید که من آمده ام بهر حال احساسات مردم را میخواهم عرض کنم البته دیدم نسبت بان موضوع بسیار اظهار خوشوقتی میکنند (صحیح است) و در اطرافش هم که مطالعه

کردم دیدم البته بیجا و بی مورد هم نیست اظهار خوشوقتی مردم (صحیح است) جمیع اصناف و طبقات نسبت بمجلس سنا کراحت داشتند چون نه قدمی برای دین مردم برداشتنده و نه قدمی برای دنیای مردم برداشتنده (صحیح است) و حالا که این کار شده است و مورد استقبال مردم واقع شده است و مردم خیلی اظهار بشاشت و خرسندی میکنند دیگر بنده مصلحت نمی بینم با وضع فعلی کشور انتخابات مجلس سنا تجدید بشود (صحیح است) (نبوی - تحصیل حاصل است) (اقبال - مردم رأی نخواهند داد) خصوصاً با این قانون انتخابات که هنوز اصلاح نشده و انتخابات

دو درجه ای (پور سرتیپ - بعد از انتخابات مجلس شورای ملی چون هنوز انتخابات مجلس شورا تمام نشده) (زنك رئیس) با این وضع بودجه کشور و با اینکه نمایانند بآرامش در سراسر کشور هستیم و البته ایجاد تشنج میشود بهتر این است که دیگر انتخابات مجلس سنا تجدید نشود و آقایانی که طبق اصل هفتم متمم قانون اساسی می گویند مشروطیت

کلا و جزئاً تعطیل بردار نیست اصول مدونه در قانون اساسی بایستی بموقع اجراء گذاشته شود و الا لازم میآید تعطیل مشروطیت ولو بلحاظ يك جزئی از مواد قانون اساسی باشد پس روا نیست که اصل دیگرش رعایت نشود ولی بنده عرض می کنم ایس هذا اول قاده کسرت فی الایران (قنات آبادی - ترجمه بفرمائید) اولین مخالفت قانونی نیست با قانون اساسی که در ایران واقع شده است (خلخالی - اولین شیشه ای نیست که شکسته شده باشد) خواهش میکنم جنابعالی عریض بنده را توضیح ندهید (خنده نمایندگان) بنده خودم زبان دارم و اگر احتیاج بتوضیح داشته باشد عریضم را توضیح می دهم در محضر آقایان ، آقایانی که راجع باین ماده اعتراض می کنند و يك حربه ای برای خودشان قرار داده اند که مشروطیت جزئاً و کلاً تعطیل بردار نیست پس چرا نسبت باصل دوم متمم قانون اساسی این حرف را میزنند مگر در اصل دوم متمم قانون اساسی نمی گوید پنج نفر از مجتهدین طراز اول بایستی در مجلس شورای ملی باشند ؟ (بعضی از نمایندگان - حالا که هستند الحمد لله) نه اینطور بودن کافی نیست (ملک مدنی - صحیح است) آقایانی که فعلاً هستند بعنوان نمایندگی هستند (صحیح است) (مهندس غروی - ما بطراز اولی هم آقایان را قبول داریم) و رأی آنها مدار رد و تصویب نیست ، رأی آنها معیار و میزان نیست (صحیح است) که اگر در اقلیت واقع بشوند رأی اکثریت متبع است (حاج سید جوادی - بعنوان طراز اول باید باشند) ه نفر از مجتهدین طراز اول بحکم قانون اساسی بایستی در مجلس شورای ملی باشند و من بیمش و نگرش بعضی نمیشود اگر شما میگوئید مطابق قانون اساسی مشروطیت کلاً و جزئاً تعطیل بردار نیست نسبت باین اصل هم پس

بایستی نظر داشت باشد حالا که این اصل را شامتر و کرده اید و نظری ندارید چه مانمی دارد که این اصل و این ماده هم متروک باشد پس این حربیه حربیه بوسید و زنگ زد و ایست و این استقلال باشد استقلال بسیار ضعیف و ضعیفی است این راجع به عریض متعاضد که میخواستیم عرض کنیم البته کارهایی که واقع شده است در این چند هفته اخیر که یکی قطع رابطه با انگلستان و یکی هم انحلال مجلس سنا که نتیجه تقلیل دوره تقنینیه مجلس سنا بود امیدواری مردم ایران بغشیده است و انتظار میرود که استقلال سیاسی ایران تأمین شود لیکن البته آقایان میدانند که استقلال سیاسی ایران فقط باین دو موضوع درست نمیشود چون سیاست عبارت است از اداره امور با حسن وجه این معنای سیاست است ما موقعی دارای استقلال سیاسی خواهیم بود که بتوانیم کشورمان را بدون تقلید و تبعیت از دیگران و همسایگان با حسن وجه اداره کنیم یعنی امور کشورمان را مناسب با اوضاع و احوال کشور خودمان قرار بدهیم البته هر محیطی یک اوضاع و احوالی دارد که بایستی مقررات آن محیط و سازمانها و ادارات آن محیط هم متناسب با آن کشور باشد از لحاظ وضعیت جغرافیائی و از لحاظ ابلان و اعتقادات مردم و از لحاظ شئون ملی بایستی مقررات و اوضاع و دستگاه تطبیق کنند و تناسب داشته باشد با اوضاع و احوال (صحب) است) مثلاً اگر بنده بخواهم خانه بسازم باید به بودجه خود نگاه کنم، بکس خود نگاه کنم به بینم چقدر پول دارم و به تناسب پول خود خانه بسازم اگر بخواهم نگاه کنم به عمارت همسایه ام بینم هفت اشکوبه است و تمام وسائل تجمیل هم در عمارتش آماده و مهیا است و بخواهم مطابق او حرکت بکنم و تقلید از او بکنم پول من کافی نیست بودجه من کم است نمیتوانم پس من بایستی جنبه های تجملی این خانه را کنار بگذارم اول باید اساس ساختمان خودم را درست بکنم اگر پولم زیاد آمد آنوقت به جنبه تجملی اش هم میرد از رنگ آمیزی هم میکنم نقاشی هم میکنم. بله های موزائیک هم برایش درست میکنم فرش موزائیک هم برایش درست میکنم پولی یک خانه ای که هنوز مغزن آب آب ندارد این معنی ندارد آدم مغزن آب که پایه حیات و آسایش است شرط اولیه زندگانی است این را تهیه نکرده برود در خانه را زینت کند خانه ای که در کوستان واقع شده است و سقف ندارد و حافظ از برف و باران و سرما را ندارد این خانه احتیاج به عایشه موزائیک ندارد احتیاج بیله موزائیک ندارد (صحب است) پس باید اول اساس و بیکر خانه ام را درست بکنم اگر پولم زیاد شد و بودجه ام اجازه داد به پردازم جنبه های تجملی همسایگان ما

البته زندگانهای که کسی و جمعی عالی دارند و ما اگر بخواهیم به حق آنها کام برداریم با وضع فعلی و این استقلال که میماند از هم باشد و میسر شود آدمی که عاقل ندارد برای این می جانی آواز بخواهد صدای آواز خوب هم که میسر نمیشود نان میخواهد شکمش را باید سیر کرد آدمی که لباس ندارد برای او زینت و زینت و زینت که بدرخانه اش بیاورد چه ندارد باید اول لباس تهیه کند (صحب است) این ملت نان میخواهد این ملت نان میخواهد این ملت شرائط اولیه زندگانی را میخواهد شرائط اول زندگانی اش را باید تهیه و تأمین کرد اینهمه که بر سر سر میزنند و زنده باد و مرده باد راه انداخته اند کشته دادند فدائی دادند بیشتر از این که دولت و جناب آقای دکتر مصدق انتظار دارند (حاج سید جوادی - انشاء الله می رسد) انشاء الله، امیدواریم سه ماه و خورده ای گذشته است و هنوز طبق انتظار ایشان به مرام و مقصدشان نائل نشده اند دستگاه همان دستگاه است که هست حالا یک چند نفر با کدام در رأس این دستگاه واقع میشوند با چند تا گل که بهار نمیشود (حاج سید جوادی - کم کم میشود) این کم کم و بواش بواش میترسم به و صلت ندهد حالا به و صلت ندهد بوره مان هم و صلت بدهد باز خوب است بهر حال بنده هم موافق جناب آقای دکتر مصدق هستم آقایان خیال نکنند که این انتقادات من از در مخالفت است نه از در مخالفت نیست لیکن عرض میکنم آقایان بداد مردم بر سر صبر مردم دارد تمام میشود آخر تا کی صبر کنند؟ تا کی تحمل کنند؟ تا کی حوصله کنند؟ تا کی مواجه با دستگاه خراب این دوا بر باشند؟ تا کی این مردم مثل یهودی که دارد جزیه میدهد مورد عتاب و تعرض و جسارت مأمورین باشند؟ این مأمور پشت میز که می نشیند یک نفر که وادار میشود مثل اینکه این یهودی است که آمده است جزیه بدهد با کمال حقارت بدادش که نمیرسد هیچ از اطافش هم بیرون میکنند اعتنا بهش نمیکند عوض اینکه بدادش برسند عوض اینکه مشکشان را حل کنند با بداخلاقی او را بیرون میکنند از اطلاق آخر مالیات را ملت بدبخت میدهد زنده باد مرده باد را این ملت بدبخت راه میاندازد نهضت را از این مردم دارند ولی ابداً بخواسته های مردم گوش نمیدهند اقلاً اهمیت بدهد ارزش برای خواسته هایشان قائل بشوید ارزش برای خواسته های ملت هیچ قائل نیستند (صحب است) همه اش باز همان مغارج اضافی و همان دستگاه آقای کسی که اصلاح داریش دارد ندارد دکتر ندارد این یک هیئت بازرسی و تقنینیه میخواهد

چو بکند؟ ملتی که بهداری ندارد چرا باید یک عده از دکترهای عالی رتبه در مرکز دور هم جمع بشوند بنشینند و بکار بکشد و روزنامه بخوانند و یک پول گزافی از بیت المال این ملت بهشان داده بشود؟ (صحب است) ملتی که هنوز فرهنگش توسعه پیدا کرده است و قراء و قصباتش از فرهنگ محروم هستند این ملت استاندارد فرهنگ میخواهد چه بکنند؟ تازه استاندارد فرهنگ درست کرده اند (پورسرتیب - فرهنگ دار استاندارد) فرهنگ دار استان یا استاندارد فرهنگ حالا استاندارد فرهنگ را عرض میکنم چیست استاندارد فرهنگ عبارت از این است که فرهنگ چند شهرستان را تحت نظر یک نفر فرهنگی گذاشته اند مثلاً فرض بفرمائید رشت و قزوین و زنجان و همدان اینها تحت نظر یک نفر بایاد اداره بشود (بعضی از نمایندگان - کار غلط است) (شش فئات آبادی - این برای نور چشمها پست درست کردن کار غلطی است خیلی بی مورد است) (صحب است) اضافه خرجی، یک خاصه خرجی این دستگاه فرهنگ؟ خوب این آقای استاندار میگوید؟

حاج سید جوادی - فرهنگ دار استاندارد (خنده) (نمایندگان)

نایب رئیس - آقای صفائی وقت جناب عالی تمام شده است

صفائی - هنوز مطالب و عریض من تمام نشده است خواهش میکنم اجازه بفرمائید

نایب رئیس - چند دقیقه وقت لازم دارید؟

صفائی - یک ربع دیگر

نایب رئیس - آقایان توجه بفرمائید یک ربع دیگر آقای صفائی میخواهند صحبت کنند

بعضی از نمایندگان - مخالفی نیست

امامی اهری - باید رای گرفته شود مطابق آئین نامه باید رای بگیرد آقای رئیس هیچکس شاید مخالف نباشد ولی بدون گرفتن رای صحیح نیست (صحب است)

نایب رئیس - رای میگیریم آقایانی که موافقت بکریع دیگر آقای صفائی صحبت کنند قیام بفرمائید (عده زیادی قیام نمودند) تصویب شد بفرمائید آقای صفائی

صفائی - عرض کنم این استاندار فرهنگی یا فرهنگدار استان ستم داشت این آقای چه میکند؟ رئیس فرهنگ حوزه ای بر فرض اینکه اعتراضی داشته باشد گزارش میدهد با او که خودش استقلالی ندارد او هم باید گزارش بدهد بر مرکز بالاخره بنظر آقای وزیر میرسد پس چه تأثیری دارد فرهنگدار استان؟ از این قبیل موارد اگر بخواهم بشیرم بسیار است مثلاً وزارت

بهداری میخواهد دارو تهیه کند فاعده بایستی این دارو را از دست اول بفرد بایستی از کمیته های وارد کننده یا شرکت های تولید کننده تهیه کند ولی وزارت بهداشت این کار را نمیکند از بنگاه داروئی کشور میخورد بنگاه داروئی کشور از دست اول خریداری میکند (دکتر فقهی - از عده فروشها میخورد) و وزارت بهداشت بنگاه داروئی کشور با منافع صدی بیست دارو را خریداری میکند این چه زبان و ضرر بی جایی است این صدی بیست که به بنگاه داروئی کشور داده میشود روی چه حسابی است؟ از این قبیل مخارج از اضافی بسیار است عرض کنم چون جناب آقای وزیر دارائی اینجا تشریف دارند این مطلب را عرض میکنم یک نفر بازرس فرستاده اند بقزوین برای رسیدن به چند پرونده این آقای بازرس رفته است پوست تختش را انداخته است گرم و نرم روزی ۱۵ تومان فوق العاده میگیرد خوب چه ضرر دارد ۶ ماه آنجا میماند برای رسیدگی ۶ تا پرونده ضمناً در آنجا یک اختلاف جزئی بین رئیس دارائی و شهر داری قزوین تولید شده بود برای اینکه هم یک نفر بازرس مخصوص فرستاده اند آنجا با بودن آن بازرس قدیم که در قزوین برای رسیدگی به پرونده ها رفته است خوب این را ممکن است بهمان بازرس که آنجا هست و گذار کنند این که آنجا بیکار است شش روز این آقای بازرس باید تشریف ببرد برای رسیدگی بیک اختلاف جزئی من خواهش میکنم از آقایان یک قدری بیشتر تأمل بفرمائید کارها را همه اش باین مادونها و گذار نکنید من بهمه آقایان (خطاب بوزراء) ارادتمندم شما با کید لیکن آقایان دستگاه عجیب و غریبی هست در این ادارات رئیس دستور میدهد مادون یک گر بهر قصانی میکنند که دست و پای رئیس را نوی پوست کرد و میگذارد (حاج سید جوادی - نظیرش را بفرمائید) نظیرش را عرض کنم آقای سرتیب کمال که بسیار مرد شریفی است و من بایشان ارادتمندم برای این نمره گذاری ماشینها خدمت ایشان رسیدیم که مالکین ماشین در قزوین جهت ندارد که بیایند تهران و یک مخارج گزافی متحمل بشوند و اینجا نمره گذاری بکنند اجازه بفرمائید همانجا نمره گذاری کنند چنانچه سابقه هم داشته است و سابقاً در قزوین نمره گذاری میشده است ایشان هم رفته اند تحقیق کرده اند معلوم شد جهتی ندارد خلاصه برای اینکه آقایان میخواسته اند آمارشان زیاد بشود یعنی در آمدشان زیاد بشود باید نگذارند در قزوین ماشینهای که مال قزوین است و قزوینها مالک آن ماشینها هستند

نمره گذاری بشود ایشان دستور داده اند اجازه بدهند در خود قزوین نمره گذاری بشود از راهنمایی برداشته اند یک گزارش مفصلی داده اند یک اموری که همه اش سنگ انداختن زیر پا است هیچ منطق حسابی ندارد آقای سر تپ کمال میگوید خوب آقایان باین گزارش چه بکنیم؟ این گزارش را بمن داده اند ظاهر حرف را نگاه میکنند آدم می بیند حرف حرف منطقی است ولی باطن منظور معلوم است مقصود معلوم است یک دانه نامه وزارت دارائی نوشته ایم یک ماه و نیم است تا بحال بجوابش نائل نشده ایم وزیر دستور میدهد معاون دستور میدهد من نمیدانم کجا گیر میکنند این نامه ها؟ جواب این نامه ها کجاست؟ پس چه میکنند این آقایان که جواب این یکدانه نامه را یک ماه و نیم است بمانده اند (خنده نمایندگان) آقا نفیاً یا اثباتاً جواب بدهید میشود میشود نمیشود نمیشود این نامه جواب دارد یا این نامه جواب ندارد؟ موضوع دیگری که می خواستم عرض کنم راجع آقای دکتر فاطمی پسر عوی محترم بنده وزیر محترم امور خارجه است و آن این است که ارز معملین و دانشجویانی که مقیم در خارج هستند (وزیر امور خارجه بمن هیچ ارتباطی ندارد به آقای وزیر فرهنگ بفرمائید) جناب عالی وزیر امور خارجه هستید (حاج سید جوادی - ارزش ایشان مربوط نیست) خوب بجناب عالی عرض میکنم آقایان چه بفرمائید به جناب آقای وزیر فرهنگ که تشریف ندارند خواهش میکنم شما ایشان تذکر بدهید عرض کنم که این وضعیت بسیار بد است برای جنبش ایران (صحیح است) و اینها بجنبش ایران لطمه میزند یک گزارشاتی بمن رسیده است که من نمیخواهم در این مجلس بگویم و البته شکست خودمان است و من هیچوقت حاضر نیستم بشکست خودمان در مقابل اجانب (صحیح است) بایستی کاملاً رعایت بفرمائید دقت بفرمائید و حالا که وارد شده اند برای تحقیق و تشخیص ملک تشخیص ممکن از غیر ممکن چیست؟ مثل گذرنامه دادن اداره گذرنامه است که بی ملاکی است ملاکش است یا خیر یک ملک حسابی دارد (حاج سید جوادی - صحبت این است که اعلام میکنند ۱۳ تا ۱۷) عرض کنم که آقای غلامحسین مؤمنی جزو متمکنین حساب میشود آقای غلامحسین مؤمنی یکی از قزوینی های مقیم مرکز است در شعبه ای از شعبه های آقای مرندی مشغول نویسنده گی است و ماهی ۲۵۰ تومان حقوق دارد دفتر آقای مرندی دفتر پلمب کرده رسمی آقایان بروند رسیدگی کنند و بنده قول میدهم که تمام ثروت این شخص را از دارائی خودش و دارائی خانواده اش و بچه هایش و خانه مسکونیش همه را حساب کنید

حاضر است به ۴۰ هزار تومان و اگر بکنند این يك پسر را با خون دل فرستاده است آلمان و حقیقه قادر نیست بتهیه ارز برای این پسر و راستی متأسر و منقلب است و حالا اگر بخواهد این پسر را بر گرداند بایران زحماتی که این پسر کشیده بی نتیجه میماند این آقا میشود متمکن امان میخواهم اسم ببرم (بعضی از نمایندگان - بفرمائید اسم ببرید) افشوس چه کنم من نمی خواهم اسباب زحمت برای کسی تولید کنم يك آقای دیگر که بسیار واضح و روشن است تمکن آن آقا میشود جز غیر متمکنین این تشخصات روی چه حسابی است روی چه منوالی است (وزیر امور خارجه - اسمش را بفرمائید) این دستگاه همان دستگاه است فرقی نکرده است با بودن دکتر آذر در رأس وزارت فرهنگ که فرهنگ عوض نمی شود همان توده ایها باز آموز کارند همان طبیبی ها و مادیها باز آموز کارند بالاخره آنچه ماتقضا کردیم تقاضا های ما هیچکدام انجام نگرفت موضوع دیگری که می خواستم عرض کنم موضوع گذر نامه است که وضع زوار بسیار بد است (صحیح است) سبب دفر از جمعیت از بنجور در حرکت کرده اند و آمده اند اینجا در این مهمانخانه ها و بیفوله ها زندگی میکنند شبی هفت هشت تومان مخارج مهمانخانه میدهند آخر اینها مسلمان هستند اینها ایرانی هستند خیال کنید اینها میخواهند بروند برای خوشگذرانی و گردش و تفریح عجب است بنیویورک و هامبورک و پاریس رفتن هیچ اشکالی ندارد اما من نمی دانم چرا برای زیارت عتبات اینقدر گرفت و گیر می کنند؟ آخر چرا بخواسته های ملت مسلمان اهمیت نمی دهند؟ چرا ارزش برای این جمعیت قائل نیستند؟ با بجلو احساسات مردم را نمی شود گرفت شما اگر از لحاظ ارز جلو گیری میکنید من قول میدهم بشما اینها بهر وسیله ای که باشد میروند جز اینکه شما يك خدمتی دولت عراق کرده اید يك ۵۰ تومان در مندریه در گمرک عراق بفرمایند دهند و قاجاق میروند و با کمال ذلت و خواری باید زندگانی کنند و در آنجا باید ببرندشان بمحکمه و جریمه شان کنند همانطور که اینها ارز می دهند در مقابلش ما از ارز عراقها استفاده می کنیم تابستان که میشود عراقها هجوم می آورند بایران یا برای زیارت حضرت ثامن الائمه علیه السلام یا برای گردش عراقها و اعراب ارزهای خودشان را میآورند بمملکت ما اگر از لحاظ ارز است که خوب این مضیقه و فشار معنی ندارد آن وقت يك هرج و مرج غریبی است خواهش می کنم تشریف ببرید شهر بانی بداره گذر نامه ببینید چه هنگامه ایست؟ آقا ملک صاحبش را نمی شناسد (خنده نمایندگان) باین اطاق میروند زوار می-

گویند برو بان اطاق بان اطاق میروند میگویند آن اطاق همینطور سرگردان و متحیر یکی از محترمین میگفت که سرگران بودم و خواستم بروم خدمت آقای سرگرد معینی و البته بنده بایشان هم ارادت دارم آقای سرگرد معینی آدم خوبی است او میگفت خواستم بروم خدمت آقای سرگرد معینی بایسان مرا بوزیر بیرون انداخت ولی دیدم که یکعده میروند بدون حاجب و مانع گفتم چطور شد که اینها میروند و جلو گیری نمی کنند؟ برای چه؟ گفت آقا اینها کار چاق کن هستند باینجا اجازه داده اند آنها اجازه عمومی و رسمی دارند اگر این حساب است که پس ارز ایران هم میروند منتهی دوست تومان ۱۵۰ تومان این کار چاق کن ها هم استفاده می کنند. آقایان! شما مسلمانان چه انباید بدهید میخواهند بروند شعائر مذهبی شان را انجام بدهند (صحیح است) بعقیده بنده بایستی گذرنامه بآنها بدهند (نبوی - فوری هم بدهند) (اقبال - لا اقل تبعیض نکنند) و تبعیض هم نکنند خوب یکعده ای آمده اند اینجا تقاضا داده اند ده هزار تقاضا پذیرفته اند و نمره داده اند اگر نمیخواستید بدهید از اول میخواستید ابلاغ کنید آقای بنجوردی از بنجورد آمده این جا برای اینکار حالا که پاشده است آمده است نمره هم بهش داده اید آنوقت می امروز برو فردا بیا می امروز برو فردا بیا دیگر موضوعی ندارد يك كمسیون هم تشکیل میدید آن كمسیون هم ملاک ندارد بعضیها را تصویب می کند بعضیها را تصویب نمیکند بی ملاکی است ملاکش یا ملاکش حلال مشاکل است

نایب رئیس - آقای صفائی وقت شما تمام شده.

صفائی - چون وقت تمام شده عرایض را برای دفعه دیگر میکنم.

نایب رئیس - آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - يك حکایتی است که اگر اشتباه نکنم در مثنوی خوانده ام که يك مرد بیچاره ای بود این همیشه بدرگاه خدا دعا می کرد و می گفت خدایا گره از کارم بکشای و دعایش هم مستجاب نمیشد و بعد از مدتی زحمت يك کیسه گندم دست و پا کرده بود رفته بود قرض و قوله کرده بود از يك کم همسایه داشت بر میگشت بخانه خودش چون عادت داشت باز دعا میکرد که خدایا گره از کارم بکشای در ضمن اینکه دعا میکرد گره کیسه گندم باز شد و گندمهای او ریخت زمین گفت خدایا من چند سال دعا کردم گره از کارم بکشای تو بعد از چند سال که دعایم را مستجاب کردی گره از بارم گشودی و این گندمها را ریختی زمین دنباله حکایت بکار ما ربطی ندارد مدتهاست که چه در مجلس و چه در روزنامه و چه در صحبت های خصوصی از جناب آقای دکتر مصدق تقاضا میکنم

که از این رویه آزاد بخوای ولی بر البسمی که نسبت بوابستگان سیاست های خارجی اعمال می شود جلو گیری بکنید و نسبت بآنها که برای مملکت ما قائل به هیچ چیز نیستند يك رسیدگی بکنی بشود و يك جلو گیری بکنی بشود بعد از مدت های قانونی تهیه شده و بامضاء رسیده که درست مصداق حکایت همان مرد بیچاره است که حضور آقایان نمایندگان محترم عرض کردم یعنی بجای این که این قانون کوچکترین فایده ای برای ملت ایران و ملیون ایران داشته باشد يك حرف بزنند و بدست دشمنان این ملت بوسیله این قانون داده شده بنده بریروز که مصدق آقایان محترم شدم عرض کردم که بعدا راجع باین قانون امنیت اجتماعی عرایض خواهم کرد و حالا با اجازه آقایان میخواهم يك قدری این قانون را تشریح کنم و بقیه هم دارم که گرفتاری های زیاد و مراجعات زیاد بعد ای از آقایان همکاران محترم اجازه نداده و فرصت نداده که این قانون را بخوانند تا ببینند چه قانونی است (صحیح است) اسم این قانون قانون امنیت اجتماعی است مشتمل بر ۹ ماده، ماده اول راجع به تعقیب کسانی است که تحریک باعصاب عصیان و نافرمانی و تمرد و یا اخلاص در نظم و آرامش می نمایند که طبق این قانون آن ها باید دستگیر شوند و تبعید شوند از شش ماه تا يك سال البته بصورت ظاهر ماده بسیار خوب است آقایان هم که فقط همین ماده را چشم انداخته اند و دیده اند میگویند این ماده بسیار خوبی است و بر علیه توددای هاست و جلو گیری از اخلاص میکند بنده برای آقایان عرض می کنم که این ماده کوچکترین جلو گیری نمیکند برای اینکه اگر میخواستند جلو گیری بکنند ما باندازه کافی قانون داریم (صحیح است) برای اینکه جلو گیری از اخلاص بشود باید چند چیز را در نظر بگیریم یکی اینکه بهانه اخلاص ندهند و یکی اینکه اخلاص کنندگان را طبق این قوانین موجود تعقیب کنند و دفعه که این عمل شد اخلاص تمام میشود جلو گیری این کارها و اصولا اجرای هر قانون در درجه اول بستگی به مجریان قانون دارد نه بنحوه قانون و عبارت قانون يك قانون بسیار بد را بدهید بدست يك مجریان فهمیده و خوب نتیجه بسیار خوب میگیرید ولی اگر بهترین قانون دنیا را بدهند بدست يك جریان بد نتیجه خلاف از آن خواهند گرفت (صحیح است) نمونه برای این عرض که حضور آقایان بخواهم تشریح کنم زیاد است فقط يك موردش را بنده عرض میکنم در موقعی که يكما و نیم پیش بنده مریض بودم و در بیمارستان خوابیده بودم اطلاع دادند که كمونیستهای که در راه آهن هستند اینكه میگویم كمونیست ها با قرار خودشان و دیگر حزب توده ایران در كنفرانس مسکو تصدیق کردند که كمونیست

تند ، کمونیستهای راه آهن شروع کرده بودند بیک تحریکاتی و بعنوان خواسته ای کارگران می خواستند یک اعتصابی در تاجراه بپایان دهند در مقابل آنها کارگران ایستاده با حزب ملی یا کارگرانی که جزء هیچ حزبی نیستند ولی علاقمند بودند به شرکت در شان هستند آن هادر نظر گرفته بودند که دست پیش بگیرند با اصطلاح نسبت به کارگران کمونیست و یک تقاضای کمتری اظهار داشته بودند و تقاضایشان می بود که اگر باین تقاضاهای ما که رسمی ندارد ترتیب اثر داده شود این تحریک ز دست کمونیستها گرفته می شود و اینها می توانند که اعتصاب بکنند بنده همان موقع از بیمارستان دو نامه نوشتم یکی به وزارت راه و یکی به وزارت کار و این موضوع را تذکره کردم که یک چنین خبرهایی است اگر توجهی بکار این کارگران بشود جلو گیری از این اخلاخ خواهد شد که توده ای ها در نظر دارند البته همینطور که جناب شای صفا می فرمودند این نامه ها رفت به زبان دو هفته پس از آنهم البته جوابی سید علی عمل بان هاشد باین توده ای ها آن روزی را که تعیین کرده بودند خواستند اعتصاب بکنند کارگرهای ملی را بار نرفتند و حاضر باعتصاب نشدند ولی کمال تأسف باید عرض کنم که طرز عمل دستگاه طوری بود که تفوق را توده ای ها را بداند از آنکه بدین توده ای ها اعتصاب کنند بطوریکه مشهود است با تباری مسئولین مابایت رفتند و برق را قطع کردند باین نتیجه اعتصاب عملی شد چون وقتی برق نباشد دیگر نمی توانستند کار بکنند و کارگرانی که مخالف اعتصاب بودند چون دستگاهها کار نمی کردند دیگر نتوانستند کار بکنند و اعتصاب عملی شد باین عمل قطع برق ممکن بود تمام رخانه را از بین ببرد مدت ۴ ساعت و نیم و خاتمات دخانیات از کار افتاد یعنی چهار روز و پنججاه هزار تومان بعبایات دولت سارت وارد آمد و بعد از اینکه یک ضرر حدود پنججاه هزار تومانی وارد شد تقاضای کارگران که جمعی هشتاد هزار تومان میشود شان داده شد خوب باید این شعور در دستگاه باشد که وقتی که تقاضائی میکنند باید بنشینند مطالعه بکنند به بینند اگر تقاضاها قانونی است به شان بدهند و اگر قانونی نیست بزنند توی دهنشان نه این بعد از دادن چهارصد و پنجاه هزار تومان در این هشتاد هزار تومان را هم بدهند باین را اول بدهید احتیاجی بقانون نداشت ضرر هم بجائی نمی خورد ولی بجا کار تمام نشد یک عده ای از این توده ای ها رفته بودند برق را قطع کرده بودند و یک خطرری برای دخانیات غیر از این ضرری عرض کردم بوجود آوردند که ممکن کارخانه را نابود کنند اینها معلوم شدند چه کسانی هستند پرونده برایشان تشکیل

شده است ولی با کمال تأسف باید عرض کنم که این پرونده شان سنبل شد و تمام شد آقایان قانون را برای چه میخواهید ؟ شما قانون دارید باین قانون موجود می توانستید تعقیب کنید پرونده هم تشکیل شد ، اخلاکگران هم شناخته شدند چرا تعقیب نکردید ؟ آنوقت رفتید قانون محکمتری آوردید و این قانون هم پس فردا می بینید که فایده نکرده یک قانون قتل عام می آورید با قانون آقا کار درست نمی شود کار با اجرای قانون درست میشود من مخصوصاً از جناب آقای وزیر دارائی تقاضا می کنم که شخصاً این جریان دخانیات را رسیدگی بکنند ببینند که چطور حقه بازی شده در این جریان و کسانی که اخلاخ کردند و پرونده هم تشکیل شده از تعقیب مصون مانده اند ولی این راهم با کمال تأسف باید عرض کنم که تمام این جریانات باز نفع کمونیستها تمام شد میرسیم بماده دوم این قانون البته بنده باز حضور آقایان محترم عرض می کنم که ما طرفدار این هستیم که دولت ملی جناب آقای دکتر مصدق با کمال قدرت کار بکند و با کمال فرس قلب واستقامت کامل موفق بشود کلیه ریشه های نفوذ بیگانه را اعم از شمالی و جنوبی و ماوراء بحار از این مملکت قطع بکند (صحیح است) و در عین حال هم معترف هستیم که الان مملکت ما در یک حالت استثنائی است ما در حال عادی نیستیم و در مواقع استثنائی باید یک مقررات استثنائی هم وجود داشته باشد ولی باید به بینیم که چکار می خواهیم بکنیم و راه رسیدن به هدفهای ملی چیست نه این که همینطور فکر بکنیم که عمل شده یا قانون بانازه کافی محکم نبود قانون محکم درست بکنیم. ماده دوم را خدمت آقایان محترم قرائت می کنم و خواهش می کنم آقایان که این قانون را نخوانده اند درست توجه کنند.

ماده دوم- هر کس کارمندان ادارات دولتی و مؤسسات عمومی را وادار باعتصاب و یا تریک باخلال در نظم و آرامش و یا ترمد و عصیان نماید همچنین کسانی که در ادارات و مؤسسات عمومی و دادگاهها و دادسراها برخلاف نظم و آرامش و انتظامات داخلی رفتار (درست توجه بفرمائید) و یا جنجال و داد و فریاد و یا بمنظور توهین و ارباب و تحت تأثیر قراردادن مراجع اداری و قضائی و یا برای جلو گیری از اجرای قانون و مقررات از رحام و یا تحصن و یا هر گونه تظاهری نمایند فوراً باز داشت و مجازات مقرر در ماده قبل یعنی محکومیت از سه ماه تا یکسال تبعید برای آنها تعیین میگردد و همین مجازات درباره توطئه و مواضع کنندگان برای اعمال مزبور در این ماده و ماده فوق معمول خواهد شد و هرگاه کارمندان دولت باشد در مدت محکومیت بتبعید و اقامت اجباری از اخذ مزد یا حقوق نیز محروم خواهد بود برای این که آقایان درست توجه بدارند

این ماده بفرمایند ماده پنج را قرائت میکنم . ماده پنج- گزارش مسئولین مؤسسات عمومی و روسای ادارات دولتی و مراجع قضائی و همچنین مسئولین انتظامی معتبر است مگر اینکه خلافش ثابت شود یعنی باین ماده پنجم یکدفعه تمام کسانی که یک کار دولتی دارند جزء ضابطین داد گستری می شوند معنایش این است که وقتی یک گزارش نوشته این گزارش سندیت قانونی دارد و باید آن متهم برود خلافش را ثابت بکند حالا شما این دو ماده را در نظر بگیرید و در مقابل هم قرار بدهید و در نظر هم بگیرید که کی آنها را اجرا خواهد کرد

نایب رئیس- آقای دکتر بقائی اجازه بفرمائید وقت جنابعالی تمام شده است

دکتر بقائی- بنده نیم ساعت دیگر وقت می خواهم اگر آقایان موافقت بفرمایند

نایب رئیس- ساعت ۱۲ هیجده دقیقه باقی است آقایانیکه موافقت هیجده دقیقه دیگر آقای دکتر بقائی صحبت کنند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد بفرمائید آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی- عرض کردم ببینیم این قانون بدست چه اشخاصی اجرا میشود مجریان این قانون بطور کلی سه دسته تقسیم میشوند البته آن دو دسته کلی درست و نادرست را کاری نداریم ، یک عده آنهاائی هستند که کمونیست هستند یا با کمونیستها زد و بند دارند و یک عده آنهاائی هستند که زد و بند ندارند ولی اینقدر بیشتر هستند که فکر میکنند اگر امروز نسبت بکمونیستها ارفاق بکنند آن روزیکه کمونیستها سرکار آمدند نسبت بآنها ارفاق خواهند کرد (صحیح است) آنها آنقدر ابله هستند که این چنین فکر را میکنند و نمیبینند که هر روز در کشورهاییکه پشت پرده آهنین رفته اند خود آن پیشقراولها و فداکارهایی که مملکتشان را تسلیم روسیه کرده اند خود آنها پدرشان در می آید (صحیح است) آنوقت چطور وقتی که دستگاهی نسبت بخادمین خودش آنطور رفتار میکند نسبت بفلان آقای مدیر کل که فقط مراعات آنها را کرده مراعات خواهند کرد همین پر روز بود که آنایو کر که آنها فداکاری کرد حبسها رفت ، زجرها دید تا کمونیسم را آورد در مملکت خودش او را گرفته بعنوان مسامحه در اجرای قانون کشاورزان پدرش را در آوردند مگر هر روز نیست این وضعیت ؟ ولی متأسفانه در هیئت حا که ما یک رجال اینقدر ابله می بینیم میشوند که این تصور را میکنند و یکدسته سوم هم هستند از آنها راحت ترند آنها اصلاً قائل بخطر کمونیسم نیستند بنده کراماً مواجه شدم با این جور اشخاص آقایان محترم گمان میکنم سابقه داشته باشند که جز در موارد اینکه یک اجعائی

یک کسی شده باشد یا احقاق حقی لازم باشد بنده هیچ مراجعه بدستگاه دولتی ندارم هیچوقت نمیروم تقاضا کنم که فلان پدر عموی مرا ناظر هزینه گجا بکنند و این قبیل تقاضاها ولی یک تقاضای منفی داشته ام و یک مراجعه کردم ، مراجعه میکنم بفلان مقام مسئول میگویم آقا این شخصیکه در رأس اینکار هست برای اینکار خوب نیست برای اینکه از موقعیتش سوء استفاده میکند و تبلیغ مرام کمونیستی میکند و موقعیتش هم طوری است که تماس زیاد با مردم دارد این را از اینکار تغییر بدهید یک کار بالا تری باو بدهید کسی را هم بجایش پیشنهاد نمیکم فعلاً میگویم یک آدم وطن پرستی بجایش بگذارید کراماً شنیده ام که میگویند آقایان کارمند بسیار خوبی است میگویم قبول داشتم کارمند بسیار خوبی است ولی دارد بر علیه مملکت عمل میکند ، بر علیه مصالح مملکت فعالیت میکند شما یک کار دیگری بهش بدهید کار خوبی بهش بدهید ، حقوق بیشتر هم بهش بدهید ولی یک کاری ندهید که تماس با سه هزار نفر کار گز داشته باشد و متأسفانه باید این را عرض کنم که در مراجعات بسیاری از این قبیل که بنده کردم خیلی کم مسئولینی دیدم که بعراض من توجه داشته باشند حالا بآن تقسیم بندی دیگران میرسیم ، از مسئولین امور یک عده ای هستند درستکار و بیغرض و یک عده هم نادرست و مغرض این قانون بدست همه آنها اجرا خواهد شد یعنی فلان رئیس توده ای فلان کارخانه که می بیند ده نفر کارگر ملی را که با توده ایها مبارزه میکنند و مستأصلشان میکنند دستور میدهد آن کارگران را حبس کنند یک گزارش می نویسد که این شخص آمده داد و فریاد کرده ، آمده توی اطاق من داد و فریاد کرده یکسال و نیم تبعید میشود بدون حقوق ، فوراً هم حکم اجرا میشود حالا این کار گرید بخت ، این بازمانده ای که در ۳۰ تیر سعادت شهادت پیدا نکرده و بمبارزه اش ادامه میدهد چطور جناب آقای وزیر دارائی بیاید ثابت بکند که من در اطاق آقای مدیر کل که بودم داد و فریاد نکردم از مبلغا شهادت بگیرند ؟ از در و دیوار شهادت بگیرند ؟ یا فلان قاضی و رئیس اداره گزارش میدهد که ایشان قصد تحت تأثیر قراردادن مراجع اداری را داشته است ، قصد تحت تأثیر قرار دادن ، شمارا بخدا یک قدری فکر بکنید به بینید چه می نویسند باور کنید در هیچ حکومتی یک چنین قانونی امضا نشده است (دکتر ملک) کی نوشته است ؟ (بنده ماده را یکدفعه دیگر می خوانم) حاج سید جوادی تحت تأثیر قرار دادن یعنی چه ؟ (هر کس کارمندان ادارات دولتی و مؤسسات عمومی را وادار باعتصاب و یا تریک باخلال در نظم و آرامش و یا ترمد و عصیان نماید و همچنین کسانی که در ادارات و مؤسسات عمومی و دادگاهها و دادسراها

بر خلاف نظم و آراش و انتظامات داخلی رفتار و یا جنجال و داد و فریاد و یا منظور توهین و ارباب و تحت تأثیر قرارداد مراجع اداری و قضائی و یا برای جلوگیری از اجرای قانون ازدحام یا تحسین و یا هر گونه تظاهر ملاحظه بفرمائید هر که را بخواهند طبق این قانون بگیرند می توانند بگیرند سرت را خارا ندی تظاهر است، آب خوردی تظاهر است قانونی که باین شدت نوشته شده است من حقیقتاً تعجب میکنم آقای وزیر دارائی، قانونی که باین شدت بدون داشتن استیناف و تمین کسی را بگیرند بدون حقوق یکسال تبعید میکنند و از حقوق و زندگی او را محروم می کنند آنوقت باین وسعت و باین شمول، من تعجب میکنم کی این قانون را تهیه کرده است خیلی تعجب میکنم، من از آقایان نمایندگان محترم سؤال میکنم با کدامیک از شما مشورت شده با هر کسی مشورت شده و موافقت کرده باین قانون بگوید کسی جواب نمیدهد (دکتر ملک) هیچکس اطلاع ندارد (معلوم میشود با هیچکس مشورت نشده) (شمس قنات آبادی - بنده یکدفعه این قانون را در یک ماه پیش دیدم و گفتم که خیلی ظالمانه است) بنده گمان نمیکند در هیچ جای دنیا و در هیچ زمان تاریخ وجود داشته باشد آخر شما بروید یاسای چنگیز را بیاورید ترجمه فارسی هم دارد ترجمه فارسش را بیاورید با کمال میل ما امضا میکنیم، یاسای چنگیز هم چنین کاری را نکرده است که یک نفر گزارش بدهد که گزارش او حتمی الاجرا باشد بدون هیچ نوع استیناف آنوقت بگیرند توفصدا رعب داشتی کسی این گزارش را میدهد یا آن کس که مفروض است دستور میدهد پدر مخالفین خودشان را در بیاورند یا آن کمونیست هائی که در رأس امور هستند و سالها است که ماداد میزنیم که آنها را از کار برکنار کنید و نمیکند، تمام ملبون بوسیله این قانون حبس و تبعید خواهند رفت اولین کسانی که مطابق این قانون باید بروند به تبعید همین بازماندهگان مقتولین سیام تیر میباشند اینها هر روز برای تعین تکلیفشان اینجا ازدحام میکنند در کسبه تحقیق، یک نفر گزارش می دهد که اینجا آمدند ازدحام کردند همه شان را تبعید کنید، بجای این که یک کک کنید، بجای اینکه تعقیب کنید مسئولین وقایع سیام تیر را و مطابق ماده ۵ حکومت نظامی آنها را دستگیر کنید حالا آمده اید بعد از سه ماه قانونی گذرانده اید که ملبون نابود بشوند بنده صراحتاً اینجا از طرف خود و از طرف تمام نمایندگان آزادیخواه از آقای دکتر مصدق تقاضا میکنم، استدعا میکنم که این قانون را لغو بکنند (صحیح است) برای اینکه ما نمیتوانیم تحمل چنین قانونی را بکنیم (صحیح است) اگر دولت راست بگوید و میخواهد

اخلالگران را تعقیب بکنند مارا نشان میدهم قانون باندازه کافی داریم اجرا نمیشود (صحیح است) اجرایی نمیشود برای اینکه یک قسمت از وقت بنگاه دادگستری ما و یک عده زیادی از وادیرها کمونیست هستند آنها را ما می شناسیم و اسمیشان را می دانیم، یک عده از رؤسای کارخانجات و مهندسین کمونیست هستند ما باید اول مملکت خودمان را حفظ کنیم بعد برویم حسابهای دیگر را بکنیم ما انتظار داریم این دستگاه را شما تصفیہ کنید، این دزد ها، این کمونیست ها و این مغرضین را بریزید بیرون، آنوقت به قدر از این قانون هم میتوانیم تن بدهیم در صورتیکه مجریش درست باشد والا این قانون قابل قبول نیست وقتی که بدست این قبیل مجریان بیفتد شما به بینید از توی این قانون چه فجایعی بیرون خواهد آمد هیچ ممکن نیست آدم تصور بکند باین ماده ۲ و پنج چه اشخاصی ممکن است بدبخت شوند هر رئیس اداره ای از یک کارمندش بدش بیاید اتفاق می افتد که یک کارمند کردن شق است احضارش می کنند توی اطاق فرضاً چند فحش هم میدهد یا نمیدهد آنهم بسته بکرم خودش است احضار میکند توی اطاقش و بعد هم زنک می زند که این آقا را توقیف کنید بعد هم گزارش میدهد که این آقا آمده داد و فریاد کرده یکسال تبعید میکنند در غیر اداری هم همینطور است یک نفر هست می رود برای گرفتن حقش توی همین دادگستری، چقدر هستند کسانی که می روند توی دادگستری که نگذارند حقشان پایمال شود طبق این قانون او را بگیرند توقیف میکنند تنها شمول این قانون کارمندان ادارات نیست برای تمام هست می گوید هر کس کارمندان اداری را مرعوب کند او را توقیف میکنند بعد هم یک گزارش مینویسند که این قصد ارباب داشته شما را بخدا فکر کنید آدم خواب می بیند بعد از اینهمه مبارزات که برای آزادی کردیم، با اینهمه جلالت که کردیم اینهمه گشته داده ایم آنوقت می آئیم بدست شخصیکه ممکن است مفروض باشد، ممکن است دشمن مملکت باشد ممکن است سوء استفاده چی باشد این قانون را میدهم که او یک گزارشی بردارد بنویسد که این قصد ارباب داشته، یکسال تبعید کنند بگیرند عدلیه رسیدگی میکند بیاید در عدلیه زیر دست این بازرسها، زیر دست این معاکمی که هنوز تصفیہ نشده بنده جداً تقاضای خودم را از جناب آقای دکتر مصدق بکنم از طرف تمام آقایان نمایندگان که بمن اجازه بدهند (صحیح است، صحیح است) که این قانون را فوراً لغو کنند که ما بهیچوجه نمیتوانیم یک چنین قانونی را تحمل کنیم و حتی تقاضا میکنم در عین حال همان خواهشی که همیشه داشتم آن روح لیبرالسم و آزادیخواهی را بگذردی کنار بگذارند همین قوانین موجود

را اجرا بکنند من بشما قول میدهم وقتیکه مردم ببینند دولت حقیقتاً پشتیبانی نمیکند از مزدوران سیاست خارجی خود مردم بهتر از هر کسی تکلیف اینها را معلوم میکنند در این مملکت ما چندین سال است که شاهد اخلالهای کمونیستها بوده ایم آقایان هم بوده اند در هر موقعی که مردم احساس میکنند دولت پشتیبانی نمیکند از آنها خود مردم حسابشان را رسیده اند همین پررور در امجدیه مگر قوای انتظامی دخالت کردند، مردم بودند که دهن آنها را خورد کردند، چرا اینکار را کردند برای اینکه مطمئن بودند که دولت نمیخواهد پشتیبانی بکند از آنها چون این اطمینان را داشتند دهن آنها را خورد کردند ولی طبق این قانون آنها بیکه دهن دشمنان مملکت را خورد کردند دانه دانه خواهند رفت به تبعید بنده بیش از این ضرورت نمیبینم که چیزی عرض کنم و منتظر هستم جناب آقای دکتر مصدق با آن سابقه و روح آزادیخواهی که خودشان دارند فوراً باین تقاضای ما ترتیب اثر بدهند (صحیح است)

نایب رئیس - آقای دکتر فاطمی **دکتر فاطمی** (وزیر امور خارجه) - درباره فرمایشات جناب آقای دکتر بقائی بنده میخواستم خدمتشان عرض کنم که قانون را دولت برای مملکت مینویسد و با نظر آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی است اگر نسبت بقانونی اعتراضی داشته باشد یا درخواست اصلاحی باشد یا همان جور که آقا فرمودند درخواست حذف و الغای آن قانون را داشته باشد دولت همیشه بنظریات آقایان نمایندگان محترم کمال توجه را داشته است و یقین دارم که در این قانون هم اصلاحاتی که مورد نظر آقایان باشد بعمل خواهد آمد (نمایندگان - بسیار خوب) و اما مسئله دیگری که آقای دکتر بقائی اینجا فرمودند و یکی از آقایان نمایندگان محترم هم پرسید که این تحت تأثیر قرار دادن یعنی چه میخواستم عرض کنم که این سه چهار روزه آقایان معنی تحت تأثیر قرار دادن را میفهمید این ازدحام هائی که میشود برای این است که اشخاصیکه اخلال کردند مأمورین راتحت تأثیر قرار بدهند و آن ها را از مجازات معاف بدارند (دکتر بقائی - حکومت نظامی که هست) مسئله مجریان را که فرمودید خود حضرتعالی اطلاع دارید که مجری را دو روزه نمیشود ساخت مجری زمان میخواهد دو روزه نمیشود ساخت تصفیہ مدت میخواهد اگر حضرتعالی که خودتان از پیشقدمان این نهضت بودید باین مطلب توجه بفرمائید که این تصفیہ این عده ای که آقا ملاحظه بفرمائید بیک دستگاهی تعبیل شده اند آقا این دستگاه را هیچکس دفاع ازش نمی کند اما زمان میخواهد که افرادی را تربیت کنند که بمملکت و استقلال و آزادی مملکت مؤمن باشند اینان را هم در ظرف یک ساعت

و دو ساعت در یک کسی نمیشود توزیع کرد و بایستی صبر و حوصله در ما بوجود بیاید در تمام اهالی این مملکت بوجود بیاید که ما یک مملکتی از نو میخواهیم بسازیم مملکتی را از نو ساختن بفرمانده چند ساعت و چند روز میسر نخواهد بود یک قدری باید صبر و حوصله داشت و همانطوری که ملت ایران نشان داد که استقامت و بردباری و پشتکار دارد در مبارزه با خارجی، در برابر اصلاحات داخلی هم باید این استقامت و بردباری را هم ادامه بدهد و برای اینکه یک مملکتی را از نو بسازید وسائل کار و ابزار کار می خواهد و گفتن این که تنها خرابست بعقیده بنده اصلاح نمی کند آقایان راهنمایی هائی که میفرمائید برای دولت بسیار ذی قیمت است و بسیار متشکر هستیم که هر یک از آقایان نمایندگان مراقبت بفرمایند یک گوشه ای که خرابست و خرابی را اصلاح بفرمایند، جناب آقای صفائی راجع بارز محصلین مطالبی فرمودند بنده اتفاقاً یک موردش را می گویم در همان موردیکه فرمودند شخص متمکن از غیر متمکن از کجا فهمیده می شود دوسه نفر هم در این چند روزه با شتاب بنده مراجعه فرمودند که خوشبختانه آقایان هم آن اشتباه را فرمودید چون این کار کار بنده نیست گزارشاتی که از سفارتخانه ها می آید بنده بوزارتخانه های مربوطه میفرستم ولی یک مطلبی را آقا باید توجه بفرمائید آقایان دانشجویان هم باید توجه داشته باشند و آن این است که مملکت برای محصلین نیست محصلین برای مملکت هستند، محصلین ایرانی بهیچوجه از محصلین فرانسوی و آلمانی و سایر ممالک که چهار سال و پنج سال روی مدرسه را هم ندیدند خونشان رنگین تر و غلیظ تر نیست دولت ایران نمی تواند به تمایلات شرکت نفت تسلیم بشود برای اینکه یک عده در داخله مملکت اتومبیل های لوکس و آسایش داشته باشند و عده ای از بچه های آنها هم بخواهند در خیابانهای لندن و پاریس بگردند آن کسانی که غیرت ملیت دارند غیرت ایرانیت دارند باید امروز تحمل بکنند این مبارزه شوخی نبوده است هستند کسانی که توی این مملکت که خیال می کنند شوخی بوده است ولی حقیقت این بوده است که یک جنگی بوده است که این ملت کرده است این جنگ ممکن است مشکلات ارزی همانطور که ملاحظه میفرمائید ایجاد کند، از حیث کالا مضیق بوجود بیاورد قیمت ارز پرورد بالا بایستی مجال داشت تا بانقشه های اقتصادی جای آنرا پر کرد آقایان محصلین تنها فداکاری که از آنها می خواهند این است که از اولیای خود این درخواست را بکنند که این ارز را از بازار آزاد تهیه بفرمایند و بهشان بدهند اگر حاضر برای این فداکاری نباشند البته بنده نمیدانم چه جور اسم ایرانی رویشان میگذازند البته در مورد محصلین که فرمودید غیر متمکن هستند و درس می خوانند این منتهای

علاقه دولت است غنی باید از لقمه مردم داخلی کم بکنیم و بآنها کمک کنیم این کار را دولت خواهد کرد و بنده از آقایان استدعا میکنم اگر در مورد تشخیص هائی که شده است بعضی ملاحظه میفرمایند که بنده گمان میکنم یا اگر اشتباهی هم شده باشد این را تذکر بفرمایند و من یقین دارم که در این مورد هیچکس میل ندارد که یک فرد یک خانواده متکثر از ارزی که امروز هر دلار و هر لیره اش بیغون جگر فراهم میشود استفاده کند و آن شاگردی که درواز ملکیش باخون جگر درس میخواند در کرسی و بدبختی باشد (صفائی) بنده عرضم این بود که دستگاه تشخیص را درست بکنید (بان عریضی که در جواب آقای دکتر بقائی عرض کردم توجه بفرمایند و اما راجع بمشکله زوار چند روز پیش هم جناب آقای کجی و بعضی از آقایان نمایندگان معتمد در کمیسیون خارجه این موضوع را امتداد کردند و دولت هم مشغول است راه حلی برای اینکار پیدا بکنند و البته بهیچوجه بیخواهد مزاحمتی برای کسی تولید بشود اما آقای بوجه بفرمایند که وضع امروز مملکت عادی نیست که هر کس هر کاری دلش بخواهد هر توفقی که دارد با هر احساساتی که دارد انجام بدهد باید یک قدری هم در قسمتهای زند گانیمان یک جنبه اعتدالی را رعایت بکنیم و توجه کنیم که مملکت از ما چه میخواهد و تاریخ ما گذشته ما آینده ما از ما انتظار دارد که یکمقداری در هر قسمت از زند گانیمان مخصوصا در وسائل اقتصادی یکمقداری فداکاری بکنیم با توجه باین مطلب دولت هم مشغول است راه حلی پیدا کند که نه مردم از خانه و زند گیشان ویلان بشوند و نه اینکه مشکلاتی از لحاظ ارز برای مملکت پیدا بشود بنده امیدوارم در این موضوع هم یک راه حلی فراهم بشود که خاطر آقایان نمایندگان معتمد از این جهت راحت باشد (صفائی) علی ای حال خارج می شونم) یک تذکر می کنم که گمان می کنم جناب آقای دکتر بقائی در آن جلسه مشورتی که جناب آقای مهندس رضوی دعوت فرموده بودند برای قانون تقدیمی دولت فرمودند که چرا قوام السلطنه را دولت طبق ماده ۵ توقیف نکرده بنده میخواستم عرض کنم که ماده ۵ برای کسانی که مصونیت دارند نیست این مصونیت قابل احترام است و دولت نمیتوانست مطابق ماده ۵ قوام السلطنه را توقیف کند و الان هم تشخیص دولت اینست که هر وقت مجلس شورای ملی مصونیت او را برداشت دولت میتواند مطابق این قانون عمل کند و ماده ۵ حکومت نظامی را هیچوقت هیچ دولتی و مخصوصا دولت آقای دکتر مصدق نمیتواند از آن استفاده کند برای کسانی که صاحب مصونیت هستند

۵- تقدیم لایحه تمدید فرمانداری نظامی در هفت نقطه خوزستان

نایب رئیس - آقای معاون وزارت دفاع ملی فرمایشی دارید بفرمائید
معاون وزارت دفاع ملی (سرتیپ مهنا) - لایحه ایست راجع برقراری و تمدید فرمانداری نظامی در مناطق نفت خیز خوزستان و اهواز که تقدیم مجلس محترم شورای ملی می کنم
نایب رئیس - چاپ و توزیع خواهد شد • آقای وزیر اقتصاد بفرمائید
۶- معرفی آقای دکتر خسروانی بمعاونت وزارت اقتصاد ملی بوسیله آقای وزیر اقتصاد ملی
وزیر اقتصاد ملی (دکتر اخوی) - بنده با اجازه آقایان معتمد آقای دکتر خسروانی را که از جوانان تحصیل کرده و لایق هستند بمسمت معاونت وزارت اقتصاد ملی معرفی میکنم (مبارک است)

۷- طرح و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع بوظیفه ورئه سرهنگ اوریشاد

نایب رئیس - با اجازه آقایان وارد دستور میشویم در دستور امروز طرح مربوط با اجازه تعقیب آقای احمد قوام و گزارش کمیسیون بودجه مربوط بیک دوازدهم و گزارش دیگر کمیسیون بودجه مربوط ببرقراری وظیفه در باره وراث مرحوم سرهنگ نوری شاد است و حکومت نظامی تهران یک پیشنهادی رسیده است از طرف آقای دکتر بقائی و آقای زهری قرائت میشود (پیشنهاد بشرح ذیل قرائت شد)
چون لایحه مربوط بورئه مرحوم نوری شاد فقط محتاج بیک رای میباشد پیشنهاد میکنیم بلافاصله پس از انقضای قبل از دستور آن را مطرح فرمائید

دکتر بقائی کرمانی - علی زهری
بعضی از نمایندگان - مخالفی نیست
نایب رئیس - اگر مخالفی نداشته باشد مطرح میشود رای گرفته میشود قبل برای اطلاع آقایان قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده واحده - بدولت اجازه داده می شود که برای کمک بخانواده مرحوم سرهنگ دوم صادق نوری شاد که در حادثه چهاردهم آذر در راه انجام وظیفه مجروح و مقتول شده است مبلغ یک صد هزار ریال بوراث قانونی آن مرحوم بلافاصله بپردازند • و بعلاوه مادامی که همسر و یادختر او شوهر اختیار نکرده و پسران او مشغول تحصیل میباشند تمام حقوق و مزایائی را که در آخرین ایام خدمت مرحوم نوری شاد میگرفته به آن ها پرداخت شود
مخبر کمیسیون بودجه - دکتر ملک
نایب رئیس - آقای حائری زاده مخالفند؟

حائری زاده - بنده هیچ مخالفتی ندارم کسانی که در راه مملکت و خدمت با اجتماع آسبیده آن ها رسیده است اجتماع از آن ها

قدردانی بکنند و حتی المقدور یک کمک بیاز - ماندگان آن ها و یا خود آن ها اگر مجروح باشند بشود ولی من باین لایحه کوچولو و تک تک کمک می آید و کاملاً غیر از تصبیح وقت مجلس چیز دیگری نیست باین ترتیب موافق نیستم من نمی توانم شهدای سی ام تیر را که برای حفظ آزادی قیام کرده اند و کشته شده اند و مجروحین آن ها را در مرخص خانه ها دیده ام هیچ یادی نکنیم لایحه ای برای آن ها بیاوریم در صدر مشروطیت شما نگاه بکنید در قوانین و مجموعه دوره دوم یک کتابی برای کمک به آن اشخاصی است که در راه آزادی فداکاری کرده اند ماهم اش حرف تحویل میدهم و باین بینواهائی که مورث آن ها نان آور آن ها کشته شده است باید بگوئیم کمیسیون تحقیق مشغول اصلاحات است حالا این شخص معین رامن درست نمی شناسم بدو خوش رانمی دانم که دولت در نظر داشته است این شخصی را که در راه انجام وظیفه فدا شده است و باید قدردانی از او بشود مگر اشخاص دیگر فدای مملکت نشده اند؟ چطور شده دیگران را فراموش کردیم اگر خواسته باشیم برای هر کدام یک لایحه بیاوریم کار مجلس تمامش صرف لایحه کوچک کوچک می شود که بحسن و تومان ده تومان دیگری صد تومان ، یا صد تومان هزار تومان کمک بشود من معتقدم یک لایحه کلی دولت بیاورد برای این اشخاصی که در راه انجام وظیفه شهید شده اند چه کارمند دولت باشد و چه مردمان بیچاره و بینوائی که برای حق و حقیقت قیام کرده اند که کسی بشود آقا یکمده غائب مفقود الاثر داریم در این قضایای سی تیر که معلوم نشده کشته شده اند در چاه انداخته اند قبرشان کجاست هیچ معلوم نیست من معتقد هستم که دولت این لایحه اش را پس بگیرد و یک لایحه جامع و حسابی برای کلیه کسانی که در اجتماع در این دو سال اخیر (دکتر بقائی) این مال پارسال است که توده ایها کشتندش) فرق نمیکند امسال هم کشته اند چطور شد حالا باین جارسیده است من میگویم لایحه برای همه باید بیاورند نه اینکه بکنفراماد نظر بگیریم اگر برای فرد فرد بخواهند لایحه ای بیاورند تمام اوقات مجلس را تصبیح میکنیم یک لایحه ای بیاورند که این آدم در فلان جا کشته شد این آدم در فلانجا مجروح شد در فلان فساد باین فداکاری رسید این خدمت را کرد یک لایحه ای بیاورید یک ماده واحده ای که صد رقم داشته باشد ما رای میدهم جماعتی را هم راحت میکنید و بوراثشان بازماندگان مجروحین و معلولین هم کمک می شود و الا باتک تک لایحه آوردن بمجلس از قدیم هم از دوره چهارم و پنجم بنده همیشه باین جریان اختصاصی که بیک نفر کمک بشود مخالف بودم

نایب رئیس - آقای گهبد بفرمائید
گهبد - بنده زیاد وقت آقایان را تلف نمیکنم و تصویب این لایحه بعقیده بنده بسیار ضروری است برای اشخاصی که مشغول انجام وظیفه هستند در راه انجام وظیفه شربت شهادت مینوشند همینطوری که آقای ملک فرمودند بنده این شخص رانمی شناسم ولی آنچه که شنیدم اینست موقعی که لباس او را در آوردند پیرانش بقدری یارده بوده است که همه متاثر شده اند و از طرفی وضع خانواده این شخص خیلی بد است و سزاوار نیست کسی که در راه انجام وظیفه و در راه خدمت بدرم شهید شده است از او قدردانی نکنیم البته همینطور که جناب آقای حائری زاده هم فرمودند ما باید نسبت بتمام خدمت گذاران ارزشی قائل بشویم (حائری زاده) - مخصوصاً شهدای اخیر) بلی مخصوصاً قضیه طخیر یعنی سی ام تیر ما باید برای همه آنها آنچه که باید و شاید مضایقه نکنیم و از هر قسم کمک و مساعدت در باره بازماندگان آنها فرو گذار نکنیم بنا براین بنده چون بنام موافق اینجا اسم نویسی کرده بودم می خواستم تمنی کنم که آقایان رای بدهند که این کار بسیار مفید است و ضمناً این قسمت را هم عرض کنم که افسران و خدمتگزاران بسیار صبحی هم هنوز هستند (صبح است) که مشغول انجام وظیفه می باشند و باید ما حتماً از آنها قدردانی بکنیم و تشویق بشوند که همه آنها خدمات خود را صمیمانه ادامه بدهند

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده است قرائت میشود (بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنیم پس از يك مخالف و يك موافق مذاکره کافی باشد

دکتر بقائی - زهری

نایب رئیس - مخالفی نیست؟ (گفته شد)

خب آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

باصلاح لایحه رای گرفته میشود با ورقه ضمیمه

آقای وکیل پور دوتا سؤال کرده اند و

آقای سنجابی هم سؤالی کردند آقای وزیر

دارائی و آقای وزیر کشور اطلاع دادند که

برای جواب حاضرند بعد از طرح يك دوازدهم

و طرح قوام مطرح میشود (اخگر - بعد از

دستور امروز) بنده خواستم آقایان بدانند

که آقایان وزراء حاضر هستند دیگر اعتراضی

نفرمایند اسامی آقایان بترتیب خوانده

میشود

(اسامی آقایان بترتیب ذیل بوسیله آقای

ناظرزاده (منشی) اعلام و در محل نطق

حاضر و رای دادند)

آقایان : مهندس زیرک

زاده - خسرو قشقائی - دکتر سنجابی

دکتر ملک - انگلی - میلانی - دکتر مصباح

زاده - دکتر کیان - نبوی - قنات آبادی -

دکتر بقائی - نریمان - زهری - دکتر

شایگان - امامی اهری - گنجی - پارسا -

مجتهدی - ملک مدنی - حائری زاده - موسوی

جلیلی - عامری - کهبد - کریمی - مشار -

جلالی - حاج سید جوادی - اخگر - احمد

فرامرزی - وکیل پور - مصدقی - اورنگ -

پور سرتیپ - اقبال - دکتر طاهری - ذکائی -

فرزانه - مجدزاده - شاپوری - مهندس رضوی

شوکتی - شادلو - ناصر ذوالفقاری - نجفی -

منصف - شبستری - غروی - شهیدی - مراد

ریگی - دکتر فقیهی شیرازی - شهاب خسروانی -

صراف زاده - رفیع - هدی - افشار صادقی -

دکتر فاخر - ناظرزاده - حمیدیه

(آراء آقایان رای دهندگان شماره

شد و نتیجه بقرار ذیل اعلام گردید)

نایب رئیس - با ۵۸ رای موافق

و یک رای سفید گزارش کمیسیون بودجه

مربوط به وظیفه وراثت مرحوم سرهنک صادق

نوری شاد تصویب شد

اسامی موافقین - آقایان ناظرزاده

دکتر فاخر - انگلی - نجفی - هدی -

منصف - شهیدی - ریگی - مهندس غروی

دکتر فقیهی شیرازی - صراف زاده -

شبستری - مهندس رضوی - شادلو - مجد

زاده - مشار - پورسرتیپ - احمدفرامرزی

اقبال - وکیل پور - شاپوری - شوکتی

مصدقی - ذکائی - کریمی - دکتر

طاهری - حمیدیه - حاج سید جوادی

اخگر - گنجی - مهندس زیرک زاده -

اورنگ - عامری - میلانی - دکتر کیان

نبوی - جلیلی - پارسا - کهبد - موسوی

جلالی - حائری زاده - مجتهدی - ملک

مدنی - امامی اهری - دکتر فلسفی -

دکتر ملک - زهری - دکتر مصباح

...

زاده - دکتر شایگان - دکتر سنجابی -
قنات آبادی - نریمان - دکتر بقائی -
خسرو قشقائی - فرزانه - شهاب خسروانی -
افشار صادقی

ورقه سفیدی اسم بکیرک

۸ - طرح لایحه دوفوری

راجع با اجازه تعقیب

آقای احمد قوام و موکول

شدن بجلسه بعد

نایب رئیس - طرح مربوط با اجازه

تعقیب آقای احمد قوام مطرح است دو

فوریتش در جلسه قبل تصویب شده است اصل

ماده واحده مطرح است قرائت میشود

مجلس شورای ملی در وقایعی که از ۲۷

تیرماه تا سیام تیرماه ۱۳۳۱ در تهران و

ولایات اتفاق افتاده تعقیب و تحقیقات از آقای

احمد قوام مورد لزوم و ضروری است لذا

اجازه تعقیب مشارالیه را با تصویب ماده واحده

ذیل از مجلس شورای ملی بقید دو فوریت

درخواست مینماید

ماده واحده: مجلس شورای ملی: وزارت

دادگستری اجازه میدهد که نسبت بوقایع

۲۷ تا ۳۰ تیر ۱۳۳۱ آقای احمد قوام را

مورد تعقیب قانونی قرار دهد

نخست وزیر - دکتر محمد مصدق

وزیر دادگستری - لطفی

نایب رئیس - آقای شمس قنات

آبادی بفرماید

شمس قنات آبادی - البته آقایان

نمایندگان محترم استحضار دارند که جلسه

گذشته من موافق فوریت بودم و بعنوان موافق هم

صحبت کردم اما حال که خود ماده واحده مطرح

است بعنوان مخالف نام نویسی کردم و

علت اینکه من بعنوان مخالف اسم نویسی

کردم مطالبی است که باید بمرض آقایان

نمایندگان محترم برسانم ، آقا در این

مملکت يك جریانانی اتفاق افتاده است يك

وقایعی در گذشته انجام شده است که برای

دسته و طبقه ما چشم ترسی بوجود آورده

است لذا باتوجه باین مطلب که هنوز

دستگاه دست بتر کینش نخورده هنوز تصفیه

نشده هنوز تمام طبقات بخصوص دستگاه

قضائی بهمان حال است که در گذشته بوده

مانا گزیریم که در این موارد يك توضیحات

صریح و روشنی بدهیم که در آینده از او نتیجه

گیری بکنیم البته همه آقایان میدانند که

در مملکت ما در دستگاه قضائی تا نخست

وزیر و وزیر و امثال آنها را محاکمه کرده و

در عین حال که آن نخست وزیر و آن وزیر از

نظر ملت ما بادلایل بسیار بارز و روشنی

محکوم تلقی شده بود او را تبرئه کرد و

پاک و پاکیزه تحویل اجتماع داد هنوز مردم

محاکمات پر شور و پر جنجال سهیلی و ندین

را از یاد نبرده اند من میخواهم که این مطلب

را اینجا متذکر بشوم که آقایان بدانند

مخصوصاً دستگاه قضائی مملکت ما توجه

...

کند که این احمد قوامی را که مجلس اجازه

تعقیب او را می دهد این احمد قوامی که مجلس

اجازه می دهد او را بگیرند و محاکمه کنند قبل

از محاکمه و محاکمه عمومی محکوم شده امروز

کلمه احمد قوام مرادف یا قاتلین کشتار

بیرحمه ۳۰ تیر است مبادا این دستگاهی

که بقول خود آقایان همانطور که الساعه

آقای دکتر فاطمی فرمودند این دستگاه

مدافع ندارد برای خاطر اینکه خیلی خراب

است خیلی فاسد است همه می بینند کسی

هم ازش دفاع نمیکند و تصفیه هم باید

بشود و تصفیه هم زمان لازم دارد چون این

اشخاصیکه برداشته میشوند باید يك اشخاص

پاک و پاکیزه بجایشان گذاشته شود و فعلا

هم باین زودی در این دستگاه عناصری پیدا

نمی شود که بجایشان گذاشته بشود معنایش

این است که ما باید باین دستگاه بسوزیم

و بسازیم اما این دلیل ایجاب نمی کند

که ما مراقب این دستگاه نباشیم بنابراین

این دستگاهی که میخواهد احمد قوام را

محاکمه کند بایستی این نکته را توجه کند

که ملت ایران احمد قوام را محکوم کرده

است اگر يك وقتی فکری شبهه ای نظری

چیزی بوجود بیاید که بخواهند نسبت با احمد

قوام کوچکترین گذشتی کوچکترین ارفاقی

کوچکترین بخششی بشود آن دستگاه

مطرود است و تمام آن کسانی که این کار

را بکنند ولو اینکه پنجاه تا از این لایحه

امنیت اجتماعی هم باشد آن دستگاه راروی

سرمساجیان آن دستگاه خراب خواهد کرد

بنابراین این ماده واحده يك خورده باید

وسیعتر و روشنتر و صریحتر با مردم صحبت

بکند یعنی آن کسانی که این ماده واحده

را طرح کردند و دوفوریت هم رویش گذاشتند

و مجلس شورای ملی هم دوفوریت آن را

تصویب کرده است و خود ماده واحده را

نیز قبول دارد بایستی این مطلب را توجه

بفرمایند که این احمد قوام با خودش يك

دسته ای دیگری هم بوده اند که آنها اصلا

احتیاج ندارد مجلس اجازه تعقیب آنها را

بدهد آنها که دیگر وزیر نبوده اند که بقول

آقایان مصونیتی داشته باشند آنها دیگر

اشکالی ندارد یا يك تشریفاتی لازم داشته

باشد و متأسفانه تا امروز غیر از احمد قوام

آن دیگرانی که مصونیت نداشته اند و

تشریفات نداشته اند هیچکدامشان تعقیب

نشده اند و علت اینکه بنده بنام مخالف

درباره این ماده واحده اسم نوشتم این

بود تذکر این مطلب را لازم دیدم که

جناب آقای لطفی و دستگاه قضائی فعلی

بدانند ملت ایران قدم بقدم دنبال این

تعقیب است دنبال این محاکمه است دنبال این

بازخواست است و کاملاً مراقب است و

مردم تهران هم قوام را محکوم کردند و هیچ

قدرتی هم نمیتواند او را تطهیر کند و

...

...

...

...

...

چیزی را که ما میخواهیم تعقیب جدی و

صریح و محکومیت قطعی این مرد است

لاغیر

نایب رئیس - آقای کریمی موافقت

بفرمایند

کریمی - اینکه بنده بعنوان موافق

با ماده واحده تقدیمی دولت بمجلس شورای

ملی نام نویسی کردم نه از لحاظ تشریفات

بود بلکه يك مطلب فوق العاده ای که آقایان

هم اطلاع دارند میخواستم حضور آقایان

محترم عرض کنم و آن در قسمت اول که

عرض کردم از لحاظ تشریفات اسم نویسی

نمود آن برای این بود که همه آقایان

نمایندگان محترم در تعقیب احمد قوام و

مسببین واقعه ۳۰ تیر موافق هستند از این

جهت احتیاجی نبود فقط چیزی که بنده را

وادر کرد از این مورد استفاده کنم آن

موادی بود که در مجلس شورای ملی بتصویب

نمایندگان ملت ایران رسیده بود و متأسفانه

در مجلس سنا آن را رد کردند بودند و این

دفع لوایح بیشتر بر عصبانیت ملت ایران

افزود بنده اینجا خواستم از هیئت رئیسه

مجلس شورای ملی تقاضا کنم که بدولت امر

بکنند لوایحی که در مجلس شورای ملی

تصویب شده است اجرا کند . ملت ایران

بنسبست همین بی اعتنائی هائی که افرادی

بخواستهای آنها کردند از نمایندگان نشان

خواستند که وسائل طرد آنها فراهم بکند

و بحدالله این انگل ها کنار رفتند اکنون

باید هیئت رئیسه این توجه را بکنند و بدولت

دستور بدهد که این لوایح را یکی پس از

دیگری اجرا کند و در این لوایح مخصوصاً

يك لایحه تقاضای عفو آقای خلیل طهماسبی

بود و آنچه از همه مهمتر بود موضوع احمد

قوام است باید قوام السلطنه را بسکیرید و

محاکمه کنید و حبس ابد هم بگویند بشود

اگرچه این مرد وجدان اصلا ندارد ولی

باز هم يك خاطرات وجدانی ممکن است در

او باشد او را اذیت کند همین که در صندوق

خانه ها پنهان شده و از این سوراخ بآن

سوراخ می رود این بهترین جرمی است منتها

دولت هم اگر او را گرفت ممکن است يك

آب تظہیری بسرش بریزد و پاکش کند

ولی بالاخره روح او در عذاب است این

مهم نیست اما آنچه که از نظر ملت ایران

مهم است موضوع باقی ماندگان شهدای

۳۰ تیر است یکمده ای شهید شده

اند یکمده ای هم مفقود هستند و این مفقودین

در دشان بی دواتر از مقتولین است و

بازماندگان آنها ندانند که زنده هستند

یا شهید شده اند و افتخار شهادت را هم برای

وراثشان باقی نگذاشتند و بلا تکلیف هستند

و نماینده يك مملکت اسلامی هستند . هیئت باید

موافق با قوانین اسلام قدم بردارند در قانون

اسلام هم دیه و خوابها از اصول مسلم است

...

...

...

...

...

که بنده با و حاضر کرده ام اگر کسی کسی را بکشد باید دید و خونبهای او را بدهد به ولیش یا صاحبان دم (حاج سید جوادی در صورتی که ولی یا صاحب دم خونبها بدهد) آنوقت بکفاره زیادی از ملت ایران الان نان آوره های خودشان را از دست داده اند بدوهای خودشان را از دست داده اند فرزندان بی گناهی را از دست داده اند و هیچکس هم از آنها سرپرستی نمیکند این اموالی که آقایان خودشان دیدند با فروش جواز جای با فروش جواز جنگل با فروش دکان نانوائی از راه غیر مشروع این آقا جمع کرده است این حالا اقل بعنوان دیه و خونبهای آن کسانی که در راه آزادی شهید شده اند بگیرد و از مصادره اموال قوام در این راه استفاده بکند و مطابق موازین شرع هم بگیرد و بصفا و بازماندگان آنها و برای مصرف آنها بپردازد این عرض بنده بود .

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده است پیشنهاد میکنم بعد از بیانات يك موافق و يك مخالف بکفایت مذاکرات رای گرفته شود .
نایب رئیس - توضیحی دارید ؟
شمس قنات آبادی - کسی مخالف نیست

خلخالی - بنده فقط يك نکته را میخواستم تذکر بدهم و تذکر هم این است که تا آخر ۳۰ تیر بنویسند بهتر است
بعضی از نمایندگان - پیشنهاد شده است آقا

نایب رئیس - آقا بعداً پیشنهاد بفرمائید بنابراین رای بکفایت مذاکرات گرفته میشود آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . پیشنهادات قرائت میشود این جانب پیشنهاد میکنم برای این که خواستن سلب مصونیت از طرف دولت هاسابقه نشود در ذیل لایحه قید شود این اجازه بمناسبت قیام ملی ۳۰ تیر و برای تعقیب احمد قوام داده میشود و نباید سابقه بشود

احمد اخگر
شمس قنات آبادی - آقای اخگر وزراء مصونیت باین کشداری ندارند مگر قوام السلطنه وزیر خودش را نگرفت ؟
نایب رئیس - آقای اخگر بفرمائید
اخگر - حتی المقدور باید کاری کرد که سابق بد ایجاد نشود (صحیح است) اگر بنا بشود که هر دولتی دارای اکثریت بود بخواهد مخالفین خود را تعقیب کند و باید سلب مصونیت پیوردد باین ترتیب این درست نیست این کار برای یگانه باید باشد و آن هم بمناسبت این است که سیام تیر وقایع مشهودی است و همه شاهد و ناظر آن بودند والا بایستی این اجازه ای که مجلس

میده بدولت برای تعقیب یکنفری مخصوص و منحصر بهمین واقعه فوق العاده باشد (سید جوادی - قانون محاکمه وزراء هست) آن قانون مربوط به وقتی است مجلس بخواند از وزیر یا وکیل سلب مصونیت بشود و این زمانی که درخواست و تقاضای دولت ندارد نا حال هم گاهی پیش آمده است که دولت ها مثل دوره های سابق تقاضا کرده است و مجلس هم بمنظور کور کورانه رای داده است خواستم این سابقه برای بعد نباشد
نایب رئیس - آقای حائری زاده بفرمائید

حائری زاده - در جلسه سابق برای این که خلیفه کشی باب نشود (حاج سید جوادی - عثمان را کشتند) بنده با دوفوریتش مخالف بودم گفتم جریان عادی را شما از دست ندهید برود بکمسیون عریض برود بکمسیون داد گستری ادا و مدار کی که برای جرم هست دولت اظهار بکند طبق اصول قانون محاکمه وزراء تعیین تکلیف زودتر میشود می آید اینجا واشگالی هم ندارد ولی حالا که خلیفه کشی باب شده است من بایستگاه ایشان مخالف هستم يك اصولی که بفرمایش آقای کریمی بدر این مملکت را در آورده باید ریشه آن اصول رازد هر دولتی که می آید عملیات او را با فشار و جدیت تعقیب کنید تا دولت ها خودسر و آزاد نباشند که هر چه میخواهند بکنند بنده باین پیشنهاد مخالفم و معتقدم که باید ما این خلیفه کشی را مرسوم و معمول کنیم

شمس قنات آبادی - جناب آقای حائری زاده باید توجه داشت که ملت ها بر دولت ها حکومت میکنند

نایب رئیس - رای میکنیم به پیشنهاد آقای اخگر آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد (بعضی از نمایندگان - پیشنهاد ایشان چیست توجه شد) موافق که اعلام رای شد باید آقایان متوجه باشید پیشنهاد اصلاحی آقای اخگر قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)
پیشنهاد اصلاح عبارتی تا ۳۰ تیر تا ۳۱ تیر را تقاضا دارم که شامل ۳۰ تیر هم بشود .
نایب رئیس - بفرمائید

اخگر - این يك پیشنهاد دیگری است در لایحه دولت نوشته شده تا ۳۰ تیر (تا) بمعنی اصل است یعنی شامل ۳۰ تیر نباشد شامل ۲۹ است در صورتی که منظور ۳۰ تیر است این است که بنده این اصلاح عبارتی را پیشنهاد کردم که تا ۳۰ تیر تبدیل شود تا ۳۱ تیر که شامل روز سیام تیر هم بشود

نایب رئیس - مشابه همین پیشنهاد يك پیشنهاد دیگری هم هست قرائت می شود
پیشنهاد می کنم که در عبارت ماده واحده بجای ۲۷ وقایع ۳۰ ام تیر و وقایع ۲۶ تا ۳۱ تیر ماه ۱۳۳۱ نوشته شود د کتر بقائی کرمانی علی زهری

نایب رئیس - آقای خلخالی هم همین پیشنهاد را کرده اند آقای اخگر باین پیشنهاد موافقت

اخگر - بنده خودم پیشنهاد دادم
نایب رئیس - چون پیشنهاد ها مشابه است و پیشنهاد آقای د کتر بقائی بنظر جامع تر است پس رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای د کتر بقائی که مشابه پیشنهاد آقای اخگر هم میباشد
د کتر بقائی - اجازه بفرمائید يك تذکره بدهم

نایب رئیس - بفرمائید
د کتر بقائی - عرض کنم در متن قانون نوشته شده است ۲۷ در صورتیکه روز ۲۶ عملیاتی شده است دستوراتی که در همان شب ۲۶ نوشته شده است صادر شده آنها هم باید مشمول رسیدگی قرار گیرد و بمنظور که جناب آقای اخگر فرمودند که (تا) ممکن است انجور تفسیر شود که تا صبح ۳۰ تیر است چون محکمه همیشه بنفع متهم تفسیر میکند باین جهت تاسی و يك تیر که بگوئیم شامل تمام روز سیام خواهد بود بنابراین خواهش میکنم باین پیشنهاد رای گرفته بشود که شامل ۳۰ تیر هم بشود و روز ۲۶ تیر هم شامل گردد

اخگر - بنده هم این پیشنهاد را قبول میکنم

خلخالی - پیشنهاد بنده را هم بخوانید تا این پیشنهاد را قبول کنیم

امامی اهری - بنده میخواستم آقای نایب رئیس را تذکر بدهم وقتی پیشنهادات مشابهی از طرف نمایندگان رسیده باشد تشخیص با رئیس است که کدام را قبول کند و خود حضرت عالی وقتی پیشنهاد آقای د کتر بقائی را کاملتر تشخیص دادید بهمان رای بگیریید

(خسرو قشقائی - امضاء آقای اخگر را هم بگذارید پایش)

نایب رئیس - نسبت به پیشنهاد آقای د کتر بقائی آقایان نظری ندارند (اظهاری نشد) رای می گیریم به پیشنهاد آقای د کتر بقائی دولت هم نظری ندارد (وزیر آرائی - تیر) آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . پیشنهاد دیگری قرائت میشود پیشنهاد میکنم تبصره ذیل ماده واحده پیشنهادی دولت ضمیمه شود .
تبصره - تصویب ماده فوق سابقه برای تعبیر و تفسیر قانون محاکمه وزراء نخواهد

شد و ماده فوق من باب اهمیت وقایع سی و یکم تیر و تشخیص مفسد بودن احمد قوام در مجلس بتصویب میرسد و در غیر این مورد بخصوص تعقیب وزراء فقط به ترتیبی بعمل خواهد آمد که در قانون محاکمه وزراء قید شده است یوسف مشار

نایب رئیس - نظیرش رد شده است (د کتر سنجابی - حاجتی نیست)
پیشنهاد دیگری قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی ، پیشنهاد می کنم تبصره ذیل بماده واحده افزوده شود .

تبصره - این قانون به چوچه رفع اثر از قانون ضبط و مصادره اموال احمد قوام مصوب ۱۲-۵-۳۱ مجلس شورای ملی نمی نماید . د کتر بقائی علی زهری
نایب رئیس - آقای د کتر بقائی بفرمائید

د کتر بقائی - چون باتوجه بظاهر قانونی که از طرف دولت پیشنهاد شده تقاضای تعقیب و تحقیقات از آقای احمد قوام شده است در صورتی که اگر ماتوجه کنیم خود مجلس شورای ملی رای بمعکومت احمد قوام داده (صحیح است) و يك قانونی هم تصویب شد که در سنای مرحوم دفن کردند و آن قانون مصادره اموال قوام بود و چون این قانون تصویب شد مردم خبر و نیکوکاری که نیت این را داشتند کمکی بیازمایدگان شهداء و مجروحین واقعه ۳۰ تیر بکنند وقتی فکر کردند چندین میلیون عایب بکنند بکنند محروم شدند بطوریکه که الان وضعیت بازماندگان شهداء و وضعیت کسانی که در راه آزادی سلامتی خودشان و یا بعضی از اعضای خودشان را از دست داده اند بی اندازه رقت بار است و من از این موقع استفاده می کنم و بعرض آقایان نمایندگان محترم و هیئت دولت و تمام مردم نیکو کار این مملکت را باین نکته جلب میکنم که الان این خانواده ها در منتهای عسرت بسر میبرند و ما هم باتمام نیت خوبی که داریم هیچ نوع کمکی باین اشخاص نمی توانیم بکنیم چون مالی در اختیارمان نیست

و از این قوام هم چیزی در دستمان نیست و چون الان ممکن است بیس از اینکه ماده واحده بتصویب رسیده بعداً تفسیر کنند که چون این ماده واحده راجع به تعقیب قوام بوده و قبل از صدور حکم محکومت قوام

نمی‌توان اموالش را گرفت باین جهت مصادره اموالش بجاه ویل بیفتد و بجائی نرسد و اموال او هم مال خودش و بستگانش باشد باین جهت بنده تقاضا میکنم از آقایان محترم که باین موضوع توجه فرمایند و باین پیشنهاد رای بدهند که زودتر دولت آن تعقیب را عملی کند

نایب رئیس - آقای شمس قنات آبادی بفرمائید

شمس قنات آبادی - بنده از مخالفتم صرف نظر می‌کنم

نایب رئیس - آقای مهندس رضوی **مهندس رضوی** - بنده می‌خواستم برای روشن شدن افکار آقایان تذکری در این موضوع بدهم چون عبارت تبصره ای که آقای دکتر بقائی پیشنهاد فرمودند سابقه خوبی ایجاد نخواهد کرد و آن این است که در حین انعقاد مجلس سنا طبق اصل قانون اساسی لازمه اینکه یک مصوبی صورت قانون پیدا کند تصویب مجلسین است البته حالا مجلس سنا دیگر منعقد نیست و بنا براین آنچه از مجلس گذشته است و بمجلس سنا رفته است باید بامشورت هیئت رئیسه مجلس شورای ملی ترتیبی برای ابلاغ بدولت و اقدام برای توشیح نسبت بآن داده شود ولی این کار هنوز نشده و بعد از ظهر هم که در هیئت رئیسه دعوت داریم یکی از مطالب مطروحه همین است که بنظر بنده اشاره آقای دکتر بقائی و توجه آقایان نمایندگان و ملت ایران کافی تلقی بشود و دیگر باین جهت که قانون ازین نرود نمیتوانیم رای بگیریم و تا حالا و در این ساعت که بنده این صحبت را میکنم آنچه در آن تاریخ مصوب است هنوز بعنوان قانون نمیتواند باشد و البته در اساس فکر ایشان بنده موافقت دارم

دکتر بقائی - اگر دولت موافقت بکند بنده پس میگیرم

نایب رئیس - اگر دولت هم موافقت کند باید رای بگیریم

دکتر بقائی - مقصود من اجرای قانون است اگر تذکره موافقی بدهند پس میگیرم

احقر - یک تذکره کافی بود **نایب رئیس** - آقای وزیر داد گستری نظری ندارید ؟

وزیر داد گستری - خیر **نایب نخست وزیر** - ممکن است بفرمائید یک مرتبه دیگر این پیشنهاد قرائت بشود

(شرح فوق دوباره قرائت شد) **نایب نخست وزیر** (آقای کاظمی) - بنده نظری را که جناب آقای مهندس رضوی فرمودند تأیید میکنم مادامی که مجلس در آن قسمت نظری اتخاذ نکرده بهترین است که آقای دکتر بقائی صرف نظر بکنند و پس بگیرند

شمس قنات آبادی - رای بگیرد آقا

نایب رئیس - رای میگیریم پیشنهاد آقای دکتر بقائی آقایانی که (همه نمایندگان) **مهندس رضوی** - اگر اجازه

نایب رئیس - اجازه بفرمائید یک نفر مخالف هم صحبت کند آقای مشاور مخالف بفرمائید

شمس قنات آبادی - بنده موافقم **حاج سید جوادی** - بفرمایید که ایشان موافقتند یا مخالف

مشاور - همه اشکال این است که در کارها اول مطالعه نمیشود بدون مطالعه اقدام میشود بعد بر میخوریم بمحظورات زیاد و هی اشکال روی اشکال اگر از روز اول درباره این شخص اعلام جرم شده بود یک جرم مشهور که آنهمه افراد برهنه افراد گرسنه کشته شدند و واضح بود که این جرم را چه شخصی مرتکب شده است درباره او اعلام جرم کرده بودیم مطابق قانون این کار تا حالا تمام شده بود و این شخص هم بجای قانونی می‌رسید لکن از اول عجله شد و انشاء یک قانون دیگری شد و در موقع انشاء آن قانون مربوط به یک شخصی که اینهمه جرم کرده که شاید مجازاتش بیشتر از ضبط اموال باشد توجه نکردند حالا مدتی گذشته و بالاخره دولت یک لایحه ای آورده است اینجا و تعقیب او را خواسته بعقیده بنده گرچه این هم مقدمه اش مطابق با اصول مقرر مملکتی ما نیست برای اینکه حقاً باز می‌بایستی درباره این خود دولت یا آنکه مأمورین بازرسی و تحقیقات مطالعه کنند و مطابق قانون محاکمه و زراعه می‌گفتند که این شخص باین دلیل و این سبب مجرم است و مطابق مقررات و قانون معمولی و قانون محاکمه و زراعه میرفت بکمسیون عرایض آنجا بر میگشت بمجلس و بالاخره همه از نمایندگان مجلس شورای ملی که خودشان شاهد این فجایع بودند حتماً این قانون را تصویب می‌کردند و این شخص هم بجای خودش میرسد (امامی اهری) سه ماه و نیم است که از ۳۰ تیر گذشته) حالا دو مرتبه در اینجا آمدیم باز هم آقای دکتر بقائی توجه فرمودند بآن ماده، اینکه نمیشود حکومت، حکومت هیچوقت دوتائی نمی‌شود یکی باید حکومت کند و در مجلس شورای ملی (اگر آقای دکتر شایگان باز حمله فرمایند) ما اینجا وضع آمریت در پیش گرفته ایم ما باید وضع قانونگزاری در پیش بگیریم دولت باید درخواست کند و در مقابل مأمورین قانونگذاری هستیم ما بایستی که حرفهایمان را بزنیم و قانونی را هم که صلاح مملکت می‌دانیم و مطابق مقتضیات زمان اجرائش را لازم می‌دانیم باید آن قانون را بیاوریم و تصویب کنیم اجرائش هم یا خود دولت است وزارت داد گستری هم اینجا نباید مورد

مرض باشد یک قضائی که آنجا نشسته اند و مشغول هستند بامور مردم باصلاحات مردم از حیث حقوق از حیث جرائم از حیث برابری رسیدگی می‌کنند اینها را بایستی بهشان تعرض کرد که شما باید همچنین بکنید شما اگر پشت سر قانون هستید یا نه ربطی بقاضی ندارد و قاضی مقامش مقدس است بایستی از همه این چیزها از این همه تهدیدات و اخافه‌ها بکلی مبری باشد و اگر غیر از این باشد که باین حرفها ترتیب اثر بدهد بنده حتی معتمد... (قنات آبادی) پس اجازه بفرمائید که آقای احمد قوام یک مدال بدهند لازم نیست اینقدر برای او چیزی بخواهید در این مملکت دزدها را تیرنه می‌کنند مردم را بدبخت می‌کنند شما دارید مدافعه میکنید از آنها (زنک رئیس)

مشاور - هر چه شما بمن حرف بزنید من میگویم که نسبت بمن یک حرفهای دروغی می‌گوئید حقیقت ندارد و این حرف من بسیار صادقانه است هیچکس نمی‌تواند بمن نسبت بدهد که غرض دارم در تمام عمرم غرضی نداشته‌ام (قنات آبادی) شما از طبقه خودتان دفاع میکنید (بنده خداوند را شاهد میگیرم که پشت این تریبون مطابق همان قسمی که خورده‌ام مطابق قانون اساسی عقیده خودم را اظهار کنم و از حقوق این ملت و مملکت دفاع میکنم هیچ چیزی مرا از میدان در نمی‌کند همه رفقای مخصوص من مرا بخوبی می‌شناسند من نه نظری بوزارت داشته‌ام و نه نظری بوکالت فرضاً که همه مردم بر علیه من بگویند که تو آدم نالایقی هستی می‌گویم شما راست می‌گوئید ولی هیچوقت از عقیده ام صرف نظر نمی‌کنم هر چه بخواهم بگویم میگویم و خدای بزرگ هم شاهد است که هیچ چیزی در چشم من بزرگ نمی‌آید من هیچ اهمیت نمیدهم اگر مردم مرا سر دست بگیرند و به آسمان ببرند هزار مرتبه ستایش بکنند همین که زمین بگذارند برای من فرقی نمی‌کند من باید پیش نفس خودم خجل نباشم و الحمد لله تا امروز خدا را شکر میکنم که خجل هم نیستم من هیچوقت بر خلاف عدالت حرفی نزده‌ام برخلاف قانون هم عمل نکرده‌ام و این تکلیفی هم که قانون اساسی برای من تعیین کرده و مردم هم بهمان سند ما را باین مجلس فرستاده اند و ما هم این جا سوگند یاد کردیم باید مطابق آن عمل کنیم قوام السلطنه مردی است خائن این عقیده من است، امروز هم نگفته ام ده سال است که می‌گویم همه میدانند که گفته ام همه جاهم بر علیه او عمل کرده‌ام اگر عمل من نبود شاید امروز رأس کار باقی می‌ماند اشخاصی که بامن در این کار همکاری کردند یکی دو تا به تا نیستند همه هستند بین همین آقایان وزراء آقای دکتر فاطمی شاهد این قضیه هستند میدانند که من چه جور عمل کردم همه میدانند من همه جا مخالف این

شخص بوده ام و هیچوقت هم باو عقیده نداشته‌ام - اورا يك آدم متکبر و خود پسندی میدیدم که هر وقت می‌آید در رأس کار به واسطه آن غرور و نفس پرستی همه وقت گناه کرده آن وقتی که شخص وزیر بود دیدید که موقعی که قشون اجنبی این جا بودند چقدر توی خیابان شاه آباد آدم کشتند در زمان او بدون جهت و سبب همه وقت این جور بوده هر زمانی که مصدر کار بوده همین کارها را کرده ستارخان و باقرخان را این کشت و چلاق کرد بدون هیچ سببی اگر ستارخان را می‌رفتند سراغش از توی یازک اتابک می‌گفتند بیا می‌آمد...

نایب رئیس - در اطراف پیشنهاد توضیح بفرمائید

یوسف مشاور - در اطراف پیشنهاد است که دارم توضیح میدهم بنده بهر حال با این شخص مخالفم اما حکومت هم دونفری نمی‌شود دونفر اگر بخواهند در این مملکت حکومت کنند نمی‌شود مجلس باید کار قانونگذاری خودش را تعقیب کند دولت هم باید وظیفه خودش را انجام بدهد داد گستری هم مطابق قانون اساسی که یکی از ارکان مهم است و منفک است از اینجا باید همیشه منفک باشد معنی انفکاک اینست که هیچوقت تحت تأثیر قرار نگیرد نه از قوه مجریه و نه قوه مقننه - ما می‌خواهیم این دستگاه قضائی خودمان را دنیا معرفی کنیم و کارهای بزرگی بآنجا رجوع کنیم ما باین داد گستری چرا اینقدر اهانت میکنیم چه معنی دارد چه دلیلی دارد؟ آقای لطفی هم باید در اصلاحات داد گستری از حدود قانون تجاوز نکند درست است که ما بآقای مصدق السلطنه اختیارات داده‌ایم که در این کارها نظر داشته باشد اما از نظر تشکیلات اداری بود و بالاخره تشخص صلاحیت اشخاص نباید چیز دیگری باشد همین طور هم امیدوارم باشد البته ایشان هم که یک مردی است که تمام دوزخ عرش را در داد گستری گذرانده و همه را می‌شناسد از آن هم تجاوز نمیکند من معتمد که ایشان هم میدان در نمیروند و کار داد گستری را باید مطابق قوانین انجام داد اما این پیشنهاد جناب آقای دکتر بقائی باین لایحه ای که دولت آورده در نتیجه اختلاف پیدا میکند (دکتر بقائی) - احسن (برای این که دولت آمده این شخص را در کارش رسیدگی بکند ببیند چه جرمی مرتکب شده است ممکن است مثلا اتفاقات بوده شاید معلوم شد که قوام السلطنه نبوده (قنات - آبادی) پس بنده بروم (شاید در حین تحقیقات و رسیدگی معلوم شد که قوام السلطنه اینهمه شتت مقصودش نبوده و نگفته باشد که چنین و چنان بکنند يك اشخاص دیگری گفته باشند) (دکتر بقائی) - آن اشخاص

ماجرای بودند که کشته شدند) اگر معلوم شد که مطلب اینجوری نیست اگر روشن شد که مطلب آنطوری است که با آن قانون منافات پیدا میکند و هر دوی این در قانون باید اجرا بشود (دکتر بقائی) مجلس قیام ملی را برسمیت شناخته است چه حرفی است که میزنید (قبول دارم پس این قانون را باید اول ابلاغ کند) (دکتر سنجابی - منافاتی باهم ندارد) (خلخالی - در این جریان هیچ منافاتی ندارد جناب عالی بد استنباط بفرمائید) اگر معلوم شد که مقصود اصلی این نیست... (خلخالی - این تعلیق بمحال است) (دکتر بقائی - ملت رأی داده است هست) اگر رسیدگی شد و در نتیجه تیرته شد آن وقت بخواهند اموال او را مطابق قانون ضبط کنند این دوتا باهم یکلی منافات دارد نباید این کار را کرد اگر میخواهید قانون دولت را ول کنیم آن قانون جایش را بگیرد و بعد آن قانون را از طرق قانونی اصلاح کنیم و درست کنیم اما اگر میخواهیم قانون پیشنهادی دولت را بر مرحله عمل بگذاریم بعد آن را اضافه کردن جایز نیست اما آن پیشنهاد بنده که رد شد بنظر بنده درست توضیح نشد (عده از نمایندگان - رد شد آن) حالا اگر میخواهید تعقیب شود تعقیب کنید **خلخالی** - اجازه می خواهم توضیح بدهم.

نایب رئیس - يك موافق و يك مخالف صحبت کردند برای باید گرفته شود.

حاج سید جواد - موافق صحبت نکرد.

قنات آبادی - ایشان مخالف بودند بنده موافقم صحبت میکنم

نایب رئیس - طبق نظامنامه نمی شود بشما اجازه داد.

قنات آبادی - این بر خلاف آئین نامه است بنده موافقم باید صحبت کنم.

نایب رئیس - آئین نامه قرائت می شود.

(ماده ۱۴۱ آئین نامه)

(شرح زیر قرائت شد)

در موقع طرح لوایح و طرح هایی که دو فوریت آن تصویب شده باشد بدو در کلیات آن مباحثه میشود پس از آن ورود در شور مواد رأی گرفته میشود و راجع بهریک از مواد جدا گانه مذاکره بعمل می آید سپس رأی قطعی گرفته میشود در اینگونه لوایح و طرح های دو فوری هر اصلاح یا ماده الحاقیه که ضمن مباحثات پیشنهاد گردد باید دلائل آن را در اختصار از طرف پیشنهاد دهنده بیان شود و اگر مخالفی باشد مخالف نیز نظر خود را باختصار اظهار کند و پس از اظهار نظر مخیر کمیسیون یا وزیر و قائم مقام او نسبت بآن اصلاح یا ماده الحاقیه اختصاری بعمل می آید

و در صورت قابل توجه شدن ضمیمه لایحه یا طرح میگردد
نایب رئیس - امیدوارم که قانع بشوید
دکتر بقائی - من پیشنهاد اصلاحی داده ام بفرمائید اصلاحش را هم بخوانند

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم طرح مربوط به ضبط اموال قوام که یکبار بتصویب آقایان نمایندگان محترم رسیده است ضمیمه ماده واحده تقدیمی دولت گردد - دکتر بقائی - علی زهری

نایب رئیس - بفرمائید آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - پیشنهاد اصلاحی داده ام که از این بفرنج در بیایم ، همان را اصلاح کردیم (عده ای از نمایندگان - بفرمائید) عرض کنم جناب آقای قنات آبادی توجه بفرمائید عرض کنم در این گزارش های رسمی که از طرف دستگاهها رسیده ، این جمله را تا حالا صدها بار گفته ام يك بار دیگر هم تکرار میکنم آقایان نمایندگان محترم فراموش نکنند که این دستگاه دولتی ما همان دستگاه رزم آراء و قوام است (صحیح است) تغییری نکرده و اینکه یکمده ای در رأس دستگاه قرار گرفته اند که مورد علاقه هستند ولی دستگاه همان دستگاه است (صحیح است) در گزارشات رسمی که تنظیم شده راجع بوقایع ۳۰ تیرماه وقتی آدم اینها را میخواند میبیند که اولاد آن روز در تهران ابداً تیراندازی نشده است برای اینکه وقتی که تمام سربازها برگشته اند سربازخانه ها فانوسقه های شان مرتب بوده ، پاسبان ها هم بهمین ترتیب پس تیراندازی نشده و این اشخاصی هم که مجروح شده اند اینها حمله کرده اند بقوای دولتی که سرنیزه های آنها را بگیرند و خودشان را مال بدهند پس نیزه ها گردنشان مالیده شده و ازین رفته اند ، این از لحاظ دستگاه دولتی است و گزارش رسمی است در کمیته تحقیق هست آقایان باور نمی کنند تشریف بیاورند ملاحظه کنند گزارش رسمی است (صحیح است) اینکه از لحاظ دستگاه اما از لحاظ دیگر ، اشخاص زیادی هستند که در این مملکت با قوام مخالف هستند از خود طبقه حاکمه هم قوام مخالف دارد (قنات آبادی - آهائی را که بیازی نگرفته) ولی یک چیزی است میگویند يك کسی مادر زنش مرده بود خیلی گریه و بی تاب میگرد و خودش را میزد خیلی معذرت می خواهم از خانم های محترم یک نفر باو گفت مادر زن که يك چیز نیست چرا اینقدر بی تاب می کنی گفت من از مرك مادر زن اندیشناك نیستم ولی میترسم مرك راه خانه ام را یاد بگیرم درست است یکمده ای با قوام مخالفند ولی میترسند این باب میشود فرمایشانند املاك آن ها را بگیرند (صحیح است) آقایان

که بیایند رسیدگی بکنند ببینند این املاك از کجا آمده و این وقتی رسیدگی شد و این یکی درست شد ممکن است سابقه بشود موضوع همین است و در بیاناتی که جناب آقای مشار کردند و من بهشان گفتم احسنت برای يك چیز بود چون فرمودند که این ماده ای که دولت آورده است با آن چیزی که مجلس بهش رأی داده است مغایرت دارد بنده هم این را احساس کردم که مغایرت دارد و طبق این ماده بعداً خواهند گفت آقا مشغول تحقیقات هستیم تا تحقیق تمام بشود ما نمیتوانیم مال کسی را بگیریم و انگهی طبق کدام قانون ما بیاییم اموال قوام را بگیریم ، آقایان حرف ها را نزنید این ها را بریزید دور ما الان وضعیت آن کشیشان قسطنطنیه را داریم که وقتی سلطان محمد فاتح قسطنطنیه را محاصره کرده بود یکمده ای بودند توی کلیسا توی سر و کله هم دیگر میزدند يك دسته ای میگفتند آن تیری که وقتی حضرت عیسی را چون بعقیده مسیحی ها وقتی عیسی را مصلوب کردند يك تیری بهش زده بودند يك عده ای از کشیشها معتقد بودند که این تیر پلاهور عیسی خورده و يك عده دیگر میگفتند خیر بناسوتش خورده توی سر و کله هم میزدند در همین موقع بود که گلوله های سلطان محمد فاتح توی سرشان خورد ما الان داریم آقای مشار بحث میکنیم که تیر پلاهور عیسی خورد یا بناسوتش تا بیاییم این بحث ها را بکنیم سلطان محمد فاتح حساب همه ما را میرسد اشتباه نکنید اینقدر نجسبید این چیزها را من اول کسی هستم که در این مملکت مرد اصولی هستم همه چیز خودم را روی اصول گذاشتم ولی این پیروی از اصول نیست که یک نفری که آمده يك ملتی را بخاك و خون کشیده ما بیاییم و بجسمیم که آقایان تبصره اگر چه طور بشود چه میشود تا ما بیاییم خودمان را مشغول افکار بکنیم انقلاب میشود در این مملکت شما چه فکرمی کنید همینطور دلمان را خوش بکنیم که بنده مخالف قوام ولی این اصول را که نمیشود این پیرمرد بیچاره پایش اب گوراست و از این قبیل چیزها مراگران کسانی که درسی تبر شهید شدند طبق کدام اصول بوده (مشار - بنده که اینطور نگفتم) معنی حرفهایتان این بود طبق کدام اصول بود که اینها را کشته اند بجای اینکه رسیدگی کنند بجای اینکه بخواهند تسریع شود آن وقت بیاییم اینطور عمل کنیم ؟ باینجهت بنده با عرض معذرت از تصدیقی که حضور آقایان محترم دادم و با توجه باشکال قانونی که از طرف جناب آقای مهندس رضوی شد این پیشنهاد را با آقای زهری باین طریق اصلاح کردیم که آن تبصره تبدیل شود باین که آن ماده و تبصره هائی که بتصویب مجلس شورای ملی در چند روز پیش رسیده ضمیمه این ماده واحده بشود و از آقایان محترم خواهشمندم که توجه بفرمائید و بآن رأی بدهند

نایب رئیس - آقای یارسا
یارسا - بنده خیلی متأسفم که چرا قبایه مجلس امروز عصبانی است در صورتی که این امر خیلی واضح است این قانون با قانون قبلی که گذشته منافاتی ندارد اینکه جناب آقای مهندس رضوی فرمودند يك قانونی است بنا بر آزاده ملت از طرف مجلس ملی گذشته منتهی تشریفات قانونی اش انجام نشده باید بشود یعنی بعد از ظهر امروز بتوشیح شاه هم باید برسد و این لایحه ای که دولت آورده منافاتی با آن ندارد باید عمل شود و اینکه من عرض می کنم از پشت این تریبون یکی از موارد تفسیر اظهار نمایندگان است اینکه جناب آقای دکتر بقائی فرمودند و آقایان هم تصدیق فرمودند بنده عرض میکنم این جزو تفسیر رسمی آن لایحه ای که دولت آورده میشود که این لایحه دولت تنافی با آن قانون مصادره اموال قوام ندارد و آن از طرف این مجلس تصویب شده و باید عملی شود اینست که بنده از جناب آقای دکتر بقائی استدعا میکنم که این پیشنهادشان را مسترد بفرمایند (دکتر بقائی - چه معنی دارد؟) این تخطئه کردن يك قانون است آن قانون اراده ملت است و از طرف اعلیحضرت همایونی هم توشیح میشود (دکتر بقائی - این حرفی که شما میزنید الان با آن بیاناتی که آقای مهندس رضوی فرمودند تناقض دارد اگر عرصی باید برود برای توشیح بنده پس میگیرم و الا بنده اینطور استشمام می کنم که کم کم می خواهند آن قانون ازین برود.)

مهندس رضوی - حالا اگر آقای رئیس اجازه بفرمایند بنده توضیحی عرض کنم

نایب رئیس - آقای کاظمی

نایب نخست وزیر - چون در ضمن بیانات بعضی از نمایندگان محترم يك کلماتی گفته شد که ممکن است سوء تفاهاتی ایجاد کند بنده اینجا رسماً از طرف دولت اعلام میکنم که منظور از پیشنهاد این قانون بقید دو فوریت این نبود که آن قانونی که از طرف مجلس شورای ملی تصویب شده ضعیف بشود و یا يك طورى بشود که ازین برود هر وقت مجلس شورای ملی تصمیم خودش را ابلاغ کرد بدولت و قانون بصحه اعلیحضرت رسید البته دولت اجراء خواهد کرد

دکتر بقائی - پس در این صورت ضمیمه همین قانون بشود چون آن تشریفاتش همان طوری که آقای مهندس رضوی می گویند قابل کرد و غبار گرفتن است آن ضمیمه همین ماده واحده بشود و اجرا گردد

نایب رئیس - آقای مهندس رضوی

مهندس رضوی - بنده بطور خلاصه باید خدمت آقایان محترم عرض کنم که پس از آنکه مجلس سنایر جمیع شده و امیدوارم که دو باره مگر با خواست ملت

ایران تشکیل نشود و فعلاً هم خواست ملت ایران دایر بر عدم انعقاد آن مجلس است يك موضوع قانونی پیش آمد برای مجلس و آن اینست که چند نوع طرح و لایحه در دست مطالعه مجلس سنا بود یکی لوائیجی است که دولت قلاً بمجلس سنا داده است که در مجلس سنا تکلیف قطعیش معین نشده و یا از مجلس سنا بمجلس شورا فرستاده است دیگر طرحهایی است که سناتورهای سابق طبق قانون انشاء کرده اند و در مجلس سنا تصویب رسانده اند و به مجلس شورای ملی فرستاده شده برای تصویب و در مقابل ما هم لوائیجی داریم که دولت بمجلس شورای ملی داده و از اینجا بمجلس سنا فرستاده شده است و در آنجا خاتمه نیافته همچنین طرح هایی از طرف نمایندگان محترم امضاء شده و تصویب شده و صورت قطعی پیدا کرده اند آنچه هم بن طرحی که مورد نظر آقای دکتر بقائی است رفته است مجلس سنا و همانطور که نمایندگان محترم میدانند و ملت ایران میدانند این طرح هم در آنجا مدتی را که مانده است بمذاظره امروز هیأت رئیسه تشکیل میشود برای طرز اقدام اینکه تمام آنچه از مجلس شورای ملی بصورت مقطوع در آمده است برای تکمیل تشریفات قانونی آن اقدام بشود و چه راهی باید اختیار کرد بعد از ظهر امروز تصمیم گرفته میشود آیا لازم خواهد بود که برای ابلاغ بدولت از مجلس هم اجازه گرفته شود یا نه خود هیأت رئیسه اقدام خواهد کرد - موضوعی است که امروز بعد از ظهر روشن خواهد شد بنابراین هیچ نوع نگرانی راجع بانچیزی که در مجلس شورای ملی تصویب شده است نداشته باشید (صحیح است) و حتی ما چون همیشه نظریاتی داشته ایم که احترام قانونگذار که در موقع خودش بوده است آنهم محترم باشد هرگاه لوائیج و طرحهایی در مجلس سنا هم در دوره قانونی خودشان بوده و آنها هم بمرحله نهائی رسیده باشد آنرا هم تصمیم میگیریم که بچه ترتیب باید در مجلس مطرح بشود بنابراین هیچ جای نگرانی نیست و هیچ تضمینی هم در نظریات مجلس نخواهد بود و پس از توضیحاتی هم که جناب آقای کاظمی دادند خیال میکنم که اصلاً برای آقای دکتر بقائی جای نگرانی باقی نخواهد بود

نایب رئیس - آقای دکتر بقائی - جناب عالی این پیشنهادی که دادید پس میگیرید (دکتر بقائی - خیر) آقای دکتر بقائی پیشنهاد نفس داده اند بفرمائید

دکتر بقائی - عرض کنم توضیحاتی که جناب آقای مهندس رضوی دادند همه صحیح بود ولی يك چیزی هست شعری هم دارد که متأسفانه یادم رفته خلاصه اینکه آنچه از سابق ایام دیده ایم باید عبرت بگیریم خیلی چیزها بوده است در این مجلس که مطمئن بوده ایم درست میشود بعد کم کم بواسطه بوش يك غبارو گردد کمی روشن گرفته شده بعد از آنکه ترنایان مدقون شده

اینقدر لوائیج و طرحها بوده که فقط يك رای لازم داشته و بعد پیش آمد روزگار این بوده که نشده بنده راجع بان موضوع همانطور که عرض کردم قدری مشکوک هستم خدا از کلاه من بگذرد و بقول عوام برشکا کش هم لعنت ولی من مشکوک هستم و شکاک هم هستم باینجهت نمیتوانم از يك همچو موافقتی که بدست آمده صرف نظر کنم و پیشنهاد را پس نمیگیرم باین جهت پیشنهاد نفس دادم خدمت آقایان در صورتیکه تصویب شد بپیش امروز بعد از ظهر در آنجا چه تصمیمی میگیرند اگر تا روز سه شنبه آن قانون سیر خودش را طی کرده بود ما هم این پیشنهاد خودمان را پس میگیریم و اگر طی نکرده بود از آقایان خواهش میکنم که این را تصویب بفرمایند چون این ترس هست که فردا يك پیش آمد دیگری بکند و بگویند قوانین باید اینطوری عمل شود و بیفتند توی تشریفات دادگستری باینجهت بنده تقاضا میکنم که آقایان موافقت بفرمایند با تنفس تا اینکه بپنجم هیأت رئیسه راجع باین لوائیجی که مجلس رای داده تصمی میگیرد آنوقت روز سه شنبه بمناسبت آن تصمیم روی این پیشنهاد عمل میکنیم

نایب رئیس - آقای اخگر مخالفید بفرمائید

اخگر - ساعت يك و نیم بعد از ظهر است این تنفس یعنی تعطیل جلسه و ماندن کار برای جلسه بعد بهمان دلالی که جناب آقای دکتر بقائی فرمودند و بنده کاملاً تصدیق میکنم عقیده دارم که بهمان توضیحاتی که جناب آقای وزیر دارائی دادند و جناب آقای مهندس رضوی هم فرمودند قناعت بفرمائید و پیشنهادتان را پس بگیرید و این لایحه نمائند برای بعد برای اینکه مانعی دانیم چه پیش خواهد آمد و چه طور خواهد شد اجازه بفرمائید که تکلیف لایحه معلوم شود

نایب رئیس - رای خواهیم گرفت بپیشنهاد تنفس (گفته شد - اکثریت برای اخذ رای نیست)

دکتر کیان - آقای رئیس از اختیارات خودتان برای دادن تنفس استفاده کنید

نایب رئیس - چون مخالف داشت بنده نمیتوانم از اختیارات خودم استفاده کنم

دکتر بقائی - آقای اخگر مخالفشان را پس میگیرند

نایب رئیس - اگر مخالفی نیست تنفس داده میشود

ملک مدنی - پس یکدوازدهم چه میشود من مخالفم (رای رای)

یکی از نمایندگان - عده برای رای کافی نیست

نایب رئیس - آقایان توجه بفرمایند

که مجلس تصویب کرد تنفس داده شود ولی حالا يك پیشنهادی رسیده قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم ماده واحده تا جلسه آینده از دستور خارج شود - ناظرزاده

نایب رئیس - آقای ناظرزاده

ناظرزاده - چون يك طرف يك - دوازدهم مطرح است و همه آقایان موافقت دارند که این یکدوازدهم تصویب شود و وضع کارمندان دولت هم همه خبردارند که چه جور است از يك طرف آقای دکتر بقائی موافقت کردند که عجلاناً امروز وقت داده شود تا در جلسه هیأت رئیسه معلوم شود بنده پیشنهاد کردم که این موضوع موکول شود به جلسه آینده ولی یکدوازدهم امروز مطرح شود که دیگر نگرانی نباشد

نایب رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - راه حلی که بعد از بیانات آقای مهندس رضوی پیدا شد همان راه حلی است که جناب آقای دکتر بقائی هم قانع شدند تا وقتی که این جریان روشن شود بماند برای روز بعد امروز هیأت رئیسه تعیین تکلیف این کار را میکند تنها این يك قانون نیست قانون بخشودگی استاد خلیل طهماسبی هم هست آنهم مورد علاقه مجلس است آنرا هم باید روشن کرد ایشان دعوت کردند یکمده ای آمدند اینجا بنظر بنده يك لوائیجی که مجلس بآنها رای قطعی داده حالا که سنا منحل شده است تکلیفش قطعاً معلوم نشده فقط باید ریاست مجلس بعقیده بنده در مجلس اعلام کند که این لایحه رای نهائیش گرفته میشود آنوقت بدولت ابلاغ شود برای توضیح این يك چیز ساده ای است باینجهت بنده موافق نیستم که این از دستور خارج شود و بنظر بنده خوب است جزو دستور بماند در جلسه آتی در اولین فرصت این را بتصویب برسانیم بنده که اجازه خواستم برای این بود که عرض کنم زودتر لایحه يك دوازدهم مطرح شود آقایان از وضع کارمندان دولت مطلع هستند همه بریشان هستند و به بقال و عطار سرگذر بدهکارند حالا که خوشبختانه آقای وزیر دارائی توانسته اند وجهی برای اینها تهیه کنند ما دیگر تأخیر نکنیم تا پول بآنها برسد آقایان یکقدری تأمل بفرمایند تا این يك دوازدهم تمام بشود يك روز هم ما مثل مأمورین دولت برویم بسترل برای این که آنها هر روز تا ساعت دو مشغول هستند ما هم تا ساعت دو بعد از ظهر بمانیم و این کار را تمام کنیم

نایب رئیس - پیشنهاد اصلاح شده آقای ناظرزاده مجدداً قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم رای بماند واحده در جلسه آینده گرفته شود

نایب رئیس - آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد

۹ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع باجازه پرداخت يك دوازدهم مهرماه

نایب رئیس - گزارش کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی راجع يك دوازدهم قرائت میشود (شرح آتی قرائت شد)

گزارش از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی

کمیسیون بودجه لایحه شماره ۲۰۴۱

۳۱۸۳ دولت راجع يك دوازدهم مهر ماه ۱۳۳۱ را با حضور آقای وزیر دارائی مطرح و پس از مذاکرات مفصلی که منجی بر لزوم تسریع در تنظیم بودجه کل کشور بعمل آمد و با توضیحات و وعده صریحی که آقای وزیر دارائی برای تقدیم بودجه کل کشور (حد اکثر تا دو هفته دیگر) دادند کمیسیون با این ماده واحده پیشنهادی موافقت و اینک گزارش آن جهت تصویب مجلس شورای ملی تقدیم میشود

ماده واحده - وزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و کمک و مزایای کارمندان و خدمتگذاران و مصارف مستمر و غیرمستمر وزارتخانه ها و ادارات و دستگاههای دولتی و سایر مخارج کشور را از بابت مهرماه ۱۳۳۱ بر طبق قانون اجازه پرداخت تیرماه سال جاری مصوب دوازدهم امردادماه ۱۳۳۱ از محل درآمد عمومی کشور پرداخت نمایند

مخبر کمیسیون بودجه - دکتر ملک

نایب رئیس - آقای دکتر فلسفی (گفته شد توضیحی ندارند رای رای)

مخالفتی نیست بپیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده (نمایندگان - مخالفتی نیست) رای میگیریم باورف آقایانی که موافقت وره سفید میدهند

(تمامی آقایان نمایندگان بترتیب ذیل توسط آقای ناظرزاده (منشی) اعلام و در محل تعلق حاضر و رای دادند)

آقایان: دکتر فلسفی - مهندس زیرکزاده - کهبد - قنات آبادی - حائری زاده - اخگر - حاج - وادی - دکتر بقائی - کریمی - دکتر سجانی - دکتر شایگان - زهری - دکتر ملک - انگبی - ملاتی - مخبر و قناتی - وکیل پور - شهیدی - نوی - دکتر مصباح زاده - دکتر کیان

شهاب خسروانی . امامی اهری . گنجی . پارسا .
مجتهدی . موسوی . جلیلی . مشار . جلالی . منصف .
احمد فرامرز . خلخالی . اقبال . مصدقی .
ملک مدنی . دکتر طاهری . ذکائی .
مجدزاده . شاپوری . مهندس رضوی . دکتر
فاخر . نجفی . افشار صادقی . هدی . شادلو
شوکتی . شبستری . مهندس غروی . ریگی
دکتر فقیهی شیرازی . ناظرزاده . حمیدیه .
(آراء مأخوذه شماره شده ۵۲ ورقه
موافق شماره شد)

نایب رئیس - با ۵۲ رأی موافق از
۵۴ نفر عدم حاضر گزارش کمیسیون
بودجه را جمع با اجازه پرداخت یکصد و نهم
مهرماه تصویب شد .
اسامی موافقین - آقایان : مهندس رضوی
حمیدیه . منصف . احمد فرامرز . مصدقی .
دکتر طاهری . ذکائی . مهندس غروی .
خلخالی . جلالی . مشار . پارسا . شهاب
خسروانی . گنجی . دکتر کیان . امامی
اهری . ریگی . دکتر مصباحزاده . مجتهدی

نبوی . انگبی . خسرو فشقانی . میلانی .
حاج سید جواد . دکتر ملک . دکتر قائمی
کرمانی . زهری . دکتر سنجابی .
مهندس زیر کزاده . جابری زاده . دکتر
فلسفی . شوکتی . شاپوری . موسوی . اقبال
شادلو . دکتر فقیهی شیرازی . کریمی .
قنات آبادی . شهیدی . وکیل پور . اخگر
جلیلی . نجفی . ملک مدنی . هدی . افشار
صادقی . دکتر شایگان . ناظرزاده . مجد
زاده . دکتر فاخر .

۱۰ - تعیین موقع و دستور جلسه
بعد ختم جلسه
نایب رئیس - جلسه را ختم میکنم
جلسه آینده روز ۳ شنبه ۱۳ آبان ماه دستور
هم لایحه ای که توافق شد برای جلسه بعد
بماند .
(مجلس یک ساعت و سه ربع بعد از ظهر
ختم شد)
نایب رئیس مجلس شورای ملی
محمد ذوالفقاری

سؤالات و قوانین

سؤالات نمایندگان

سؤال از آقای وزیر کشور
مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
خواهشمند است با آقای وزیر کشور
ابلاغ فرمائید در مجلس شورای ملی حاضر شده
و پاسخ سؤالات ذیل را بدهند .
۱ - بچه علت در وزارت کشور نقل و
انتقالی بر خلاف قانون تقسیمات کشور
بعمل می آید ؟
۲ - علت کناره گیری آقای خداوندلو
را اعلام فرمائید

با تقدیم احترامات
به اعالین کعبه

ریاست محترم مجلس شورای ملی
خواهشمند است مقرر فرمائید بجناب
آقای وزیر کشور اطلاع دهند در مجلس
شورای ملی حاضر شده و پاسخ سؤال ذیل
را بدهند .

البته از جریان ناگوار روز چهارم مهر
ماه در اصفهان استحضار دارند که با حضور
رئیس شهربانی و قوای انتظامی عدم ماجر احو
مغازه های مردم را خراب و نزدیکه میلیون
ریال اموال مردم را بگارت برده اند

علت اینکه در حضور مأمورین انتظامی
مخصوصاً رئیس شهربانی چنین اتفاق ناروایی
رخ داده چیست ؟

تاکنون نسبت بدستگیری و مجازات
مرتکبین و استرداد اموال غارت شده مردم چه
اقدامی بعمل آمده

نماینده مجلس شورای ملی - حسن شهیدی

سؤال از آقای وزیر دارائی
متنی است با آقای وزیر دارائی اطلاع
دهند برای جواب سؤال زیر در مجلس حاضر
شوند .

بطوریکه مستحضرن در دوره پانزدهم
قانونگذاری در قانون بودجه سال ۱۳۲۸
کل کشور مصوب ۲۴ تیر ماه ۱۳۲۸
پیشنهادی از طرف اینجناب که ذیلامد کور
است تقدیم مجلس گردید و بنام تبصره ۲۷
قانون بودجه در همان تاریخ تصویب مجلس

شورای ملی رسید اکنون سؤال میشود چرا
دولت های گذشته قانون مذکور را عملی
نکرده اند و چرا دولت کنونی این قانون را
عملی نمیکند ؟

تبصره ۲۷ - دولت مکلف است
بوسیله هیئت تصفیه در مدت چهار ماه کادر
لازم وزارتخانه ها و دستگاه های دولتی را تعیین
و مستخدمین اضافی را با بودجه آنها برای
اجرای تعلیمات عمومی در تمام کشور با اختیار
وزارت فرهنگ بگذارد

دکتر ملک

ریاست محترم مجلس شورای ملی
متنی است مقرر فرمائید سؤال ذیل
را بوزارت دارائی ابلاغ نمایند که بر طبق
مقررات در موعده قانونی برای دادن جواب
در مجلس شورای ملی حاضر شوند

بانک صنعتی سابق مبلغی بیش از ده
میلون ریال در نتیجه تشبثات و توصیه هائی
با آقای نصرتیان وام داده و تاکنون نسبت
بوصول آن اقدام جدی بعمل نیامده است
معلوم فرمائید

۱) مجوز پرداخت این وام چه بوده
۲) چه اقدامی برای وصول مطالبات
دولت بعمل آمده است

دکتر سنجابی

ریاست محترم مجلس شورای ملی
مدتی است که بنا بر پیشنهاد شورای
امنیت در گز شورای امنیت شهرستان مشهد

چند نفر از افراد حزب ایران در گز را
تبعید و از محل خدمت خود بنقاط دیگر
انتقال داده اند خواهشمند است دستور
فرمائید جناب آقای وزیر کشور در مجلس
حاضر شده و علت این اقدام را به اطلاع
مجلس برسانند

پارسا - دکتر کریم سنجابی -
احمد زیرک زاده

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
خواهشمند است مقرر فرمائید بوزیر
دفاع ملی اطلاع داده شود برای پاسخ
سؤال زیر در مجلس حاضر شوند
سؤال - تقریباً در دو ماه قبل بطور
محرمانه شبانه بر خلاف مقررات و بدون

اجازه محاکم سرگرد رضائی و خاکسار
و همکار دیگر او را که از عاملین جنایت سیام
تیر در کرمانشاه هستند از کرمانشاه خارج
نموده اند

تعیین فرمائید که آیا آنها را با اجازه
چه مقامی از حوزه محاکم مربوطه خارج
نموده اند و آیا بکجا برده اند و فعلاً در
کجا هستند

نماینده کرمانشاه - کریمی

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
تمنی دارم مقرر فرمائید سؤال زیر
را با آقای وزیر راه ارسال و تقاضا شود که
برای ادای جواب در مجلس حاضر شوند
سؤال : دستزد کارگران راه آهن
تبریز از دستزد سایر همکاران خود مأمور
در سایر نقاط ایران کمتر است علت این
تفاوت را توضیح نمایند

جواد گنجی

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
متنی است دستور فرمائید آقای
وزیر دارائی در مجلس شورای ملی حضور
رسانیده بسؤال زیر جواب دهند

علت اینکه نفت را شرکت ملی نفت
در آذربایجان هر لیتری ده دینار گرانتر از
سایر نقاط کشور بفروش میرساند چیست
و جمع مبلغ این اضافه فروش از نرخ عمومی
کشور در سال ماضی ۳۳۰ و سال جاری
بچه میزان بالغ شده است

جواد گنجی

ریاست محترم مجلس شورای ملی
نامه شکایتی که از طرف آقای رحیم
شریفی عضو حزب ایران شعبه بجنورد به
عنوان جناب آقای وزیر داد گستری رسیده
است بدینوسیله بعنوان سؤال رسمی تقدیم
میدارد متنی است مقرر فرمائید عین شکایت
و این سؤال را بوزارت داد گستری ابلاغ
نمایند که در موعده مقرر برای دادن جواب
در مجلس شورای ملی حاضر شوند و تعیین
فرمائید که برای احقاق حق و رفع ظلم چه
اقدامی بعمل آورده اند

دکتر سنجابی - احمد زیرک زاده

قوانین

لایحه قانونی شهرداری فصل اول - در کلیات

ماده ۱ - در هر شهر یا قصبه که جمعیت
آن حداقل بیست هزار نفر بالغ باشد آنجا
شهرداری تأسیس می گردد و انجمن شهر
یا قصبه مطابق مقررات این لایحه قانونی
تشکیل میشود

تبصره - در نقاطی که از نظر موقعیت
و اهمیت تشکیل شهرداری ضرورت داشته
باشد ولو جمعیت آن بین پنج هزار نفر بالغ
نشود وزارت کشور می تواند در آن محل
ها دستور تشکیل انجمن و شهرداری
بدهد

ماده ۲ - شهرداری دارای شخصیت
حقوقی است

ماده ۳ - هر شهر و قصبه انجمنی خواهد
داشت بنام انجمن شهر یا انجمن قصبه
اعضاء آن از طرف اهالی مستقیماً با انتخاب
جمعی و رأی مخفی با کثرت نسبی برای
مدت چهار سال انتخاب می شوند و هر شهر
یا قصبه برای انتخاب نمایندگانش انجمن
نسبت تقریبی جمعیت بحوزه ها تقسیم میشود
و ساکنین هر حوزه ۳ تن نماینده برای تشکیل
انجمن شهر انتخاب میکنند

ماده ۴ - نقشه تقریبی حوزه های
انتخابی هر شهر یا قصبه بوسیله کمیسیون
مرکب از رؤساء دوائر دولتی محل ریاست
نماینده اول وزارت کشور تهیه میگردد

عده اعضای انجمن در شهرها و قصبات
از نه تا سی تن بشرح ذیل خواهد بود :

۱ - تهران ۳۰ نفر (ده حوزه)
۲ - تبریز و اصفهان و مشهد و همدان
و شیراز و رشت و کرمانشاه بیست و هفت نفر
(۹ حوزه)

۳ - اردبیل و قم و قزوین و اراک و یزد
و اهواز و کاشان و آبادان و زنجان و کرمان
و رضائیه و دزفول و بندر پهلوی ۲۱ نفر
(۷ حوزه)

۴ - بروجرد و خرمشهر و بابل و خوی
و مراغه و سبزوار و سمنان و یحیی
آباد و قوچان و ناری پازره نفر (پنج
حوزه)

۵ - سایر شهرها و قصبات نه نفر
(۳ حوزه)

تبصره ۱ - هرگاه در تقسیم حوزه‌های انتخابی اختلافی حاصل شود باید وزارت کشور مراجعه شود و نظر وزارت کشور قاطع خواهد بود

تبصره ۲ - برای محلاتی که خارج از محوطه شهر باشد هرگاه وزارت کشور لازم بداند شهرداری جداگانه تشکیل خواهد شد

تبصره ۳ - جمعیتی که ملاک تعیین عده نمایندگان هر شهر یا قصبه است تا سه دوره مأخذ حاصل خواهد بود پس از آن اگر اضافه یا نقصانی حاصل کند آن اضافه یا نقصان در انتخابات دوره چهارم رعایت خواهد شد

ماده ۵ - انتخاب کننده باید واجد شرایط زیر باشد:

- ۱ - تابعیت ایران
- ۲ - داشتن لااقل هیجده سال تمام شمس
- ۳ - داشتن سواد فارسی بقدری که بتواند بنویسد
- ۴ - توطن در محل انتخاب و یا لااقل سکونت در آن از شش ماه قبل از انتخابات و یا آنکه شخصاً در آن حوزه بکسب و یا حرفه معینی اشتغال داشته باشد و در صورتی که محل سکونی و محل کسب یا حرفه مختلف باشد فقط محل سکونی معتبر است
- ۵ - عدم محکومیت بجنایت یا جنحه‌ای که موجب محرومیت از حقوق اجتماعی است
- ۶ - مجبور نبودن و عدم محکومیت بورشکستگی بتقصیر

ماده ۶ - انتخاب شونده باید دارای شرایط زیر باشد:

- ۱ - تابعیت ایران
- ۲ - داشتن سی سال تمام شمس
- ۳ - داشتن حسن شهرت در محل
- ۴ - توانائی خواندن و نوشتن فارسی باندازه کافی
- ۵ - لااقل سه سال ساکن شهر و یا قصبه محل انتخاب باشد
- ۶ - عدم محرومیت از حقوق اجتماعی
- ۷ - مجبور نبودن و عدم محکومیت بورشکستگی بتقصیر

ماده ۷ - اشخاص زیر از انتخاب شدن محرومند:

- ۱ - نخست وزیر و وزیران و معاونین آنها در تمام کشور و استانداران و فرمانداران و شهرداران و بخشداران و معاونین آنها و رؤسای دادگاهها و دادستانان و بازپرسان و رؤسای ادارات در حوزه مأموریت خود
- ۲ - افسران و نفرات شهربانی و ژاندارمری و ادش و همردیان آنها از هر دسته تا موقعی که در خدمت هستند از

انتخاب کردن و انتخاب شدن محرومند

۳ - نمایندگان مجلسین در تمام کشور

۴ - اعضاء انجمن های ایالتی و ولایتی و اعضاء انجمن نظارت انتخابات انجمن شهر و قصبه در دوره ای که دارای این سمت هستند و کلیه کارمندان ادارات شهرداری و بنگاه های وابسته بدولت در حوزه مأموریت خود که نمیتوانند انتخاب شوند مگر اینکه قبل از اعلان انتخابات منتظر خدمت شده یا استعفا داده باشند که در این صورت انتخاب آنان مانعی ندارد

۵ - رؤساء و اعضاء هیئت مدیره و مدیران عامل شرکتها در شهر یا قصبه ای که مرکز یا شعبه شرکت در آن واقع است حق انتخاب شدن ندارند

تبصره ۱ - چنانچه یکی از کارمندان پایه دار دولت یا شهرداری به عضویت انجمن انتخاب شود مدت نمایندگی جزء سابقه خدمت او محسوب میشود

تبصره ۲ - منظور از شرکت های مذکور در ماده فوق شرکت های است که مربوط بیک از حوائج شهر از قبیل خوار بار و وسایط نقلیه و برق و آب و دارو و امثال آن باشد

ماده ۸ - از اشخاصی که با یکدیگر قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم دارند فقط آنکسی که رأی او بیشتر است میتواند عضویت يك انجمن را دارا باشد و در صورت تساوی آراء یکی از آنها بحکم قرعه معین خواهد شد و اگر قرابت پس از اتمام انتخابات و صدور اعتبارنامه معلوم گردد در نخستین جلسه انجمن شهر بحکم قرعه يك نفر ابقاء میشود و بجای شخص یا اشخاصی که خارج شده اند از شخص یا اشخاصی که بعد از آنها رأیشان بیشتر است دعوت خواهد شد

ماده ۹ - برای تعیین داوطلب در روز قبل از دعوت اعضاء انجمن انتخابات اعلانی از طرف فرماندار یا بخشدار در حوزه انتخابیه منتشر میشود و باین مضمون:

داوطلبان عضویت انجمن شهرداری باید داوطلبی خود را برای حوزه انتخابیه شخصاً یا بوسیله اشخاص دیگر فرمانداری یا بخشداری کتباً اطلاع دهند و برای اینکه داوطلب نمایندگی حوزه شناخته شوند باید پنجاه نفر در شهرهایی که متجاوز از یکصد هزار نفر جمعیت دارد و بیست و پنج نفر در شهرهایی که متجاوز از پنجاه هزار نفر جمعیت دارد و پانزده نفر در نقاطی که متجاوز از پانزده هزار نفر جمعیت دارد و ده نفر در نقاطی که از پانزده هزار نفر کمتر جمعیت دارد آنها را معرفی نمایند. معرفی باید کتبی بوده و معرفی کنندگان واجد شرایط انتخاب کنندگان باشند و بازگشت شماره شناس نامه و محل صدور آن معرفی نام را امضاء

نمایند فرماندار یا بخشدار بوسیله کمیسیون پنج نفری مقرر در ماده (۱۱) بوضع داوطلبان نمایندگی رسیدگی و پس از آن اسامی آن ها را در حوزه انتخابیه اعلان می کند و رای دهندگان در موقع رأی دادن فقط میتوانند بآن ها رأی بدهند

ماده ۱۰ - قبول مشاغل دولتی از طرف رئیس و اعضاء انجمن در حکم استعفاي آنان از عضویت انجمن خواهد بود و همچنین رئیس یا اعضاء انجمن نمیتوانند زیاست و مدیریت عامل و عضویت هیئت مدیره شرکتها و بنگاه هائی که مربوط بحوزه شهر یا قصبه و شهر داری است قبول نمایند و نیز یک نفر نمیتواند در آن واحد در انجمن شهر و انجمن ایالتی و یا ولایتی زیاست یا عضویت داشته باشد

فصل دوم - در تشکیل انجمن نظارت

ماده ۱۱ - در شهر فرماندار و در قصبه بخش دار بلا فاصله پس از انتشار اعلان داوطلبان نمایندگی کمیسیونی مرکب از خود و مأمور اول دادگستری و رئیس دارائی و رئیس فرهنگ و یک نفر از معارف تشکیل داده و برای هر حوزه انتخابیه ۲۱ نفر از طبقات هفتگانه علماء و رسته های علمی (از قبیل استادان و پزشکان و مهندسين و وکلای دادگستری و امثال آن) مالکین و بازرگانان و کشاورزان و پیشه وران و کارگران از هر طبقه سه نفر و سه نفر از معتمدین حوزه که واجد شرایط انتخاب شدن باشند تعیین و دعوت میکند تا آنان هفت نفر از بین خود یا خارج بعنوان عضواصلی و هفت نفر از بین خود یا خارج بعنوان عضو علی البدل فی المجلس برای تشکیل انجمن نظارت انتخابات با کثرت نسبی و برای رأی مخفی انتخاب کنند در انتخاب مزبور حضور و وثالث از مدعوین کافی خواهد بود. در صورتیکه يك یا چند طبقه از طبقات هفتگانه وجود نداشته باشد کسر عده هر طبقه از سایر طبقات تکمیل خواهد شد و چنانچه در بخش مأمور دادگستری نباشد یکی از مأمورین قضائی از طرف رئیس دادگستری شهرستان مرکز بخش یا قصبه اعزام می شود و نماینده مزبور تا خاتمه کار انتخابات در محل خواهد ماند و کمیسیون پنج نفری برای نظارت در حسن جریان انتخابات جهت هر حوزه انتخابیه یک نفر نماینده طرف اعتماد تعیین خواهد کرد که در جلسات انجمن نظارت حضور داشته باشد

در محلی که انجمن ایالتی یا ولایتی باشد دو نفر از اعضاء انجمن یا انتخاب انجمن ایالتی یا ولایتی جزء انجمن نظارت خواهند بود و بنا بر این مدعوین فقط پنج نفر را انتخاب میکنند و هفت نفر هم برای عضویت علی البدل انتخاب میشود

ماده ۱۲ - کسانی که داوطلب نمایندگی هستند نمیتوانند جزء مدعوین طبقات هفت گانه و معتمدین محل و انجمن نظارت و شعب آن باشند

ماده ۱۳ - کسانی که برای عضویت انجمن نظارت انتخاب میشوند بلافاصله تحت ریاست مسن ترین اعضاء تشکیل جلسه داده يك رئیس و يك نایب رئیس و لااقل سه منشی از بین خود با رأی مخفی و با کثرت انتخابات مینمایند نظم جلسات انجمن با رئیس و در نهایت رئیس با نایب رئیس خواهد بود نوشتن صورت جلسات بمعهده منشی ها است

ماده ۱۴ - انتخاب رئیس و نایب رئیس فردی است و با کثرت نام خواهد بود و در صورت عدم حصول اکثریت تام دفعه دوم انتخاب با کثرت نسبی صورت می گیرد انتخاب سه نفر منشی جمعی و با کثرت نسبی است

ماده ۱۵ - برای تسهیل و تسریع در امر انتخابات انجمنهای نظارت حوزه انتخابیه مکلفند بتعداد لازم شعب فرعی جداگانه مرکب از پنج نفر از اهالی همان محل که واجد شرایط انتخاب شدن باشند تشکیل داده انتخاب حوزه های فرعی را انجام دهند

تبصره - ترتیب شعب انجمن باید بطوری داده شود که برای هر پنجاه نفر جمعیت يك شعبه تشکیل شود

ماده ۱۶ - ورود در محوطه انتخابات با هر نوع اسلحه سرد و گرم جز برای مأمورین انتظامی ممنوع است کسانی که برخلاف نظم و مقررات رفتار نمایند بامر رئیس بوسیله مأمورین انتظامی از انجمن خارج و در صورت لزوم بمراجع قانونی تسلیم خواهند شد

ماده ۱۷ - انجمن نظارت و شعب آن غیر قابل انحلال است مگر آن که اسباب تعطیل و تعویق انتخابات را فراهم کنند و یا برخلاف وظایفی که بر طبق این لایحه قانونی بمعهده انجمن گذاشته شده عمل نمایند در اینصورت اگر اخلاص از طرف شعبه باشد بنا بر نظر اکثریت انجمن با موافقت فرماندار یا بخشدار شعبه مزبور را منحل می نمایند و اگر از طرف انجمن باشد فرماندار یا بخشدار باموافقت کمیسیونه نفری و در ضمن تنظیم صورت مجلس که حاکی از دلایل انحلال و کیفیت اخلاص در انجمن باشد اعضاء علی البدل را برای ادامه امر انتخابات دعوت می نماید و در صورتیکه از آن اقدام نیز نتیجه حاصل نشود بترتیب مقرر در ماده ۱۱ اعضاء جدیدی برای تشکیل انجمن نظارت معین خواهد شد

ماده ۱۸ - هرگاه در اثناء جریان انتخابات يك یا چند نفر از اعضاء انجمن در آمدن بجلسات تعلل و یا از حضور استنکاف نمایند مادام که اکثریت باقی است جریان امر تعقیب و بعضی با اعضاء مذکور اخطار میشود که حضور یابند

چنانچه عضوی نادولت پس از اخطار در استنکاف و تعلل خود باقی باشد انجمن با اطلاع فرماندار یا بخشدار يك یا چند

نفر از اعضاء علی البدل را بحکم فرجه برای عضویت انجمن دعوت می نماید اگر اکثریت اعضاء انجمن نظارت از حضور در انجمن استنکاف نمایند یا پس از ختم انتخابات از دادن اعتبار نامه خودداری کنند فرماندار یا بخشدار علل و موجبات آن را تحقیق و در رفع معظور اهتمام می نماید و در صورتیکه اهتمام فرماندار مؤثر نشود اکثریت اعضاء انجمن یا تمام اعضاء انجمن اعم از اصلی و علی البدل همچنان استنکاف و یا استغما نمایند و یا بواسطه فقدان اکثریت انجمن منجر بانحلال شود کمیسیون مقرر در ماده ۱۱ در تجدید اعضاء انجمن نظارت اقدام مینمایند و اشخاصیکه موجبات تعطیل و تعویق و انحلال انجمن را فراهم کرده باشند بر طبق ماده ۱۸ این لایحه قانونی مورد تعقیب قرار خواهند گرفت.

ماده ۱۹) همینکه انجمن نظارت تشکیل شد و در صورت لزوم شعب انجمن را تعیین نمود انجمن اعلانی ترتیب می دهد و نسبت با همت محل از ۳ تا ۵ روز قبل از شروع باخذ رای آن را در تمام حوزه انتخابیه منتشر می سازد و اعلان مزبور حاوی مطالب ذیل خواهد بود:

۱) محل انعقاد انجمن و شعب آن و ساعات اخذ رای که باید در یک روز جمعه و کمتر از شش ساعت و بیش از ۸ ساعت نباشد (ساعات اخذ آراء از ساعت ۸ صبح الی دوازده و بقیه از ساعت چهارده تا خاتمه مدت خواهد بود)

۲) شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان.

۳) عده نمایندگان که باید در آن حوزه انتخاب شوند.

۴) اسامی داوطلبان معرفی شده برای عضویت انجمن شهر.

ماده ۲۰) رای باید مخفی باشد و همینکه رای دهنده باطابق انجمن یا شعبه وارد وجود شرایط رای دادن در او تشخیص داده شد باید رای خود را شخصاً روی یک برگ از اوراقی که برای اینکار تهیه شده و در انجمن باو تسلیم میشود بنویسد و در حضور انجمن در صندوق انداخته خارج شود.

شناس نامه رای دهنده که باید دارای عکس باشد پس از ثبت در دفتر انجمن مهر و بوی پس داده میشود.

ماده ۲۱) در پایان آخرین ساعتیکه برای اخذ رای معین گردیده است در ورودی انجمن یا شعبه بسته میشود اگر عده ای از آنان که حق رای دادن دارند در داخل محل حاضر باشند رای خود را بترتیب مذکور در صندوق انداخته و انجمن یا شعبه به رای گرفتن خاتمه می دهد و بعد از آن دیگر از کسی رای قبول نمی شود.

ماده ۲۲) اگر از انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان کسی در حین جریان

انتخاب شکایت داشته باشد این امر مانع انجام انتخابات نخواهند شد ولی شروح آن باید در صورت مجلس نوشته شود.

ماده ۲۳) پس از ختم اخذ آراء انجمن مکلف است بلافاصله آراء را شماره و قرائت کند و مادامکه نتیجه استخراج آراء معلوم نشود حق تعطیل ندارد منشی مکلف است صورت مجلسی از نتیجه آراء قرائت شده تنظیم کند و پس آنکه صورت مجلس بامضاء رئیس و اعضاء انجمن رسید نتیجه بلافاصله باید بوسیله فرماندار یا بخشدار اعلام شود.

ماده ۲۴) اوراق رای را باید یک یکی از اعضاء بصوت بلند خوانده یک نفر دیگر از اعضاء بدهد که علامت قرائت گذاشته شود و ۳ نفر دیگر از اعضاء اسامی را بترتیبی که خوانده میشود در دفتری که برای اینکار تخصیص داده شده ثبت می نمایند.

از اوراق رای آنچه سفید و یاداری اسامی لایقراء باشد یا اینکه انتخاب شده در آن درست معرفی نشده باشد یا اسم کسی که معرفی نشده در آن نوشته شده باشد و یا نام انتخاب کننده را داشته باشد باطل و عیناً ضمیمه صورت مجلس میشود.

هر گاه در اوراق رای علاوه بر عده ای که باید انتخاب شوند اسامی اضافه نوشته شده باشد عده زائد از آخر ورقه خوانده نمیشود.

ماده ۲۵) در حوزه هائیکه بر طبق ماده ۱۵ برای تسریع اخذ رای شعب انجمن در آن حوزه ها تشکیل میگردد صورت مجلس استخراج آراء هر شعبه در ورقه مخصوص با ذکر اسامی و عده آراء هر یک از اشخاص که رای دارند نوشته شده و اعضاء شعبه آنرا امضاء می نمایند و بانضمام اوراق لازمه دریا کتی که لاک شده و بهر شعبه رسیده باشد بانجمن نظارت فرستاده می شود و اسامی مندرج در صورت مجلس شعب با آرائی که انجمن نظارت استخراج کرده در ورقه جداگانه جمع و کسبیکه از مجموع آراء حائز اکثریت باشد معلوم میگردد.

اوراق رای هر حوزه تا گذشتن مدت اعتراض و خاتمه رسیدگی در صندوق انجمن که لاک می شود و بهر اعضاء میرسد باقی می ماند و پس از گذشتن مدت اعتراض با حضور عده ای از رای دهندگان آنها را معدوم می سازند (با استثناء آنچه در مواد قبل ذکر شده و باید ضمیمه صورت مجلس باشد)

انجمن نظارت حق معدوم کردن و سوزاندن آراء را قبل از گذشتن مدت اعتراض و پایان رسیدگی بامر انتخابات ندارد.

ماده ۲۶) در ضمن انتشار صورت منتخبین انجمن نظارت تاریخ قبول شکایات

را که باید از فردای همان روز شروع شود تعیین و اگر از انتخاب کنندگان یا انتخاب شوندگان کسی از جریان انتخابات شکایت داشته باشد در ظرف یک هفته با اطلاع انجمن نظارت میرساند و انجمن نظارت بعد از انقضای یک هفته دیگر شکایتی نمی پذیرد و منتها در ظرف یک هفته بشکایات واصله با حضور کمیسیون ۵ نفری رسیدگی میکند در صورتیکه شکایت وارد باشد وثابت شود که در انتخابات اعمالی بر لایق قانون صورت گرفته و یا منتخب دارای شرایط مقرر در ماده ۶ نیست مراتب را در صورت مجلس ذکر می کند و آنرا بوسیله فرماندار یا بخشدار بوزارت کشور اعلام مینماید و آن وزارتخانه بلافاصله ترتیب تجدید انتخابات را می دهد.

شاکیان از انتخابات در صورتی که با رسیدگی انجمن نظارت رقع شکایتشان نشده باشد می توانند در ظرف یک هفته پس از تشکیل انجمن شهر شکایت خود را بانجمن مزبور تسلیم نمایند و انجمن شهر نسبت به پرونده مورد شکایت بدون حضور نماینده که انتخاب او مورد شکایت است بموضوع رسیدگی و تصمیم لازم اتخاذ خواهد کرد.

ماده ۲۷) کسانی که بعضویت انجمن شهر انتخاب می شوند باید اعتبارنامه بامضاء اعضاء انجمن نظارت و اعضاء کمیسیون ۵ نفری در دست داشته باشند و آنرا بدفتر شهرداری و در صورت نبودن شهرداری بدفتر فرمانداری یا بخشداری بدهند و رونوشت آنرا بگیرند - کمیسیون مزبور همچنین اعضاء انجمن نظارت نباید بدون عذر موجه در صدور اعتبارنامه تأخیر کند والا با آنها بر طبق ماده ۸۴ رفتار خواهد شد.

ماده ۲۸) منشی انجمن نظارت صورت مجلس انتخابات را در سه نسخه حاضر کرده بامضاء فرماندار یا بخشدار و اعضاء انجمن نظارت میرساند یک نسخه در فرمانداری یا بخشداری ضبط میشود و یک نسخه بوسیله فرماندار یا بخشدار بوزارت کشور ارسال میشود نسخه سوم با کتابچه ثبت اسامی در انجمن ولایتی و در صورت نبودن انجمن ولایتی در انجمن شهر ضبط میگردد.

فصل سوم
در تشکیل انجمن

ماده ۲۹) همینکه انتخابات خاتمه یافت و اعتبارنامه دولتک از عده نمایندگان صادر و بآنها داده شد فرماندار یا بخشدار مکلف است در ظرف مدت یک هفته وسایل تشکیل انجمن را فراهم سازد اولین جلسه تحت ریاست مسن ترین اعضاء انجمن تشکیل و یک رئیس و یک نایب رئیس و دو منشی با رای مخفی و با اکثریت نام و هر گاه اکثریت نام حاصل نشد دفعه دوم با اکثریت نسبی برای یکسال انتخاب می شوند.

هر گاه در مورد انتخاب رئیس تساوای

آراء حاصل شود مسن ترین آنها بریاست انتخاب خواهد شد و در مورد سایرین انتخاب تعیین می شود.

تبصره - تجدید انتخاب رئیس و نایب رئیس و منشی ها در انقضای مدت یکسال بلامانع است.

ماده ۳۰) نظم جلسات با رئیس ودر غیاب او یا نایب رئیس است و کسانی که مغل نظم باشند بامر رئیس اخراج میشوند و در صورت وقوع جرم مرتکب با صورت مجلس بمراجع قانونی تسلیم میگردد.

ماده ۳۱) برای رسمیت جلسات لااقل حضور دولتک از کلیه اعضاء لازم است و تصمیماتشان با اکثریت بیش از نصف حاضرین معتبر است و در صورت تساوای آراء رای طرفی که رئیس با آن موافقت دارد مناط اعتبار است هر گاه برای مذاکره و اخذ رای در مطلبی عده لازم در جلسه حاضر نشدند در جلسه بعد برای طرح همان مطلب حضور نصف بعلاوه یک کلیه اعضاء کافی خواهد بود ولی در مسائل مهم از قبیل تصویب بودجه و تغییر نقشه شهر و احداث خیابان و لوله کشی آب و ساختن زیر آبها و وضع عوارض و امور متشابه بآن لااقل حضور دولتک لازم است عده دولتک و نصف بعلاوه یک از عده ای است که بموجب ماده ۴ این قانون بایستی انتخاب شده باشد.

ماده ۳۲) عضویت انجمن افتخاری و بدون حقوق است چنانچه عضوی بدون عذر موجه دو جلسه متوالی یا سه جلسه متتابع در سه ماه غیبت نمود مستعفی محسوب میشود و از شخصی که در فهرست منتخبین حائز اکثریت و واجد شرایط باشد دعوت بعمل می آید و در صورت تساوای آراء عضو منظور بقید فرجه تعیین خواهد شد و در مورد فوت یا استعفاء تعیین جانشین بطریق فوق بعمل می آید و در صورتی که بعد از عضو متوفی یا مستعفی شخص دیگری صاحب رای نباشد از همان حوزه تجدید انتخاب صورت میگردد.

ماده ۳۳) بعد از تعیین هیئت رئیسه در جلسه رسمی و علنی رئیس و اعضاء انجمن قسم یاد خواهند کرد که وظایف خود را مطابق قانون با کمال راستی و درستی انجام دهند همچنین در هر موقع که عضو جدیدی وارد انجمن شود آن عضو در اولین جلسه انجمن قسم یاد خواهد نمود.

مقن قسم نامه:

امضاء کنندگان زیر خداوند را به شهادت می طلبیم و بقرآن مجید قسم یاد می کنیم که در انجام وظایف قانونی خود ساهی بوده مادام که در انجمن شهر عضویت داریم با نهایت جد و جهد و رعایت صرفه و صلاح در پیشرفت امور شهر و شهرداری اهتمام نمائیم.

ماده ۳۴) انجمن شهر ماهی دوبار در محل شهرداری تشکیل میشود مگر اینکه

تشکیل جلسه پیش از ماهی دوفتیه ضرورت داشته باشد تشکیل جلسه فوق العاده موکول بنظر رئیس انجمن یا تقاضای کتبی سه نفر از اعضاء انجمن یا تقاضای کتبی شهردار یا فرماندار یا بخشدار خواهد بود .

در غیر محل و موعده مقرر رسمیت نداشته و تصمیماتش معتبر نخواهد بود .

ماده ۳۵) شهرداری موظف است تا آخر دیماه هر سال بودجه سال بعد را به انجمن پیشنهاد نموده و انجمن قبل از اسفند هر سال باید آنرا رسیدگی کند و بتصویب برساند همچنین شهردار موظف است تفریغ بودجه هر سال را تا آخر اردیبهشت سال بعد بانجمن تقدیم کند و انجمن نیز باید تا آخر خرداد ماه سال بعد آنرا رسیدگی نموده بتصویب برساند و نسخه ای از بودجه مصوب را بوسیله فرماندار یا بخشدار بوزارت کشور ارسال دارد و وزارت کشور میتواند هرگاه مقتضی بداند شخص یا هشتی را برای ممیزی حساب شهرداری مأمور کند و شهردار موظف است مساعدت کامل نموده اطلاعات و مدارک لازم را باختیار آنان بگذارد .

ماده ۳۶) جلسات انجمن علنی و حضور مستمع مجاز خواهد بود ولی بتقاضای شهردار یا فرماندار یا بخشدار و موافقت نلت اعضاء حاضر ممکن است جلسه سری تشکیل شود رای در جلسات انجمن علنی است و با بلند کردن دست یا با ورقه اخذ میشود ولی به تقاضای نلت اعضاء حاضر ممکن است رای مخفی گرفته شود مگر در اموری مالی لیکن در انتخابات حتماً باید رای مخفی گرفته شود .

ماده ۳۷) نسبت ببودجه پرسنلی و هزینه اداری که از طرف شهرداری بانجمن پیشنهاد میگردد اعضاء انجمن حق پیشنهاد اضافه هزینه اداری و پرسنلی ندارند .

ماده ۳۸) صورت مذاکرات و تصمیمات هر جلسه انجمن باناریخ در دفتر مخصوصی که صفحات آن دارای شماره ترتیب باشد ثبت میشود و در موقع رسمیت یافتن جلسات بدو ا منشی انجمن صورت حاضرین وغالبین را در دفتر قید و بعداً سایر تصمیمات انجمن نوشته میشود . هر يك از اعضاء حاضر انجمن که صورتجلسه فاقد امضاء او باشد در آن جلسه غائب محسوب است از طرف رئیس انجمن بعضو فائید اخطار خواهد شد تا در صورت تکرار غیبت بر طبق ماده ۳۲ با او رفتار شود .

فصل چهارم

در تشکیل شهرداری

ماده ۳۹) انجمن شهر پس از رسمیت یافتن بلا فاصله يك نفر از بین اعضاء خود یا از خارج از انجمن برای مخفی و اکثریت تام در صورتی که هفتم اول اکثریت تام حاصل نشود دفته دوم با اکثریت نسبی برای ریاست شهرداری بدست دوم سال انتخاب و بوسیله فرماندار بوزارت کشور معرفی

میکند . انجمن قبل از انتخاب شهردار هیچ امری نمیتواند مداخله نماید در تصببات شهردار از طریق بخشداری بوسیله فرمانداری بوزارت کشور معرفی میشود چنانچه از اعضاء انجمن کسی بعنوان شهردار انتخاب شد و قبول نمود از عضویت انجمن شهر مستعفی شناخته میشود و نفر بعد از همان حوزه ای که او در آن حائز اکثریت بوده بجای او عضو انجمن شهر خواهد شد و در صورتیکه بعد از او شخص دیگری صاحب رای نباشد برای تعیین جانشین او از همان حوزه تجدید انتخاب بعمل می آید .

ماده ۴۰) هرگاه یکی از کارمندان ادارات از طرف انجمن برای تصدی شهر داری پیشنهاد شود و خود اوراضی باشد اداره متبوع او مکلف است که با انتقال او موافقت کند .

ماده ۴۱) شهرداران پس از پیشنهاد شدن از طرف انجمن بمعرفی فرمانداران و حکم وزارت کشور منصوب میشوند برای شهردار تهران و شهرداری های مراکز استان و شهرهایی که بیش از یکصد هزار نفر جمعیت دارند پیشنهاد وزارت کشور فرمان هایونی صادر خواهد شد .

ماده ۴۲) در صورتیکه شهردار از بین مستخدمین رسمی انتخاب شده باشد و کشور باز نشستی خود را بصندوق تقاعد بپردازد مدت خدمت او در شهرداری جزء سابقه خدمت او محسوب خواهد شد همچنین سایر مستخدمین رسمی که در شهرداری مشغول خدمت هستند در صورتی که کشور تقاعد خود را مطابق مقررات قوانین باز نشستگی و استخدام کشوری بپردازند مشمول قوانین استخدامی کشوری خواهند بود .

ماده ۴۳) نسبت بشهردارها و اعضاء شهرداری که سابقه خدمت رسمی ندارند در صورتیکه از خدمت شهرداری معاف شوند وزارت کشور هیچگونه تمهیدی نخواهد داشت .

ماده ۴۴) حقوق سالیانه شهرداران در شهرداریهایی که درآمد سالیانه آن تا يك میلیون ریال باشد نباید حداکثر از هفت درصد تجاوز نماید شهرداریهایی که تادو ملیون ریال علاوه بر مبلغ مذکور در درآمد دارند دو درصد نسبت بهازاد و از دو ملیون ریال تا ۵ ملیون ریال علاوه بر مبلغ مذکور يك درصد نسبت بهازاد و بهمین نحو از ۵ ملیون ریال به بالا نیم درصد نسبت بهازاد خواهد بود و بهر صورت جمع حقوق و مزایای شهرداران نباید از حقوق يك وزیر تجاوز کند .

ماده ۴۵) حقوق شهردار و کارمندان شهرداری اعم از پزشکان و مستخدمین با پایه و جزه و غیره و منتظرین خدمت بجز مأمورین رفت و رواب و آتش نشانی و مأمورین جزه بیهرداری و مأمورین جزه آتشیاری در موقع

تنظیم بودجه سالیانه نسبت بشهرداریهایی که درآمد وصولی آنها تا یک میلیون ریال است نباید از بیست و پنج درصد تجاوز نماید و حداکثر بودجه کارگزینی از يك میلیون ریال تا ده ملیون ریال صدی بیست نسبت بهازاد و از ده ملیون ریال به بالا صدی ۱۵ نسبت بهازاد خواهد بود .

تبصره - شهرداریها مکلفند معادل ۵ درصد از اعتبارات کارگزینی را برای پرداخت حقوق منتظرین خدمت منظور نمایند .

ماده ۴۶) در صورتی که انجمن شهر احتیاج باستخدام متخصصین خارجی داشته باشد بوزارت کشور مراجعه خواهد کرد تا بر طبق مقررات مربوطه رفتار شود .

ماده ۴۷) چنانچه يك یا چند نفر از اعضاء انجمن شهر بعملیات شهردار اعتراض و ایرادی داشته باشند باید بمطلب را در نامه ای بصورت استیضاح بر رئیس انجمن برسانند . رئیس آنرا در جلسه فوق العاده انجمن قرائت می نماید شهردار موظف است در جلسه علنی عادی یا فوق العاده که انجمن تعیین خواهد کرد حداکثر آن از ده روز تجاوز نمی کند برای جواب استیضاح حضور بهم رساند و پس از طرح استیضاح و جواب شهردار انجمن رای مثبت یا منفی خواهد داد . در صورتی که انجمن با اکثریت تام رای منفی بدهد شهردار بحکم وزیر کشور از شغل خود برکنار و بلافاصله اقدام بانتخاب شهردار میشود .

ماده ۴۸) در شهرداریهایی که بودجه آن اقتضاء کند يك معاون که در امور اداری و شهرداری بصیر باشد پیشنهاد شهردار و تصویب انجمن معین میشود و اگر بودجه شهرداری تکافو نکند عضوی که از لحاظ مشاغل پاداری مقدم باشد سمت معاونت شهردار را خواهد داشت .

حکم معاونت شهرداریهایی که شهردار آن فرمان هایونی منصوب میشود با امضاء وزیر کشور صادر و در نقاطی که شهردار به حکم وزارت کشور منصوب میشود حکم معاونت از طرف فرماندار محلی صادر می شود .

ماده ۴۹) در صورتیکه تصمیم انجمن با قوانین موضوعه و تصمیمات دولت تناقض پیدا کند و باخارج از حدود وظائف انجمن باشد و یا آنکه بعضی از اعضاء انجمن شخصاً یا بنماینده گی در آن تصمیم ذینفع باشند و در رای شرکت کرده باشند و یا آنکه انجمن در غیر موعده و یا در غیر محل رسمی تشکیل شده باشد فرماندار یا بخشدار بانجمن تذکر خواهد داد که در تصمیم متخذه تجدید نظر شود چنانچه در نتیجه رسیدگی رفع اعتراض نشد بانجمن ولایتی و در صورت نبودن انجمن ولایتی به وزارت کشور مراجعه میشود و اتخاذ تصمیم قاطع با انجمن ولایتی یا با وزارت

کشور خواهد بود .

ماده ۵۰) استاندار یا فرماندار حق بازرسی و رسیدگی بشهرداری و ادارات تابعه آنرا دارد .

استاندار و فرماندار هرگاه در اعمال شهرداری تخلف یا عمل قابل اعتراضی مشاهده کنند مکلفند بشهرداری کتبی تذکر دهند و در صورتیکه شهرداری متقاعد نشود موضوع باید بانجمن شهر اظهار شود چنانچه انجمن شهر باشهرداری هم رای شد و دلایل آنها استاندار یا فرماندار را قانع نکرد موضوع بوزارت کشور گزارش خواهد شد نظر وزارت کشور برای شهرداری لازم الاجراء است لیکن انجمن شهر میتواند بوسیله وزارت کشور بکمیسیون مرکب از اعضاء مجلس شورای ملی و سنا بعداً متساوی شکایت کند و رای آنها را خواستار شود .

فصل پنجم

در وظایف انجمن

ماده ۵۱) وظایف انجمن به قرار ذیل است :

۱- نظارت در حسن اداره و حفظ سرمایه و دارائی نقدی و جنسی و اموال منقول و غیر منقول متعلق بشهر یا قصبه و همچنین نظارت در حساب درآمد و هزینه آنها .

برای اینکه نظارت انجمن دقیقاً بعمل آید بنا بر احتیاج يك یا دو نفر از اعضاء انجمن برای نظارت در اموری مالی با اکثریت تام انتخاب میشوند و حق الزحمه متناسبی به پیشنهاد شهردار و تصویب انجمن برای آنها تعیین خواهد شد .

۲- تصویب بودجه سالیانه و اصلاح بودجه و متمم بودجه شهرداری و بنگاههای وابسته بشهرداری و تصویب برنامه ساختمانی که از طرف شهرداری پیشنهاد میشود و تصویب لایحه تفریغ بودجه .

۳- تصویب معاملات و نظارت در آنها اعم از خرید و فروش و مقاطعه و اجاره و استیجار بنام شهر یا در نظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت اصول مناقصه و مزایده .

۴- مراقبت در اقامه و جریان کلیه دعاوی مربوطه بشهرداری .

۵- رفع اختلافات صنفی در صورت مراجعه از طرف شهرداری یا اصناف جزء در مواردیکه موع جنبه حقوقی نداشته باشد .

۶- مراقبت در اجراء وظایف شهرداری در امور بهداشت حوزه شهر و نظارت در امور بیمارستانها و پرورشگاهها و سایر مؤسساتی که از طرف شهرداری ایجاد میشود .

۷- اظهار نظر برای تشریک مساعی شهرداری در دایر کردن نمایشگاههای کشاورزی و هنری و بازرگانی و غیره با ادارات و بنگاههای مربوط .

۸- تصویب لایحه برقراری یا الحاق

موارد شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن

۹- تصویب آئین نامه های پیشنهادی

شهرداری پس از رسیدگی بآنها

۱۰- مراقبت برای ایجاد رختشویخانه های عمومی و آبریزها و گورستان و مرده شویخانه و حمل اموات مطابق اصول بهداشت

۱۱- نظارت در امور تماشاخانه و سینما و امثال آن و همچنین تدوین مقررات مخصوص برای حسن ترتیب و نظافت و بهداشت

این قبیل مؤسسات بر طبق پیشنهاد شهرداری و اتخاذ تدابیر احتیاطی برای جلوگیری از مخاطرات حریق و امثال آن

۱۲- وضع مقررات و نظارت در حفر مجرا برای فاضل آب شهر یا لوله آب یا برق و تصویب قراردادهای مربوط بآنها

۱۳- ایجاد یا اجازه تهیه وسایل انوبوسرانی و برق برای شهر از طریق تأسیس شرکتها و مؤسسات و سایر نیازمندی های عمومی با رعایت قوانین کشور

۱۴- مراقبت در فراوانی و ارزانی خوار با و اقدام در تأمین و توزیع مواد غذایی در مواقع لازم مخصوصا بهنگام فحطی و پیش بینی و جلوگیری از کمبایی خوار بار و تهیه مبدانهای عمومی برای خرید و فروش خوار بار و همچنین نظارت در صحت اوزان و مقادیر و مقایسه ها و ملزم ساختن اصناف به الصاق بر که قیمت بر روی اجناس

۱۵- تصویب نرخ کرایه وسائط نقلیه در شهر با جلب نظر شهربانی

۱۶- تصویب مقررات برای تنظیم آبهای شهری و اجاره و استجاره آبهاییکه برای مصرف شهر ضرور است با رعایت قوانین و مقررات و جلوگیری از تجاوز نسبت بقنوات شهری

۱۷- موافقت با ایجاد و توسعه معابر خیابان و میدانها و باغهای عمومی بر طبق مقررات قانون توسعه معابر

۱۸- اظهار نظر نسبت بموضوع هائی که از طرف مقامات دولتی ارجاع می شود

۱۹- تصویب مقررات لازم برای اراضی غیر محصور شهر از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبائی شهر

۲۰- تشریک مسامی در نظارت در بیمارستانها و دبستانها و کلاسهای اکابر و کودکستان و باغهای کودکان و سایر مؤسسات عام المنفعه یا شهرداری و اظهار نظر در تأسیس مؤسسات مزبور از طرف شهرداری در حدود توانائی مالی و همچنین وضع مقررات بهداشتی و فنی برای بنگاههای خیریه ای که از طرف شرکت ها یا افراد تأسیس می گردد

۲۱- تصویب پرداخت یا قبول اعانه از طرف شهرداری

ماده ۵۲- انجمن شهر یا هیئت از

اعضاء آن حق ندارند در نصب و عزل اعضاء

شهرداری مداخله کنند یا بکارمندان شهرداری مستقیما دستور بدهند هرگاه رسیدگی بامری ضرورت حاصل کند انجمن شهر یا اعضاء آن بوسیله شهردار اقدام خواهند کرد

ماده ۵۳- در صورتیکه عضو انجمن بارتکاب اعمال زیر متهم گردد دو مورد تعقیب دادسرا قرار گیرد پس از صدور ادعانامه دادستان از عضویت انجمن معلق و در صورت ثبوت جرم علاوه بر مجازاتی که در قوانین برای اینگونه اعمال مقرر است مرتکب برای دودوره از حق عضویت انجمن محروم میگردد

۱- در مورد تبانی با مقامه کاران و اشخاص طرف معامله با شهرداری اعم از اینکه تبانی مستقیم باشد یا مع الواسطه

۲- در مورد اعمال اغراض شخصی در کارهای شهرداری که بالنتیجه باعث اختلال امور و موجب زیان شهر و شهرداری شود

تبصره - رسیدگی در این قبیل امور در دادگاههای خارج از نوبت و فوری بعمل خواهد آمد

ماده ۵۴- شهردار مکلف است مصوبات انجمن را بلافاصله اعلان نماید چنانچه استنادار یا فرماندار یا بخشدار نسبت به مصوبات انجمن اعتراض داشته باشند می توانند در ظرف ده روز از تاریخ اعلان نظر خود را بانجمن اظهار و تقاضای تجدیدنظر نمایند و در صورتیکه انجمن در رأی خود باقی بماند معترض می تواند بانجمن ایالتی یا ولایتی و یا در صورت نبودن انجمن های مزبور بوزارت کشور مراجعه کند و رفع اختلافات را بخواهد انجمن ایالتی یا ولایتی و یا وزارت کشور منتهی در ظرف پانزده روز نظر خود را اعلام می نماید

۱- اجرا مصوبات انجمن که مورد اعتراض واقع شده تا صدور رأی نهائی متوقف میماند

تبصره ۱- هرگاه فرماندار یا بخشدار اعتراض به مصوبات انجمن نداشته باشند باید فوراً موافقت خود را بانجمن اعلام دارند

تبصره ۲- تصمیمات انجمن شهر باید بوسیله شهردار یا فرماندار یا بخشدار اعلام آنچه که ضرورت داشته باشد در جریده محلی یا بوسیله انتشار و الصاق آگهی با اطلاع عموم برسد

ماده ۵۵- در صورتیکه در وزارت کشور بجهاتی بقاء انجمنی را مقتضی نداند مراتب را در هیئت وزیران مطرح و در صورت تصویب دستور انحلال انجمن را صادر و مطابق ماده ۱۸ در تجدید انتخاب اعضاء انجمن اقدام خواهند نمود

فصل ششم - در وظایف شهرداری

ماده ۵۶- وظایف شهرداری بشرح ذیل است

۱- ایجاد خیابانها و کوچه و میدانها

۲- نظارت در صحت اوزان و مقایسه ها

۳- تهیه آمار مربوط بامور شهر

و باغهای عمومی و مجاری آب و توسعه معابر

در حدود قوانین موضوعه

۳- نظافت و نگاهداری و تسطیح معابر و انهار عمومی و مجاری آبها و فاضل آب و تنقیه قنوات مربوط بشهر و تأمین روشنائی شهر بوسائل ممکنه

۴- مراقبت و اهتمام کامل در تعیین نرخ و نصب بر که قیمت بر روی اجناس و اجراء تصمیمات انجمن نسبت بارزائی و فراوانی خوار بار و مواد مورد احتیاج عمومی و جلوگیری از فروش اجناس فاسد و معدوم نمودن آنها

۵- مراقبت در امور بهداشت ساکنین شهر و تشریک مسامی بامؤسسات وزارت بهداشت در آبله کوبی و تلقیح واکسن و غیره برای جلوگیری از امراض ساریه

۶- جلوگیری از گدائی و واداشتن گدایان بکار و توسعه آموزش عمومی و غیره

۷- اجرای تبصره (۱) ماده ۸ قانون تعلیمات ا باری و تأسیس مؤسسات بهداشتی و تعاونی و فرهنگی مانند خوانخانه و پرورشگاه یتیمان و درمانگاه و بیمارستان امراض ساریه و شیرخوارگاه و تیمارستان و کتابخانه و کلاس های اکابر و کودکستان و باغ کودکان و امثال آن در حدود اعتبارات مصوبه و توانائی شهرداری و همچنین کمک باین قبیل مؤسسات و مساعدت مالی بانجمن تربیت بدنی و انجمن های خانه و مدرسه - شهرداری در این قبیل موارد با تصویب انجمن شهر میتواند از اراضی متعلق بخود با حفظ حق مالکیت شهر مجانی و با شرایط معین با اختیار مؤسسات مزبور برای ساختمان بگذارد

۸- حفظ و اداره کردن دارائی منقول و غیر منقول متعلق بشهر و اقامه دعوی بر اشخاص و دفاع از دعاوی اشخاص علیه - شهرداری

۹- تعیین میزان درآمد شهرداری و هزینه آن بر آورد و تنظیم بودجه در آمد و هزینه شهرداری و تنظیم پیشنهاد بر نامه ساختمانی و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر و ارسال نسخه ای از بودجه مصوب و برنامه ساختمانی بوسیله فرماندار یا بخشدار بوزارت کشور

۱۰- خرید و فروش اموال منقول و غیر منقول پس از تصویب انجمن شهر با رعایت صلاح و صرفه و اصول مزایده و مناقصه

۱۱- قبول و دادن اعانه بنام شهر (اعانات پرداختی بشهررداری یا مؤسسات - خیریه باید از طرف وزارت دارائی جزء هزینه قابل قبول اعانه دهندگان پذیرفته شود و اعانه دهنده نسبت بمبلغ اعانه ای که داده است از مالیات بر درآمد معاف باشد)

۱۲- نظارت در صحت اوزان و مقایسه ها

۱۳- تهیه آمار مربوط بامور شهر

۱۴- مراقبت در نظام امور عساکر و کورستانها و مراقبت در نظام آنها و تنظیم

۱۵- اتخاذ تدابیر موثر و اقدام لازم برای حفظ شهر از سیل و حریق و همچنین خطر از بناها و دیوارهای شکسته و خطر ناک و پوشاندن چاهها و چاله های واقع در معابر عمومی و جلوگیری از گذاشتن هر نوع اشیاء در بالکنها و جلوی اطرافهای ساختمانهای مجاور معابر عمومی که افتادن آنها موجب خطر برای عابرین است و همچنین جلوگیری از شیوع امراض ساریه انسانی و حیوانی و اعلام این گونه بیماریها بوزارت بهداشت و دامپزشکی و شهرداریهای مجاور هنگام بروز آنها و دور نگاهداشتن بیماران مبتلا بامراض ساریه معالجه و دفع حیواناتیکه مبتلا بامراض ساریه بود و یاد ر شهر بلا صاحب و مضر هستند

۱۶- تهیه و تکمیل مقررات صنفی پیشنهاد آن بانجمن شهر و مراقبت در امور صنفی آنها

۱۷- پیشنهاد تغییر نقشه شهر و تعیین قیمت عادلانه اراضی و ابنیه متعلق باشخاصی که مورد احتیاج شهر باشد بر طبق قانون توسعه معابر و تأمین محل پرداخت آن و ایجاد و توسعه معابر و خیابانها و میدانها و باغهای عمومی و اراضی مورد احتیاج برای لوله کشی و فاضل آب اعم از داخل یا خارج شهر و همچنین اراضی لازم برای ساختمان مخزن و نصب دستگاه تصفیه و آبگیری و متعلقات آنها بر طبق قانون توسعه معابر

۱۸- تهیه و تعیین میدانهای عمومی برای خرید و فروش ارزاق و توقف و سایه نقلیه و غیره

۱۹- تصدی در جمع آوری غایدات و صرف هزینه در حدود بودجه مصوب

۲۰- تهیه و تدوین آئین نامه برای فراوانی و مرغوبیت و حسن اداره فروش گوشت و نان شهر و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر و تعیین و تعدیل نرخ نان و گوشت و مصالح ساختمانی

۲۱- جلوگیری از افتتاح و دایر نگاهداشتن دکانها و مراکزی که مواد محترقه میسازند در داخل شهر و همچنین مجامعت از دایر نگاهداشتن کوره پزخانه و دباغی و نظایر آن در داخل شهر یا نقاطیکه انجمن شهر مخالف بهداشت و رفاه اهالی تشخیص دهد و همچنین جلوگیری از افتتاح و دایر نگاهداشتن کارخانه هاییکه مزاحم اهالی شهر باشد در داخل شهر یا مجاور آن

۲۲- ساختن رختشویخانه و مستراح و حمام عمومی و میدانها و باغ کودکان و ورزشگاه مطابق اصول صحی و فنی و اتخاذ تدابیر لازم برای ساختمان خانه های ارزان قیمت برای اشخاص بی بضاعت ساکن شهر و همچنین تشریک مسامی در ساختن کشتارگاه

۲۳- تهیه لایحه برقراری یا القاء یا تغییر عوارض شهری و عوارض کسب و تجارت عمومی و اقتصادی دولت که از طرف

آمار مربوط بموالید و متوفیات

۱۵- اتخاذ تدابیر موثر و اقدام لازم برای

حفظ شهر از سیل و حریق و همچنین خطر

از بناها و دیوارهای شکسته و خطر ناک

و پوشاندن چاهها و چاله های واقع در

معابر عمومی و جلوگیری از گذاشتن

هر نوع اشیاء در بالکنها و جلوی اطراف

های ساختمانهای مجاور معابر عمومی

که افتادن آنها موجب خطر برای عابرین

است و همچنین جلوگیری از شیوع

امراض ساریه انسانی و حیوانی و اعلام

این گونه بیماریها بوزارت بهداشت و

دامپزشکی و شهرداریهای مجاور هنگام

بروز آنها و دور نگاهداشتن بیماران

مبتلا بامراض ساریه معالجه و دفع

حیواناتیکه مبتلا بامراض ساریه

بود و یاد ر شهر بلا صاحب و مضر

هستند

۱۶- تهیه و تکمیل مقررات صنفی

پیشنهاد آن بانجمن شهر و مراقبت در

امور صنفی آنها

۱۷- پیشنهاد تغییر نقشه شهر و تعیین

قیمت عادلانه اراضی و ابنیه متعلق

باشخاصی که مورد احتیاج شهر باشد

بر طبق قانون توسعه معابر و تأمین

محل پرداخت آن و ایجاد و توسعه

معابر و خیابانها و میدانها و باغهای

عمومی و اراضی مورد احتیاج برای

لوله کشی و فاضل آب اعم از داخل یا

خارج شهر و همچنین اراضی لازم

برای ساختمان مخزن و نصب دستگاه

تصفیه و آبگیری و متعلقات آنها

بر طبق قانون توسعه معابر

۱۸- تهیه و تعیین میدانهای عمومی

برای خرید و فروش ارزاق و توقف و

سایه نقلیه و غیره

۱۹- تصدی در جمع آوری غایدات و صرف

هزینه در حدود بودجه مصوب

۲۰- تهیه و تدوین آئین نامه برای

فراوانی و مرغوبیت و حسن اداره

فروش گوشت و نان

شهر و اجرای آن پس از تصویب

انجمن شهر و تعیین و تعدیل

نرخ نان و گوشت و مصالح

ساختمانی

۲۱- جلوگیری از افتتاح و دایر

نگاهدداشتن دکانها و مراکزی

که مواد محترقه میسازند در

داخل شهر و همچنین مجامعت

از دایر نگاهداشتن کوره پزخانه

و دباغی و نظایر آن در داخل

شهر یا نقاطیکه انجمن شهر

مخالف بهداشت و رفاه اهالی

تشخیص دهد و همچنین

جلوگیری از افتتاح و دایر

نگاهدداشتن کارخانه هاییکه

مزاحم اهالی شهر باشد در

داخل شهر یا مجاور آن

۲۲- ساختن رختشویخانه و

مستراح و حمام عمومی و

میدانها و باغ کودکان و

ورزشگاه مطابق اصول

صحی و فنی و اتخاذ

تدابیر لازم برای

ساختمان خانه های

ارزان قیمت برای

اشخاص بی بضاعت

ساکن شهر و

همچنین تشریک

مسامی در ساختن

کشتارگاه

۲۳- تهیه لایحه

برقراری یا القاء

یا تغییر عوارض

شهری و عوارض

کسب و تجارت

عمومی و اقتصادی

دولت که از

طرف

آمار مربوط

بموالید و

متوفیات

۱۵- اتخاذ

تدابیر موثر

و اقدام

لازم برای

حفظ شهر

از سیل و

حریق و

همچنین

خطر از

بناها و

دیوارهای

شکسته و

خطر ناک

و پوشاندن

چاهها و

چاله های

واقع در

معابر

عمومی و

جلوگیری

از گذاشتن

هر نوع

اشیاء در

بالکنها

و جلوی

اطرافهای

ساختمانهای

مجاور

معابر

عمومی که

افتادن

آنها موجب

خطر برای

عابرین

است و

همچنین

جلوگیری

از شیوع

امراض

ساریه

انسانی

و حیوانی

و اعلام

این گونه

بیماریها

بوزارت

بهداشت

و

دامپزشکی

و

شهرداریهای

مجاور

هنگام

بروز

آنها و

دور

نگاهداشتن

بیماران

مبتلا

بامراض

ساریه

معالجه

و دفع

حیواناتیکه

مبتلا

بامراض

ساریه

بود و

یاد

ر شهر

بلا

صاحب

و مضر

هستند

۱۶-

تهیه و

تکمیل

مقررات

صنفی

پیشنهاد

آن

بانجمن

شهر و

مراقبت

در

امور

صنفی

آنها

وزارت کشور بشهرداریه‌ها اعلام میگردد
۲۴- تشریک مساعی با وزارت فرهنگ
در حفظ آئین و آثار باستانی شهر و ساختمان
های عمومی و مساجد و غیره
۲۵- اهتمام در مراعات شرایط بهداشت
در کارخانه‌ها و مراعات دریا کیز کی گرمابه‌ها
و نگاهداری اطفال بی صاحب و سرراهی
ماده ۵۷- شهرداری مکلف است
تأمین اعتبارات مربوط بنظافت و آب و
روشنائی و بهداشت را بر سایر اعتبارات
مقدم داشته در صرف اعتبارات بارعایت
الاهم فالاهم اقدام نماید.

ماده ۵۸- شهرداری در خارج از
حوزه مصوب شهر تعهد تهیه و توزیع آب
و برق و سایر تاسیسات شهرداری را ندارد
و اگر وضع ساکنین خارج شهر اقتضا کند
بر طبق تبصره ماده (۱) رفتار خواهد شد
ماده ۵۹- کلیه پرداخت‌های شهرداری
در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبت بعمل خواهد
آمد و این اسناد باید بامضاء رئیس
حسابداری و شهردار که در مقابل انجمن
ذی حساب است و یکی از اعضاء انجمن که برای
نظارت در مخارج از طرف انجمن تعیین میشود
رسیده باشد.

ماده ۶۰- در صورتیکه برای رسیدگی
بحساب شهرداری ها لازم شود انجمن
شهر یا شهرداری یا فرمانداری یا بخشداری
میتوانند از وزارت کشور بهزینه شهرداری
محل درخواست اعزام بازرس یا حسابدار
متخصص بنمایند

ماده ۶۱- برای بررسی امور مهم فنی
و ساختمانی از قبیل تاشاخانه و سینما و حمام و
لوله کشی و کارخانه برق و غیره هر موقع
لازم باشد باید از متخصص فنی و مهندسين
امور شهرداریها استفاده شود و هزینه ایاب و
ذهاب آنها را اداره امور شهرداریها
پرداخت خواهد نمود

ماده ۶۲- اجرای مقررات شهرداری
که جنبه عمومی دارد و بتصویب انجمن رسیده
پس از اعلام برای کلیه ساکنین شهر لازم
الرعایه است و اگر تصمیمی در حدود قوانین
و وظایف مربوط بانجمن شهر راجع
بشخص یا اشخاص یا مؤسسات معین اتخاذ
شده باشد پس از ابلاغ در صورتیکه آن
ها بتصمیم متخذ تسلیم نباشند می توانند
ابتداء بانجمن شهر و در ثانی بانجمن ولایتی
و در صورت نبودن انجمن ولایتی
بوزارت کشور شکایت نمایند و نظر انجمن
ولایتی یا وزارت کشور قاطع است و چنانچه
قبل از انجام تشریفات فوق اقدامی از طرف
شهرداری شده باشد و پس از رسیدگی
محقق شود که ضرورت نداشته و متضمن
خسارتی باشد شهرداری باید خسارت ناشی از
آن اقدام را جبران کند.

ماده ۶۳- مأمورین ثبت اسناد مکلفند
در مورد تقسیم اراضی داخل شهر اعم از مشجر
یا غیر مشجر نظر شهرداری را که مبتنی بر
آئین نامه مخصوص شهر سازی است جلب
و در تلفظ و تفسیرات آن را رعایت نمایند.

ماده ۶۴- شهرداریها مکلفند در صد
از کلیه درآمد سالیانه خود را بوزارت
بهداری و پنج درصد در آمد کور را بوزارت
فرهنگ تسلیم کنند و وزارت بهداشت
باید آن وجوه را بمصرف امور بهداشت
و فرهنگ رسانیده و هر سال يك مرتبه برای
اطلاع و استحضار اهل محل حساب آن را
منتشر کنند.

ماده ۶۵- کلیه عوارض و درآمد
شهرداری شهر یا قصبه منحصرأ بمصرف
محل شهر یا قصبه یا قسمتی از حومه شهر
که شهرداری مستقلاً دارد خواهد رسید و
بوسیله مأمورین مخصوصی که از طرف
شهرداری بنام مأمور وصول تعیین میشوند
دریافت خواهد شد و تعیین مأمور وصول
مستلزم تضمین کافی بر طبق مقررات امور
مالی خواهد بود عوارضی که توأم با مالیات
های دولتی اخذ میشود بوسیله دارائی
وصول و همچنین عوارض کالاهایی که باید
شرکتها و مؤسسات بپردازند بر طبق دفاتر
رسمی آنها بوسیله همان مؤسسات دریافت
میگردد کلیه وجوهی که جمع آوری میشود
باید در صورت وجود بانك در بانك متمرکز
و در صورت نبودن بانك در محل یا نظارت
انجمن و اطلاع فرماندار یا بخشدار در
صندوق شهرداری متمرکز شود اداره
دارائی موظف است هر یازده روز
یکبار صورت درآمد شهرداری را که به
بانك یا صندوق شهرداری تودیع کرده
است بشهررداری ارسال دارد.

ماده ۶۶- مادام که بودجه اداره امور
شهرداری ها از طرف دولت تأمین نشده
شهرداریها بیکه درآمد سالیانه آنها از پانصد
هزار ریال تجاوز باشد صدی دوازده درآمد
خود را بمرکز ارسال می دارند تا بمصرف
احتیاجات فنی و اداری شهرداری ها
برسد.

آئین نامه وظائف و اختیارات اداره
امور شهرداریها باید در مدت یکماه پس
از تصویب این لایحه قانونی از طرف وزارت
کشور تهیه و بتصویب هیئت وزیران
برسد و تجدید نظر در آئین نامه مذکور
بایشهاد وزارت کشور و تصویب هیئت
وزیران صورت پذیر است.

ماده ۶۷- در نقاطی که تا کنون شهرداری
تشکیل نشده و بر طبق مقررات این لایحه
قانونی باید تشکیل شود هزینه انتخابات
انجمن شهر از صندوق مرکزی اداره امور
شهرداری ها بطور و ام پرداخت خواهد شد
و پس از تشکیل شهرداری و ام مزبور جزء
دیون در بودجه شهرداری منظور و مسترد خواهد
شد.

ماده ۶۸- شهرداری هائیکه اشخاص
خدامی و مسلول و دیوانه و هان گزیده برای
نگاهداری یا مصالحه بهتر آن یا سایر شهرها
میفرستند مطابق معمول باید هزینه نگاهداری

و مداوا و بازگشت آنها را از اعتبارات
شهرداری همان محل پرداخت نمایند و این
مخارج باید از حدود متعارف تجاوز نکند
و در صورت تغلل اداره امور شهرداری ها
میتواند مستقیماً یا بوسیله ادارات دارائی
از محل عوارض توأم با مالیات برداشت
و بشهررداری مربوط اطلاع دهد.

ماده ۶۹- شهرداری هر ۳ ماه یکبار
منتها تا یازدهم ماه بعد صورت جامعی از
درآمد و هزینه شهرداری را که بتصویب
انجمن شهر رسیده برای اطلاع عموم باید
منتشر و ۳ نسخه از آن را بوزارت کشور
ارسال دارد و همچنین شهرداری مکلف
است هر ششماه یک دفعه آمار کلیه عملیات
انجام شده از قبیل خیابان سازی و ویل سازی
و ساختمان عمارات و سایر امور اجتماعی
و بهداشتی و امثال آن را برای اطلاع عموم
منتشر نموده نسخه ای از آن را بوزارت کشور
بفرستد.

ماده ۷۰- کارکنان شهرداری حتی -
المقدور از بین کارمندان رسمی و مستخدمین
دو نپایه و جزء و مأمورین نظیف و رانندگان
و سایر نقله شهرداری و غیره مطابق
پیشنهاد شهرداری بتصویب انجمن شهر تعیین
میشوند شهرداریها رونوشت ابلاغ کارمندان
رسمی و دو نپایه و جزء را بوسیله وزارت
کشور برای اداره بازنشستگی ارسال
میدارند تا از حقوق کارمندان مزبور که
مشمول مقررات قانون استخدام می باشند
کشور بازنشستگی دریافت و بوسیله دارائی
محل بصندوق بازنشستگی فرستاده شود و
خدمت آنها در شهرداریها جزء ایام خدمت
محسوب خواهد شد.

تبصره- در مورد پزشکان و مهندسين
و داروسازان و قابله ها میتوان با پیشنهاد
شهردار و تأیید فرماندار و تصویب انجمن
و حکم وزارت کشور حد اکثر تا میزان
معادل حقوق پایه قانونی و مزایای آن ها
بمتناسب اهمیت و موقعیت محل مبلغی علاوه
بعنوان فوق العاده مخصوص پرداخت نمود
مشروط بر اینکه مجموع حقوق و مزایا
و فوق العاده آنها از میزان حقوق و
مزایایی که دولت بامثال آنها میپردازد
تجاوز نکند

فصل هفتم- در امور متفرقه

ماده ۷۱- در مواقع رسمی و تشریفاتی
شهردار و در غیاب او معاون شهرداری نماینده
شهر خواهد بود.

ماده ۷۲- در قصباتی که فقط در
بعضی از فصول برقراری شهرداری لازم
باشد برای فصل مزبور و همچنین برای چند
قصبه که بیکدیگر نزدیک باشند میتوان
يك شهرداری تأسیس کرد در صورت اخیر
تقسیم هزینه به نسبت درآمد هر يك از
قصبات میباشد.

ماده ۷۳- انجمن شهر در محل
میتواند بر ذابغ و مخملات ببر عوارضی

بنفع شهر تصویب کند حداقل واکثر از
طرف وزارت کشور پیشنهاد و در کمیسیون
کشور مجلسین باید تصویب گردد.

ماده ۷۴- برای تشکیل هیئت اعضاء
انجمن هائی که بموجب قانون شهرداریها
مصوب ۲۲۸۴۰۳۸ تشکیل شده اند از
حائزین اکثریت انتخابات سابق دعوت
خواهد شد و در صورتی که بشخص دیگر جز
اعضاء فعلی رای داده نشده باشد برای
همان عده کسری مطابق این لایحه قانونی
در محل منظور بدون تقسیم بعوزدها انتخاب
بعمل خواهد آمد.

ماده ۷۵- وزارت کشور برای راهنمایی
شهرداریها نقشه های ساختمانی و آئین نامه
های لازم را در هر قسمت تهیه و شهرداری
ها را آگاه خواهد ساخت- وظایف انجمن
شهر و چگونگی ارتباط با وزارت کشور و
جزئیات دیگر ضمن آئین نامه از طرف
وزارت کشور تهیه و بتصویب هیئت وزیران
خواهد رسید.

ماده ۷۶- شهرداری باید بتصویب
انجمن شهر آئین نامه اجرایی وصول
عوارض شهرداری و آب بها و بهای برق و
امثال آنرا که از اهالی دریافت مینماید تدوین
و تنظیم نماید.

ماده ۷۷- وزارت کشور میتواند در
صورت لزوم مجمع عمومی با حضور نمایندگان
انجمن های شهر- کشور تشکیل دهد که
در مورد کارهای عمومی شهر و ارتباطات
لازمه آنها مذاکره و تصمیمات مقتضی اتخاذ
نمایند دوره اجلاس این مجمع يك هفته و
هزینه مسافرت نماینده هر انجمن بعهده
شهرداری مربوطه خواهد بود

ماده ۷۸- حوزه شهرداری عبارت از
محوطه شهر است و اگر اختلافی حاصل
شد کمیسیون مرکب از فرماندار و
شهردار و رئیس دارائی و رئیس شهر بانی
و رئیس اداره آمار و رئیس اداره ثبت
اسناد و نماینده انجمن شهر (در صورت
وجود) تشکیل میشود و باختلافات رسیدگی
و حدود شهر را معین میکند و صورت مجلس
را برای تصویب بوزارت کشور ارسال
می دارد.

ماده ۷۹- نوشتن هر نوع مطلبی یا
الصاق هر نوشته ای بر روی دیوارهای شهر
منوع است مگر در محل هائیکه شهرداری
برای نصب والصاق اعلانات معین می کند
و در این محله فقط باید به نصب والصاق
آگهی اکتفا کرد و نوشتن بر آن نیز
منوع است متغلف علاوه بر تأدیه خسارت
مالکین بر طبق آئین نامه امور خلافی
تعقیب میشود.

ماده ۸۰- چنانچه بطلی شهرها و
یا قصبات فاقد انجمن قانونی باشند اعم از
اینکه انجمن مطلقاً وجود نداشته باشد
یا آنکه عده اعضاء آن بمقتضای مقررات
این لایحه قانونی نباشد یا تشکیل انجمن در آن

کشور جانشین آن خواهد بود

ماده ۸۱- فرمانداران و بخشداران موظفند دو ماه قبل از انقضاء دوره چهار ساله انجمن شهر یا قصبه و سائل انتخابات دوره بعد را از هر جهت فراهم نمایند و در صورتیکه قبل از پایان دوره انجمن انتخابات دوره بعد در محل خاتمه پذیرد.

ماده ۸۲- وزارت کشور موظف است پس از تصویب این لایحه قانونی در ظرف سه ماه آئین نامه ای بمنظور تثبیت و رسمی شدن خدمت کاردانهای فنی و آتش نشانی و سایر مأمورین فنی و درجه بندی آنها تهیه و برای اجرا بشهردارها ابلاغ نماید.

فصل هشتم- در مقررات جزائی

ماده ۸۳- هر يك از اعضای انجمن نظارت از مرکز و شعب و متصدیان صندوق در اوراق آراء تقلب نمایند از قبیل آنكه آنها را كم یا زیاد کنند یا در اوراق تغییر اسم دهند و یا هنگام استخراج آراء اسم داوطلبان را عوضی خوانده یا در دفاتر عوضی ثبت نمایند یا بدفاتر چیزی الحاق کنند یا آنها را بقصد تقلب بتراشند و جعل و تزویر کنند در مراجع قضائی مورد تعقیب واقع و از ششماه تا سه سال زندانی و به پنجهزار تا پنجاه هزار ریال جزای نقدی محکوم خواهند شد.

در مورد تعویض تمام یا قسمتی از آراء صندوق و یا از بین بردن صندوق و دستبرد بآراء مرتکب بعدا کثر مجازات

محکوم خواهد شد. این حکم شامل

شرکاء و معاونین جرم نیز خواهد بود.

ماده ۸۴- هر يك از اعضای انجمن نظارت از مرکز و شعب که بدون علت موجه باعث تعطیل یا تعویق جریان انتخابات بشوند و یا صورت مجلس نتیجه انتخابات را در مدت مقرر قانونی بانجمن نظارت مرکزی نفرستند و یا معلوم شود که موجبات انجام نشدن انتخابات را در قلمرو خود بهر نحو که بوده باشد فراهم کرده باشند در مراجع قضائی مورد تعقیب واقع و به ششماه تا سه سال زندان و به پنجهزار ریال تا پنجاه هزار ریال جزای نقدی محکوم میشوند.

ماده ۸۵- انتخاباتی که مبنی بر تطبیع یا تهدید (جانی - مالی - شرفی) باشد از درجه اعتبار ساقط است تهدید یا تطبیع کننده اگر از مأمورین دولتی یا از اعضاء انجمن اعم از مرکزی یا شعب یا از داوطلبان نمایندگی باشد به ششماه تا سه سال زندانی و بتأدیه پنج هزار تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد هر گاه تهدید یا تطبیع کننده غیر از اشخاص مذکور باشد بزندانسی تأدیه ای از ۳ ماه تا یکسال و جزای نقدی از یکهزار ریال تا ده هزار ریال محکوم میشود همین مجازات ها بکسانی که آراء انتخاباتیه را خرید و فروش نمایند تعلق میگیرد و قبول کنندگان تطبیع نیز شریک جرم محسوب می شوند.

ماده ۸۶- هر کس با شناسنامه ای که

متعلق باو نباشد و یا با شناسنامه معمولی رای بدهد و یا از شناسنامه خود بیش از یک نسخه داشته باشد و یا ستاد آن بیش از یک دفعه رای بدهد از یکماه تا ششماه زندانی و به جزای نقدی از پانصد ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد مجازات فوق در باره هر کس که به نحوی از انحاء در یکدوره انتخاباتیه بیش از یکمرتبه رای بدهد نیز مقرر است.

تبصره - در موارد مذکوره فوق - انجمن نظارت مرکزی و شعب باید صورت مجلس تهیه و فوراً نزد مقامات صالحه بفرستند.

ماده ۸۷- کسانی که بموجب مقررات این لایحه قانونی محکومیت قطعی پیدا کنند از حق انتخاب کردن و انتخاب شدن در دو دوره محروم خواهند شد.

ماده ۸۸- در نقاطی که انجمن قانونی وجود ندارد و یا تشکیل آن بعملی متوقف مانده وزارت کشور مکلف است که تاریخ شروع انتخابات جدید را پس از فراهم شدن وسائل اعلان کند.

ماده ۸۹- از تاریخ تصویب این لایحه قانونی کلیه قوانینی که با این لایحه قانونی مغایرت دارد ملغاست.

ماده ۹۰- وزارت کشور و داد گستری و بهداری و فرهنگ مأمور اجرای این لایحه قانونی می باشند.

بر طبق قانون اعطای اختیارات مصوب ۲۰ مرداد ۱۳۳۱ لایحه قانونی شهرداری مشتمل بر (۹۰) ماده و (۱۴) تبصره تصویب می شود.

بتاریخ ۱۱ آبان ماه ۱۳۳۱

نخست وزیر - دکتر محمد مصدق

شماره ۱۳۷۲۸ ۲۱۸۱۴

لایحه قانونی اصلاح

ماده ۴۳ قانون مجازات

مرتکبین قاچاق

ماده ۱- ماده ۴۳ قانون مجازات مرتکبین قاچاق اصلاحی اسفند ماه ۱۳۱۵ بطریق ذیل اصلاح میگردد:

ماده ۴۳- وارد و خارج کردن اسلحه ناریه و مهمات جنگی و فشنگ و مواد محترقه و اسلحه شکاری و اسلحه سرد جنگی ممنوع است مگر با اجازه دولت - ساختن و حمل و نقل و اشتغال بکسب و خرید و فروش و تعمیر و نگاهداری و کلیه امور مربوط به هر نوع اسلحه ناریه و مهمات جنگی و فشنگ و مواد محترقه و باروت و اسلحه شکاری و اسلحه سرد جنگی ممنوع است مگر با اجازه قبلی وزارت دفاع ملی متخلفین از مقررات فوق سه ماه تا سه سال حبس تأدیه ای یا به سیصد تا ده هزار ریال جزای نقدی یا بهر دو مجازات محکوم میشوند.

ماده ۲- وزارت داد گستری - وزارت دفاع ملی - وزارت کشور - وزارت دارائی مأمور اجرای این لایحه قانونی میباشند.

بر طبق قانون اعطای اختیارات مصوب بیستم مرداد ماه ۱۳۳۱ لایحه قانونی اصلاح ماده (۴۳) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مشتمل بر دو ماده تصویب میشود.

بتاریخ چهاردهم آبان ماه ۱۳۳۱

نخست وزیر - دکتر محمد مصدق